Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 1998–1999

26 541 Financiële verantwoording van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) over het jaar 1998

Nr. 47

FINANCIËLE VERANTWOORDING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN (XIII)

Deze financiële verantwoording bestaat uit:
– de rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten, zoals blijkt uit bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting;
– de op deze rekening aansluitende saldibalans per 31 december 1998, voorzien van een toelichting.

De financiële verantwoording van het agentschap Senter bestaat uit de rekening van baten en lasten en van kapitaaluitgaven en -ontvangsten, zoals blijkt uit de bijgevoegde staten, voorzien van een toelichting en de balans per 31 december 1998, voorzien van een toelichting.

Den Haag, 29 juni 1999

De Minister van Economische Zaken,
A. Jorritsma-Lebbink

KST34387
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 1999

Rekening van verplichtingen, uitgaven en ontvangsten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 1998

INHOUDSOPGAVE **Blz.**

BEGROTINGSSTATEN

TOELICHTING **15**

Algemeen deel 15

Het algemeen deel bestaat uit de volgende paragrafen:

I Inleiding 15
II Kerncijfers EZ 15
III Financieel beheer 17
Bijlage bij paragraaf III in verband met vragen van de Commissie Van Zijl 23

Artikelsgewijze toelichting

Uitgaven 30
Ontvangsten 103
Agentschap Senter 113

Saldibalans per 31 december 1998 van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) en de bij die saldibalans behorende toelichting 124

Staat behorende bij de Wet van .. .. 19.., Stb. en bij de financiële verantwoording over het jaar 1998

Rekening 1998 (inclusief slotwetmutaties)
Ministerie van Economische Zaken (XIII)
Onderdeel uitgaven en verplichtingen (bedragen x f 1000)

Art.		Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting		(2) Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore		(3) Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting	
			Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven
		TOTAAL		**3 466 992**		**34 039**		**118 018**
01		**Algemeen**		**684 817**				
	01	Apparaatsuitgaven EZ	596 181	596 136	12 081	11 976	41 900	40 292
	03	Loonbijstelling	3 481	3 481	3 965	3 965	– 7 446	– 7 446
	04	Prijsbijstelling	5 432	5 432			– 5 432	– 5 432
	05	Onvoorzien	749	749				
	06	Uitgaven post-actief personeel	16 696	16 696			276	276
	08	Nog te verdelen bedragen	3 785	3 185	2 389	– 14 111	– 6 174	10 926
	12	Europees Octrooibureau	5 658	5 658	1 500	1 500	1 485	1 485
	15	Adviescolleges	1 447	1 447			318	318
	55	Bijdrage aan het agentschap Senter	50 994	51 575	4 000	4 000	15 891	17 882
	61	Personeel en materieel EZ, exclusief CBS		458				1 049
02		**Industrieel en Algemeen Technologiebeleid**		**933 655**				
	01	Onderzoek en voorlichting ten behoeve van technologiebeleid		323				277
	02	Specifieke bedrijfsgerichte technologiestimulering	350 194	266 746	28 381	15 068	55 939	– 9 095
	03	Internationale en algemene technologiestimulering	142 174	157 225	27 889	6 584	– 10 835	– 24 819
	04	Overheidsaanschaffingen en bevordering bedrijfsgerichte samenwerking	15 000	21 948			1 800	– 1 400
	05	Syntens	141 056	71 547			– 61 603	8 301
	06	Subsidies in het belang van de industriële ontwikkeling	69 038	78 472			10 038	5 436
	07	Internationale ruimtevaartprogramma's	46 019	109 218	2 000	2 000	50 969	21 175
	08	Bevordering van de vliegtuigindustrie en ruimtevaart			3 000	3 000		
	09	Speur- en ontwikkelingswerk	160 587	106 215		– 8 714	– 32 892	– 5 376
	10	Innovatiestimuleringsregeling					209	209
	12	Technologische infrastructuur	149 157	87 961	8 500		– 20 286	– 17 994
	13	Projecten gefinancierd uit het Fonds economische structuurversterking		34 000		26 500		
03		**Industrie- en Dienstenbeleid**		**91 569**				
	01	Crisisbeheersing	659	659			– 404	– 468
	03	Versterking economische structuur	13 929	22 530			7 400	2 863
	04	Industriële promotie	14 628	13 694			674	585
	05	Steun scheepsbouw	50 000	51 134	5 000	3 750		5 488
	06	Beheerskosten	253	253				– 230
	07	Bijdrage aan Koninklijke Schelde Groep						
	09	Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981		3 299				1 441
04		**Regionaal Beleid**		**284 516**				
	01	Bijdragen ten behoeve van regionale ontwikkelingsmaatschappijen en overige	11 285	13 870		– 2 250	– 61	

(4) = (1) + (2) + (3)		(5)		(6) = (5) – (4)	
Totaal geraamd		Realisatie*		Slotwetmutaties (+ of –) (+ = tekortschietend geraamd bedrag)	
Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven
	3 619 049		**3 530 878**		**– 88 171**
	751 497		**735 836**		
650 162	648 404	639 176	634 162	– 10 986	– 14 242
749	749			– 749	– 749
16 972	16 972	14 291	14 291	– 2 681	– 2 681
8 643	8 643	8 772	8 772	129	129
1 765	1 765	1 532	206	– 233	– 1 559
70 885	73 457	68 827	76 893	– 2 058	3 436
	1 507		1 512		5
	954 807		**950 618**		
	600		386		– 214
434 514	272 719	427 028	268 318	– 7 486	– 4 401
159 228	138 990	156 848	144 490	– 2 380	5 500
16 800	20 548	16 791	18 599	– 9	– 1 949
79 453	79 848	79 447	79 843	– 6	– 5
79 076	83 908	78 640	86 310	– 436	2 402
98 988	132 393	101 742	129 006	2 754	– 3 387
3 000	3 000	3 200	3 200	200	200
127 695	92 125	126 008	90 994	– 1 687	– 1 131
209	209	20	209	– 189	
137 371	69 967	134 471	67 727	– 2 900	– 2 240
	60 500		61 536		1 036
	104 998		**138 197**		
255	191	115	134	– 140	– 57
21 329	25 393	20 154	26 138	– 1 175	745
15 302	14 279	14 574	13 056	– 728	– 1 223
55 000	60 372	55 000	58 885		– 1 487
253	23	17	24	– 236	1
		35 000	35 000	35 000	35 000
	4 740		4 960		220
	236 275		**228 987**		
11 224	11 620	11 223	11 533	– 1	– 87

Art.		Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting		(2) Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore		(3) Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting	
			Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven
	04	Voorwaardenscheppend beleid		2 800				150
	05	Structuurversterkende projecten in het kader van de BRT-compensatie	14 035	5 000			– 14 035	– 5 000
	08	Bevordering regionale bedrijfsinvesteringen	98 246	57 735			113 600	– 325
	09	Regio-programma's	94 137	129 243	21 500	– 16 868	– 18 064	807
	10	Stimulering Ruimte voor Economische Activiteit	82 995	75 868			– 1 813	– 24 755
05		**Diensten, Midden- en Kleinbedrijf en Ordening**		**172 209**				
		Midden- en Kleinbedrijf						
	01	Voorlichting en advisering MKB	5 236	9 246			– 1 990	– 1 156
	02	Onderzoek en onderwijs MKB	10 102	13 566			1 000	51
	03	Borgstellingsregelingen	850 650	47 560				– 7 850
	05	Bedrijfsbeëindigingshulp	15 791	15 791			214	539
	07	Hulp waterschade			2 500	3 000		– 1 000
		Diensten						
	11	Brancheverbetering						160
	12	Toeristisch beleid	47 609	52 855	3 095	16 246	8 905	– 2 759
		Ordening						
	21	Marktwerking	4 979	5 454		2 000	– 72	– 1 219
	22	Bijdrage Nederlands Meetinstituut	27 728	27 737			– 559	– 189
07		**Buitenlandse Economische Betrekkingen en Exportbevordering**		**379 085**				
	01	Internationale organisaties	13 435	13 435	187	187		
	02	Bevordering van de buitenlandse economische betrekkingen	40 281	37 705			– 10 757	– 18 181
	03	Stimulering exportactiviteiten	572 300	140 907	142 383	1 616	5 000	– 34 807
	04	Economische voorlichting en exportpromotie	27 201	26 621				– 1 968
	05	Economische hulp Oost-Europa	233 630	160 417	16 700		– 26 436	– 5 665
08		**Wet Investeringsrekening**		**240 000**				
	01	Investeringsbijdragen en investeringstoeslagen		240 000		– 5 000		115 000
09		**Energiebeleid**		**681 141**				
		Energiebeleid vanaf 1996						
	01	Energiebesparingstechnologie	175 443	107 603	7 333	– 20 186	– 4 182	1 121
	02	Duurzame energie	62 429	48 910		– 9 000	– 2 074	– 912
	03	Energievoorzieningsonderzoek	7 000	20 655	8 806	1 922	– 870	– 1 525
	04	Beleidsondersteuning en overige uitgaven	5 501	4 725			3 852	130
	05	Energieonderzoek-Centrum Nederland	63 715	63 714			41 161	41 289
	06	Doelfinanciering NITG-TNO	26 637	26 637	2 854	2 854	2 105	2 105
	07	CO_2-reductieplan door EZ			74 469	4 000	– 2 263	– 1 500
	12	Garanties energiebeleid		6 439			680	1 126
		Doorsluisposten						
	21	Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten	150 000	150 000			7 000	7 000
	22	Uitkering aan houder certificaten Energiebeheer Nederland B.V.	139 000	139 000				

(4) = (1) + (2) + (3)		(5)		(6) = (5) – (4)	
Totaal geraamd		Realisatie*		Slotwetmutaties (+ of –) (+ = tekortschietend geraamd bedrag)	
Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven
	2 950		8 843		5 893
211 846	57 41 0	211 914	57 482	68	72
97 573	113 182	94 473	108 743	– 3 100	– 4 439
81 182	51 113	81 045	42 386	– 137	– 8 727
	180 032		**172 483**		
3 246	8 090	2 985	5 999	– 261	– 2 091
11 102	13 617	10 580	12 387	– 522	– 1 230
850 650	39 710	771 262	40 409	– 79 388	699
16 005	16 330	15 881	15 905	– 124	– 425
2 500	2 000		616	– 2 500	– 1 384
	160		114		– 46
59 609	66 342	58 333	64 493	– 1 276	– 1 849
4 907	6 235	4 313	6 083	– 594	– 152
27 169	27 548	26 730	26 477	– 439	– 1 071
	320 267		**271 315**		
13 622	13 622	12 758	12 758	– 864	– 864
29 524	19 524	25 738	17 703	– 3 786	– 1 821
719 683	107 716	148 924	92 031	– 570 759	– 15 685
27 201	24 653	25 760	21 336	– 1 441	– 3 317
223 894	154 752	201 859	127 487	– 22 035	– 27 265
	350 000		**308 124**		
	350 000		308 124		– 41 876
	721 173		**725 318**		
178 594	88 538	174 023	103 115	– 4 571	14 577
60 355	38 998	57 525	33 505	– 2 830	– 5 493
14 936	21 052	5 840	22 238	– 9 096	1 186
9 353	4 855	14 630	4 522	5 277	– 333
104 876	105 003	108 876	108 987	4 000	3 984
31 596	31 596	31 595	31 595	– 1	– 1
72 206	2 500	18 620	2 000	– 53 586	– 500
680	7 565	680	6 022		– 1 543
157 000	157 000	163 283	163 283	6 283	6 283
139 000	139 000	138 846	138 846	– 154	– 154

		(1)		(2)		(3)	
Art.	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting		Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore		Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting	
		Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven	Verplichtingen	Uitgaven
	Afwikkeling energiebeleid tot 1996						
31	Adviesraden, normalisatiewerkzaamheden en overige uitgaven		25				170
32	Toepassing energiebesparingstechnologie en duurzame energie		92 332				7 934
33	Onderzoek en ontwikkelingswerk op energiegebied		17 901				3 204
34	Energieonderzoek-Centrum Nederland						2 000
35	Investeringssubsidies energiebesparing		3 200				– 1 700

Mij bekend,

De Minister van Economische Zaken,

(4) = (1) + (2) + (3)		(5)		(6) = (5) – (4)	
Totaal geraamd		Realisatie*		Slotwetmutaties (+ of –) (+ = tekortschietend geraamd bedrag)	
Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven	Verplich-tingen	Uitgaven
	195		90		– 105
	100 266		81 838		– 18 428
	21 105		26 516		5 411
	2 000		2 000		
	1 500		761		– 739

Staat behorende bij de Wet van .. .. 19.., Stb. en bij de financiële verantwoording over het jaar 1998

Rekening 1998 (inclusief slotwetmutaties)
Ministerie van Economische Zaken (XIII)
Onderdeel ontvangsten (bedragen x f 1000)

			(1)	(2)	(3)
Art.		Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore begroting	Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting
			ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
		TOTAAL	**5 571 966**	**– 167 774**	**20 180**
01		**Algemeen**	**75 514**		
	01	Diverse ontvangsten	7 088		100
	11	Ontvangsten Bureau voor de Industriële Eigendom	45 955		1 482
	21	Ontvangsten Centraal Planbureau	2 471	726	– 401
	31	Ontvangsten Centraal Bureau voor de Statistiek	20 000		7 000
	41	Terugontvangsten Senter			1 723
02		**Industrieel en Algemeen Technologiebeleid**	**146 000**		
	02	Ontvangsten technische ontwikkelingskredieten	95 000		13 000
	04	Diverse ontvangsten technologiebeleid	17 000		4 800
	05	Ontvangsten uit het Fonds economische structuurversterking	34 000	26 500	
03		**Industriebeleid**	**15 100**		
	01	Ontvangsten staalindustrie	14 600		1 480
	03	Ontvangsten uit bijdragen aan de industrie	500		4 000
	04	Ontvangsten Particuliere Participatiemaatschappijen 1981			500
04		**Regionaal Beleid**	**23 000**		
	03	Diverse ontvangsten regionaal beleid	23 000		18 000
05		**Diensten, Midden- en Kleinbedrijf en Ordening**	**168 646**		
	01	Ontvangsten uit borgstellingsregelingen	28 500		
	12	Opbrengst van casino's	131 000		
	13	Opbrengst afgifte exploitatievergunningen speelautomaten	3 500		
	15	Ontvangsten Nederlands Meetinstituut	2 646		– 700
	21	Diverse ontvangsten DMO	3 000		
07		**Buitenlandse Economische Betrekkingen en Exportbevordering**	**7 456**		
	01	Ontvangsten BEB	5 233		– 102
	02	Ontvangsten Exportbevorderings- en Voorlichtingsdienst	2 223		
08		**Wet Investeringsrekening**	**30 000**		
	01	Ontvangsten WIR	30 000		20 000
09		**Energiebeleid**	**5 106 250**		
	01	Inkomsten uit aardgas	4 800 000	– 200 000	– 63 252
	02	Uitkering van Energiebeheer Nederland B.V.	139 000		

(4) = (1) + (2) + (3)	(5)	(6) = (5) – (4)
Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties (+ of –) (+ = meer ontvangen)
ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
5 424 372	**5 500 785**	**76 413**
86 144	**88 272**	
7 188	7 975	787
47 437	48 071	634
2 796	2 105	– 691
27 000	28 073	1 073
1 723	2 048	325
190 300	**194 780**	
108 000	110 017	2 017
21 800	23 227	1 427
60 500	61 536	1 036
21 080	**21 083**	
16 080	16 080	
4 500	4 462	– 38
500	541	41
41 000	**22 524**	
41 000	22 524	– 18 476
167 946	**169 170**	
28 500	30 562	2 062
131 000	133 373	2 373
3 500	2 080	– 1 420
1 946	1 946	
3 000	1 209	– 1 791
7 354	**7 260**	
5 131	4 489	– 642
2 223	2 771	548
50 000	**24 580**	
50 000	24 580	– 25 420
4 860 548	**4 973 116**	
4 536 748	4 642 603	105 855
139 000	138 846	– 154

		(1)	(2)	(3)
Art.	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+ of –) op grond van eerste suppletore begroting	Mutaties (+ of –) op grond van tweede suppletore begroting
		ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
03	Ontvangsten voorraadheffing in verband met financiering Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten	150 000		7 000
04	Dividend Ultra-Centrifuge Nederland N.V.	13 000	5 000	4 000
05	Ontvangsten zoutwinning	3 000		
06	Diverse ontvangsten Energie	1 250		1 550

Mij bekend,

De Minister van Economische Zaken,

(4) = (1) + (2) + (3)	(5)	(6) = (5) – (4)
Totaal geraamd	Realisatie	Slotwetmutaties (+ of –) (+ = meer ontvangen)
ontvangsten	ontvangsten	ontvangsten
157 000	163 282	6 282
22 000	21 983	– 17
3 000	3 467	467
2 800	2 935	135

Staat behorende bij de Wet van .. .. 19.., Stb. ... en bij de financiële verantwoording over het jaar 1998

Rekening 1998 (inclusief slotwetmutaties)
Ministerie van Economische Zaken (XIII)
Agentschap Senter (bedragen x f 1 000)

		(1)	(2)	(3)
Art.	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Slotwetmutatie (+ of –) (+ = tekortschietend t.o.v. geraamd bedrag)
1	**Agentschap Senter**			
	Totale baten	62 000	74 780	– 12 780
	Totale lasten	60 900	66 441	– 5 541
	Saldo van baten en lasten	1 100	8 339	– 7 239
	Totale kapitaalontvangsten	0	0	0
	Totale kapitaaluitgaven	1 700	3 507	– 1 807

Mij bekend,

De Minister van Economische Zaken,

TOELICHTING

ALGEMEEN DEEL

I Inleiding

De toelichting bij de rekening bevat per begrotingsartikel een inhoudelijke toelichting bij opmerkelijke verschillen tussen de begrotingsraming, zoals vastgesteld bij de oorspronkelijke begroting (de Wet van 16 maart 1998, Stb. 185) en de uiteindelijke realisatie. Aangezien deze verschillen (in het merendeel van de gevallen) al in de eerdere suppletore begrotingen zijn toegelicht, heeft de toelichting bij de rekening veelal een samenvattend karakter en wordt zonodig verwezen naar de toelichting bij de betrokken suppletore begroting.

II. Kerncijfers EZ en verloop van de begrotingsuitvoering 1998

In de navolgende opstelling zijn kerncijfers ten aanzien van de EZ-begroting weergegeven. In de aansluitende tekstblokken is respectievelijk ingegaan op de uitgaven-, verplichtingen- en ontvangstenbegroting.

tabel 1: kerncijfers EZ

	Stand vaststel-lingswet 1998	Stand 2e suppletore begroting 1998	Realisatie 1998	Realisatie 1997
Uitgaven totaal	**3 467**	**3 619**	**3 531**	**3 648**
– personele uitgaven	474	506	489	468
– materiële uitgaven	139	161	161	160
– beleids- en overige uitgaven, waarvan voor:	2 854	2 952	2 881	3 020
• industrieel en algemeen technologiebeleid	934	955	951	925
• industrie- en dienstenbeleid	92	105	138	88
• regionaal beleid	285	236	229	366
• diensten, MKB en ordening	172	180	172	195
• buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering	379	320	271	324
• WIR	240	350	308	355
• energiebeleid	681	721	725	702
• overige uitgaven	72	85	86	64
• afrondingsverschil	– 1		1	1
Aangegane verplichtingen totaal	**4 616**	**5 137**	**4 399**	**4 835**
waarvan voor:				
• industrieel en algemeen technologiebeleid	1 073	1 136	1 124	942
• industrie- en dienstenbeleid	79	92	125	108
• regionaal beleid	301	402	399	370
• diensten, MKB en ordening	962	975	890	967
• buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering	887	1 014	415	970
• energiebeleid	630	769	714	773
• overige verplichtingen	684	749	733	706
• afrondingsverschil			– 1	– 1
Stand verplichtingen ultimo			**10 218**	**10 116**
waarvan voor:				
• reguliere verplichtingen			5 159	5 061
waarvan:				
– binnen begrotingsverband			4 791	4 666
– buiten begrotingsverband			368	395
• garantie-verplichtingen			5 059	5 054
• afrondingsverschil				1

	Stand vaststel-lingswet 1998	Stand 2e suppletore begroting 1998	Realisatie 1998	Realisatie 1997
Ontvangsten totaal			**5 501**	**7 675**
– ontvangsten uit aardgas			4 643	6 339
– diverse ontvangsten EZ			858	1 336

Uitgaven
EZ heeft in 1998 f 3 531 mln betaald. Deze realisatie ligt f 117 mln lager dan de realisatie over 1997. Vergeleken met de oorspronkelijke raming voor 1998 is f 64 mln meer betaald dan geraamd. Deze verschillen zijn relatief gering van omvang.
De grootste verschillen ten opzichte van de realisatie 1997 liggen op de volgende terreinen:

- Industrie- en dienstenbeleid (f 50 mln meer betaald). Voor dit beleidsveld is onder andere meer betaald als gevolg van een eenmalige bijdrage in 1998 ad f 35 mln aan KSG (artikel 03.07).
- Regionaal beleid (f 137 mln minder betaald). In 1997 zijn relatief grote betalingen verricht inzake Regioprogramma's (artikel 04.09). Dit verklaart een bedrag van f 98 mln. Voor een geringer bedrag (nl. f 25 mln) was dit ook het geval ten aanzien van de uitgaven voor StiREA (artikel 04.10).
- Buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering (f 53 mln minder betaald). De uitgaven bleven hier met name achter in verband met de crises in Azië en Rusland, hetgeen de gebieden zijn waar een belangrijk deel van het instrumentarium op gericht is.
- WIR (f 47 mln minder betaald). De WIR-uitgaven vertonen een trendmatig dalend verloop omdat het de afwikkeling van een reeds beëindigde faciliteit betreft.

De grootste verschillen met de oorspronkelijk voor 1998 geraamde uitgaven zijn grotendeels terug te voeren op de hiervoor genoemde zaken, namelijk:

- De crises in Azië en Rusland, hetgeen het overgrote deel van de lagere uitgaven verklaart bij het beleidsterrein Buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering (in totaal f 108 mln minder betaald).
- De bijdrage aan KSG ad f 35 mln, waardoor de uitgaven voor Industrie- en dienstenbeleid eenmalig hoger zijn uitgekomen.

Daarnaast zijn de uitgaven voor de WIR ten opzichte van de oorspronkelijke raming hoger uitgevallen, in verband met een onvoorziene afrekening van omvangrijke oude WIR-claims (verschil f 68 mln).

Verplichtingen
In 1998 is voor een bedrag van f 4 399 mln aan verplichtingen aangegaan. Ook hier geldt dat de realisatie lager ligt dan de realisatie 1997 (– f 436 mln) en de oorspronkelijke raming voor 1998 (– f 217 mln).

- Verreweg de grootste verschillen betreffen het beleidsterrein Buitenlandse economische betrekkingen en exportbevordering (– f 555 mln, respectievelijk – f 472 mln). Als gevolg van de reeds aangehaalde crises werd het overgrote deel van de voor 1998 geraamde ruimte voor de stimulering van exportactiviteiten (artikel 07.03) niet besteed.
- Ten opzichte van de oorspronkelijke raming voor 1998 doet zich een substantiële verhoging voor bij het beleidsterrein Regionaal beleid (+ f 98 mln). Het betreft een incidentele verhoging naar aanleiding van een hoger beroep op de IPR (artikel 04.08).

Ontvangsten
Ten opzichte van 1997 werd in 1998 f 2 174 mln minder ontvangen. Het grootste verschil betreft de gasbaten, waar de ontvangsten met name als gevolg van de beduidend lagere olieprijs met f 1 696 mln achterbleven. Het relatief grote verschil (ad – f 478 mln) ten aanzien van de post «diverse ontvangsten EZ» houdt overwegend verband met de in 1997 incidenteel ontvangen verkoopopbrengst van aandelen Alpinvest (ad f 279 mln) en de in 1997 gerealiseerde ontvangsten (ad f 115 mln) uit hoofde van een in het verleden aan Hoogovens verstrekte lening (ad f 112 mln).

III Financieel beheer

Inleiding

Planning & Control binnen EZ
Met de invoering van de werkplancyclus door de beleidseenheden is de situatie bereikt dat alle zelfstandige organisatiedelen met (externe) plannende, beherende en verantwoordingsplichten, een vorm van planning en control toepassen. Door middel van werkplannen, halfjaar- en jaarrapportages neemt de transparantie voor de (centrale) leiding op het punt van de bedrijfsvoering toe. De individuele kwaliteit van de Planning & Control-producten (P&C) loopt uiteen vanwege de verschillen in ervaringstermijnen.
De vergroting van de transparantie wordt verder gediend met de hantering van relevante prestatie-indicatoren en daaruit gevormde kengetallen voor de te onderscheiden sturingslagen. In 1998 traden daarbij enige vorderingen op, zij het onvoldoende om te spreken van een evenwichtig positieve ontwikkeling. Het voortschrijdend inzicht leidt tot aanpassingen van definities. De bruikbaarheid van kengetallen neemt echter pas toe indien er meerjarige reeksen worden opgebouwd en gehanteerd.
De decentralisatie van de huisvestingsbudgetten per 1-1-1999 heeft de inhoud van het integraal management bij met name de zelfstandige, uitvoerende diensten vergroot. In 1998 heeft de voorbereiding veel inzet en tijd gekost. Besloten is om efficiëncy-winsten op dit punt in principe binnen de betrokken dienst te houden. De relatie van de inzet ervan met de doelen, taken en producten komt in de werkplannen aan te orde en wordt door de departementale ambtelijke leiding beoordeeld.
Het verleggen van het accent van input gerichte naar meer prestatie/ output gerichte budgettering verloopt nog niet soepel. Het leertraject is nog niet afgerond. Voor het agentschap is dit uiteraard niet het geval. Van de overige diensten is een drietal gericht gestart met het begin van de cultuurslag die nodig is voor een succesvolle outputbudgettering: CBS, BIE en EVD.

Toezichtsfunctie
Omdat het toezicht op rechtmatigheid sinds enige tijd een bevredigend beeld vertoont en het financieel beheer binnen EZ in algemene zin op orde is, is in 1998 besloten om, voor een geselecteerd aantal dossiers en indien aan een aantal specifieke voorwaarden voldaan is, over te gaan tot een verschuiving van het ex ante-toezicht door FEZ naar ex ante-toezicht door financiële stafbureau's van beleidsonderdelen. In voorkomende gevallen vervangt FEZ haar ex ante-toezicht door ex post-toezicht. Deze accentverschuiving in het toezichtsveld wordt gefaseerd uitgevoerd (per 1 maart 1999 voor een eerste groep van dossiers).

Misbruik en oneigenlijk gebruik
Het geheel van de door EZ getroffen maatregelen biedt een voldoende waarborg voor een doeltreffende bestrijding van misbruik en oneigenlijk

gebruik (M&O). Zie hiervoor onder meer de diverse rapportages aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II 22 150, nrs. 5 en 11).
Een belangrijk aspect bij M&O is de juistheid van de door derden aangeleverde gegevens. Deze gegevens worden bij het beleids-instrumentarium van EZ gewaarborgd door controle (gecertificeerde jaarrekeningen van de aanvragers en accountsverklaringen bij eindafrekeningen). Op deze wijze wordt de kans op M&O zoveel mogelijk beperkt.
In 1995 is het initiatief genomen tot een actualisatie van de M&O-gevoeligheid van het beleidsinstrumentarium. Daarbij is het accent gelegd op het aspect «derdengegevens». Deze actualisatie wordt in beginsel jaarlijks herhaald. Bij de achtereenvolgende actualisaties is telkens geconcludeerd dat de getroffen maatregelen een voldoende waarborg vormen voor een doeltreffende bestrijding van M&O.

Rijksbreed geldt dat zowel de uitvoering van de uitkerings- en wachtgeld-regelingen als de BTZR (Besluit Tegemoetkoming Ziektekosten Rijks-personeel) bijzondere aandacht vragen ter voorkoming van M&O. Bij de uitvoering in 1998 zijn – voor wat betreft de uitgaven die ten laste komen van de EZ-begroting geen afwijkingen van materieel belang waarge-nomen.

Automatisering
Het systeem dat sinds medio 1996 operationeel is voor de begrotings-administratie, functioneert, na het aanbrengen in 1997 van door de leverancier gebouwde programmatuur voor specifieke regelgeving bij de Nederlandse overheid, tot tevredenheid. 1998 is in zekere zin een jaar van consolidatie geweest, waarbij diverse kleinere gebruikerswensen zijn uitgevoerd en verdere optimalisaties aan het systeem zijn verricht. Ook is in 1998 de eerste stap gezet in het onderbrengen van een deel van het personeelsbeheer in hetzelfde geautomatiseerde systeem. Koppelingen met het financiële deel van de administratie komen daarbij nu nog niet voor. De mogelijkheid om financieel gerelateerde processen in de personele sfeer in de personele module van het systeem te gaan voeren en die te koppelen aan de financiële administratie zal in 1999 worden onderzocht en zo mogelijk worden uitgevoerd. In 1999 zal een verdere inzet van het systeem bij diensten van het ministerie, die nu nog eigen systemen hebben, plaatsvinden. Daarbij zal het afwikkelen in het geautomatiseerde systeem van andere bedrijfsprocessen, die aan het financiële proces zijn gelieerd, een belangrijk aandachtspunt zijn. Hierbij moet – naast het reeds operationeel zijnde inkoopproces – worden gedacht aan het voeren van specifieke reiskostenadministraties, tijdschrijven in het kader van toerekening van kosten aan activiteiten en het voorzien in functies en rapportages ter ondersteuning van het concept van integraal management.

De leveranciers van de standaard- en de aanvullende maatwerk-programmatuur hebben gegarandeerd dat hun software millenniumproof is. Omdat het FAS in samenhang met computerapparatuur, netwerken en daarmee verbonden andere programmatuur functioneert, werd het FAS in 1998 – met een kleine doorloop naar 1999 – getest op mogelijke millenniumproblematiek.

Administratieve Organisatie
EZ bevindt zich in een dynamische omgeving waardoor de uitvoering van het beleid en de daarbij behorende Administratieve Organisatie (AO) continu aan verandering onderhevig is. Verder wijzigt de AO als gevolg van verbeteringen van het financieel management, organisatorische wijzigingen en veranderingen in comptabele regelgeving. De administra-

tieve organisatie dient immers op een adequate wijze inzicht te bieden in het feitelijk functioneren van het financieel beheer bij EZ.
Via het AO-coördinatieteam kerndepartement en het AO-coördinatieteam diensten worden de taken van de AO-onderhoudsorganisatie bewaakt en worden kaders gegeven waaraan de AO minimaal dient te voldoen. Items als Europese aanbesteding, contractbeheer en materieelbeheer komen in deze AO-coördinatieteams uitgebreid aan de orde. De door hoofden van dienst daarvoor ingestelde organen zijn verantwoordelijk voor het beheer en het onderhoud van de AO van het desbetreffende dienstonderdeel.

Het afgelopen jaar zijn de processen voor het departementale financiële systeem herschreven (Handboek AO-FAS). Daarbij is onder andere het verplichtingenbeheer opnieuw bezien en verder uitgewerkt. Daarnaast is de AO van DG BEB gedeeltelijk geactualiseerd en is er een nieuw AO-project bij de directie POI van start gegaan. Met medewerking van de directie FEZ zijn bij diverse andere diensten AO's geactualiseerd (onder andere BIE, ECD, NMa en SodM).

Uit het voorgaande blijkt dat het reguliere onderhoud van de AO voortdurend aandacht vergt van alle betrokken partijen. Tevens zullen nieuwe ontwikkelingen als integraal management, de toegenomen aandacht voor kengetallen en een nieuwe departementale mandaat- en volmachtregeling de AO-werkzaamheden in het komende jaar beïnvloeden.

Verbetering van de informatievoorziening in begrotingen en financiële verantwoordingen (reactie op vragen Commissie Van Zijl)
In 1998 zijn de kengetallen die in de begrotingsstukken worden gepresenteerd bezien op relevantie, hetgeen geleid heeft tot aanpassingen en in een aantal gevallen tot het verwijderen van minder relevante kengetallen (met name met betrekking tot de kleinere uitgavenposten) in de ontwerpbegroting 1999. Getracht wordt de zinvolheid van kengetallen in begrotingsstukken te vergroten door opmerkelijke ontwikkelingen beter toe te lichten en door in suppletore begrotingen bij wijzigingsvoorstellen aangepaste kengetallen te presenteren.
In 1998 zijn voorts vier pilots ten aanzien van doeltreffendheidskengetallen gestart ter verkenning van de mogelijkheden van kengetallen op enkele specifieke beleidsterreinen.
Daarnaast verscheen in 1998 het rapport «Jaarverslag in de politieke arena», dat een nieuwe impuls gaf aan het denken over het formuleren van en verantwoording afleggen over beleidsvoornemens. Gezien deze relevante ontwikkeling is in het najaar 1998 binnen EZ een werkgroep ingesteld die beziet hoe de gedachten van het aangehaalde rapport vertaald kunnen worden naar de begrotingsstukken van EZ. De verkenning van de mogelijkheden van doelmatigheidskengetallen voor EZ-beleidsterreinen (de aangehaalde pilots) maakt ook deel uit van de activiteiten van de werkgroep die bestaat uit vertegenwoordigers van beleidsonderdelen, de departementale accountantsdienst en FEZ.

Ter verbetering van de informatievoorziening in begrotingen en financiële verantwoordingen is het kabinet verzocht om reeds bij de jaarverslagen over 1998 te rapporteren over een aantal specifieke onderwerpen (Commissie Van Zijl;Kamerstukken II 1998/99, 26 347, nr. 1–2). Hiervan liggen er vier op het terrein van EZ. Aansluitend is per onderwerp aangegeven welke prestatiegegevens kunnen en zullen worden opgenomen in verantwoording over 1999 en aan de hand van welke normen en ramingen deze gegevens kunnen worden getoetst in de verantwoording over 1999.

A. Instrumentarium en tijdpad om te komen tot een vermindering van de administratieve lasten

Doelstelling is om aan het eind van de kabinetsperiode van Paars 2 (in casu in 2002) de situatie te bereiken, waarin ten opzichte van het basisjaar 1993 sprake is van 25% minder administratieve lasten. In de verantwoording over 1999 kan geen tijdpad worden opgenomen voor de implementatie van de vermindering van de administratieve lasten met 25% ten opzichte van het basisjaar 1993. Implementatie van afzonderlijke maatregelen wordt afhankelijk gesteld van de verwachte bijdrage aan de terugdringing van de administratieve lasten. Dit blijkt uit de tot het project behorende deelprojecten en onderzoeken. Daarvan is bij de huidige stand van het project nog geen gedetailleerd tijdpad te geven. Wel zal in komende begrotingen en verantwoordingen getracht worden aan te geven welke percentages zijn gerealiseerd.

De terugdringing van de administratieve lasten krijgt vorm in een aantal deelprojecten, onderzoeken en branchespecifieke beleidsexperimenten. Het gaat daarbij in essentie om een zoektocht naar maatregelen die een positief effect zullen sorteren. Daarbij bestaat per activiteit wel de stellige verwachting, dat sprake zal zijn van positieve effecten. Deze zijn echter, zoals voorgaand is aangegeven, bij aanvang van het onderzoek in de regel nog niet concreet te kwantificeren. Een strakke calculatie van bijdragen per maatregel, zoals gevraagd door de commissie Van Zijl is moeilijk te realiseren. Wel is het mogelijk onderzoek te doen naar de werkelijke stand van administratieve lasten op enig moment. Een dergelijk onderzoek werd reeds uitgevoerd voor het basisjaar 1993.
Het EIM heeft inmiddels in dit verband een methode ontwikkeld om deze administratieve lasten te kwantificeren. De bedoeling is om per deelactiviteit van het project een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van de verwachte c.q. gerealiseerde opbrengst in termen van vermindering van de administratieve lasten aan te geven. Voor zover mogelijk (gelet op het voorgaande) en beschikbaar (gelet op voortgang van het project) zullen in de verantwoording over 1999 gekwantificeerde gegevens worden opgenomen over de bijdrage per maatregel ter vermindering van de administratieve lasten.

Informatie over middelen, resultaten en verwachtingen kan en zal worden verstrekt bij de verantwoording over 1999. Getracht wordt deze informatie zoveel als mogelijk (mede gelet op het voorgaande) gekwantificeerd te presenteren.

In de bijlage hierna, wordt een overzicht gegeven van het tijdpad voor de besluitvorming over de maatregelen.

B. Doelmatigheid exportinstrumentarium

Door de introductie van de reservering treden twee effecten op:

- Een rentebesparing voor de Staat, omdat geld dat gereserveerd wordt voor GOM en SENO vooralsnog niet geleend hoeft te worden op de kapitaalmarkt.
- Er komt voor GOM en SENO minder ruimte beschikbaar voor extra toezeggingen, omdat de gereserveerde gelden niet langer door de Staat uitbetaald worden en op een deposito worden gezet.

Ofschoon dit niet geheel zuiver is (onvergelijkbare grootheden) kan als indicatie van de rentebesparing het verschil tussen beide rentepercentages (kapitaalmarktrente en depositorente) gehanteerd worden. In de huidige situatie is het rentepercentage op een deposito 3,4%, terwijl op de kapitaalmarkt tegen een rentepercentage van circa 4% geleend kan worden. Het verschil van circa 0,6% is een indicatie van de besparing.

In de verantwoording over 1999 zullen gegevens worden opgenomen over het aantal garanties, de omvang van deze garanties en de ontwikkeling in de tijd. Deze gegevens zijn ook in de verantwoording over 1998 opgenomen.

Aangezien het hier gaat om een technische verandering in de reserveringsconstructie, zonder enig effect op de instrumenten GOM en SENO (afgezien van een rentebesparing met relatieve lage bedragen voor de Staat), acht ik het niet zinvol om hierover nadere prestatiegegevens op te nemen ter monitoring. De effectiviteit van deze instrumenten zal gevolgd worden door middel van periodiek evaluatieonderzoek (conform jaarlijks evaluatieplan bij de ontwerpbegroting).

C. Instrumenten EZ in het kader van het grote stedenbeleid

In de huidige verantwoording wordt reeds informatie opgenomen per gesubsidieerd project over het aantal hectaren bedrijventerreinen, daarmee gepaard gaande werkgelegenheid, het subsidiebedrag en de specificatie naar G25 en rest van de gemeenten. Deze informatie zal dan ook in toekomstige verantwoordingen worden opgenomen.

In de door de gemeenten in te dienen projectvoorstellen wordt gevraagd om een opgave van het aantal mensen dat op termijn op het beoogde bedrijventerrein werk zal vinden. Het betreft hier echter indicatieve gegevens en geen controleerbare realisatiecijfers. Met dergelijke indicatieve gegevens kan mijns inziens worden volstaan, omdat bevordering van werkgelegenheid niet de primaire doelstelling is van het StiREA-instrument. Ten slotte wil ik wijzen op de herstructurering van bedrijventerreinen, welke ook met StiREA gesubsidieerd wordt, maar waarmee nauwelijks nieuwe werkgelegenheid gemoeid is.

Er is geen inzicht in de specificatie naar soort werkgelegenheid. De door de Commissie Van Zijl gevraagde verbijzondering naar werkgelegenheid voor laag opgeleiden kan derhalve niet geleverd worden. Voor EZ zijn gegevens over werkgelegenheid geen sturingsgegevens.

Ten aanzien van de instrumenten voor het Grote Stedenbeleid kan ik u melden, dat de doelstelling van EZ primair gericht is op het stimuleren van voldoende aanbod aan bedrijventerreinen. In deze doelstelling gaat het niet alleen om het aantal hectaren (reeds opgenomen in de verantwoording), maar tevens om andere aspecten op grond waarvan de projecten worden gehonoreerd (winstgevendheid, medefinanciering, kwaliteit etc.). In hoeverre aan deze primaire doelstelling een relevante en toetsbare norm kan worden gekoppeld kan niet worden aangegeven om twee redenen:

- Aanleg van bedrijventerreinen en daarmee te realiseren effecten op het gebied van werkgelegenheid en dergelijke is een zaak van de lange termijn.
- Vraag naar bedrijventerreinen is aan verandering onderhevig.

Om te voorkomen dat met het opnemen van streefcijfers een «schijnnauwkeurigheid» ontstaat, ziet EZ af van het opnemen van streefcijfers.

D. ICT-beleid

Informatie met betrekking tot gehuisveste ICT-ondernemingen in Twinning-Centers, het aantal ondernemingen waarin is geïnvesteerd uit Startfonds, het aantal ondernemingen waarin is geïnvesteerd uit Groeifonds en kosten van de investeringen per onderneming, zal worden opgenomen in de verantwoording over 1999.

De streefwaarden voor het gehele project zijn geformuleerd in de doelstellingen. Gezien het prille stadium van het traject en in afwachting van nadere inzichten uit de in 2001 te verrichten evaluatie kunnen op dit moment geen streefwaarden per jaar worden geformuleerd.

De basisdoelstelling van het Twinning-initiatief is om steeds meer succesvolle startende ICT-bedrijven in Nederland te helpen realiseren. Het instrument hierbij is om op een marktconforme manier als een venture capital bedrijf te opereren. De criteria met betrekking tot de toekomstige rol van de overheid hangen dus sterk af van de ontwikkelingen van Twinning in de praktijk. Over de criteria waaronder de overheid zich terugtrekt en de benodigde overheidsbijdrage na 2000 zal bij de tussentijdse evaluatie in 2001 nader inzicht ontstaan. Te zijner tijd zal bezien worden in hoeverre hierover prestatiegegevens kunnen worden opgenomen in de verantwoording.

Ten slotte kan gewezen worden op het kwaliteitsaspect. De kwaliteit van de startende ondernemingen is belangrijker dan de aantallen startende ondernemingen. De aan de Kamer gemelde aantallen en investeringen moeten gezien worden als verwachtingen. Dit betekent dat bij de beoordeling van Twinning niet volstaan kan worden door slechts naar de kwantitatieve doelstellingen te kijken, maar dat daarnaast ook aandacht aan de kwalitatieve aspecten zal moeten worden geschonken. Gedacht kan worden aan criteria zoals de mate waarin sprake is van een succesvol bedrijf, aan de toegevoegde waarde van de investering en aan de met de investering gemoeide werkgelegenheid.

Bijlage bij paragraaf III (Financieel beheer) in verband met vragen van de Commissie Van Zijl

Instrumentarium en tijdpad om te komen tot een vermindering van de administratieve lasten.

In antwoord op de vragen gesteld door de Commissie Van Zijl (Kamerstukken 1998/99 26 347, nr. 2, blz. 15 en 16) wordt in deze bijlage ingegaan op het tijdpad van de besluitvorming over en de implementatie van een aantal maatregelen, die gezamenlijk het doel hebben de administratieve lasten voor het bedrijfsleven te reduceren met een totaal van 25% ten opzichte van het jaar 1993. Zoals eerder is aangegeven, is het op dit moment om verschillende redenen niet mogelijk om tot extensieve kwantificering over te gaan.
De maatregelen in kwestie zijn neergelegd in de brief aan de Tweede Kamer van 14 april 1998. Van deze maatregelen wordt op dit moment onderzocht of en in hoeverre zij tot besluitvorming en implementatie kunnen leiden. Van deze maatregelen maakt de instelling van een Commissie Administratieve Lasten onder leiding van ir. J.J. Slechte deel uit.

1. Tijdpad voor de besluitvorming voor de maatregelen die moeten leiden tot een vermindering van de administratieve lasten met 25% in totaal.

Hoewel misschien ten overvloede, de hieronder beschreven beoogde maatregelen maken deel uit van een al langer lopend programma dat is gericht op de reductie van de administratieve lasten. In eerste instantie beoogde dit programma de administratieve lasten te reduceren met 10% ten opzichte van het jaar 1993. Deze doelstelling werd bereikt in 1997, hetgeen is vastgesteld in het Algemeen Overleg van 11 november 1997, naar aanleiding van de nota «Kiezelstenen blijven rapen» van juli 1997, waarna de Kamer bij motie in diezelfde maand te kennen gaf een verdere reductie te willen, vooralsnog tot 25%. Het in deze motie genoemde streefgetal is uitgelegd als omvattend de reeds gehaalde 10%. De maatregelen die tot de reductie van deze 10% hebben geleid, zijn in deze verantwoording niet opgenomen. Slechts de maatregelen als aangekondigd in de brief van 14 april 1998 en de initiatieven welke op dit moment door de Commissie Slechte worden aangedragen en rijp zijn voor besluitvorming, worden in deze toelichting meegenomen.

A. VEREENVOUDIGING GEGEVENSAANLEVERING AAN DE OVERHEID.

Op dit moment loopt een aantal onderzoeken naar de mogelijkheid het aanleveren van gegevens aan de overheid voor het bedrijfsleven te vereenvoudigen. Hierbij gaat het onder meer om de gedachte van één standaardformulier voor de gehele overheid, de invoering van één loket, de invoering van een basisbedrijvenregister om de gegevens-uitvraag te stroomlijnen en het gebruik van ICT. Al deze activiteiten zijn onderling aan elkaar gerelateerd. Om redenen van efficiency zijn de paden tot besluitvorming gescheiden gehouden.

1e. Standaardformulier
In de brief van 14 april 1998 werd aangekondigd dat onderzocht zou worden of de invoering van een wettelijk gestandaardiseerd formulier voor de gehele overheid tot de mogelijkheden zou behoren. De werkzaamheden ter voorbereiding van dit onderzoek bevinden zich nog in het beginstadium. Er wordt naar gestreefd de resultaten van dit onderzoek eind 1999 beschikbaar te hebben. Aangezien verdere besluitvorming omtrent de invoering van een standaard-formulier afhankelijk is van deze

resultaten, is de voortgangsbeslissing omtrent het standaardformulier niet eerder dan eind 1999 te verwachten.

2e. Basisbedrijvenregister
De besluitvorming omtrent de invoering van een basisbedrijvenregister en de daarvoor benodigde wettelijke basis wordt verwacht in het voorjaar van 1999.

3e. Overheidsloket 2000 (Bedrijvenloket)
In het kader van het programma Overheidsloket 2000 heeft Economische Zaken de regie voor de totstandkoming van een bedrijvenloket. Omdat in Nederland nog geen ervaring met een bedrijvenloket bestaat, is er voor gekozen om op een drietal plekken in Nederland bedrijvenloketten te implementeren. In deze voorhoedeprojecten zal worden uitgewerkt wat een bedrijvenloket inhoudt, wat de voordelen zijn voor overheden en ondernemers en de voor- en nadelen van verschillende implementatiemodellen.
Het is de bedoeling in juni 1999 met betrekking tot de bedoelde projecten een convenant af te sluiten tussen EZ, BZK, VNG, VVK en de Belastingdienst. Daarin zal tevens de goedkeuring van een projectplan worden opgenomen. In dit projectplan zijn de drie voorhoedeprojecten beschreven en het bevat een programma van eisen voor een «gereedschapskist» voor de vormgeving van genoemde loketten. In de zomer van 1999 wordt gestart met de drie voorhoedeprojecten.

4e. Gebruik van ICT.
Zoals in de brief van 14 april 1998 is aangekondigd, worden de mogelijkheden omtrent een efficiënter gebruik van ICT ter bestrijding van de administratieve lasten onderzocht. Besluitvorming ten aanzien van de concrete uitvoering van maatregelen valt echter pas te verwachten na 2002, in verband met de nu lopende trajecten op het gebied van de millenniumproblematiek en de invoering van de Euro. Dit ligt iets anders voor de activiteiten die ontwikkeld worden in het project Elektronische Heerendiensten (EHD).

Voor het aanleveren van de vereiste informatie biedt elke uitvoeringsinstantie het bedrijfsleven zijn eigen oplossing aan. Vooral voor de kleine en middelgrote ondernemingen zijn de oplossingen te verschillend om deze in combinatie te kunnen invoeren. De noodzakelijke investeringen en personele inzet, zowel initieel als bij het noodzakelijk onderhoud, worden niet opgebracht. Het project EHD voorziet in een structuur waarmee de verschillen in uitvraag worden overbrugd en de inzet van ondernemingen wordt gereduceerd tot aanvaardbare proporties. De beoogde opzet leidt tot de gewenste administratieve lastenverlaging en stimuleert bovendien het gebruik van de elektronische snelweg.

In de eerste fase van dit project (*Verkenningsfase*) is eind 1998 de ontwikkeling van een voor de elektronische gegevensuitwisseling benodigde voorkeursarchitectuur met succes afgerond. Dit wordt door de betrokken gegevens-uitvragende instanties (LISV, CBS, Belastingdienst) als zeer positief beoordeeld. In maart 1999 zal de verkenningsfase worden afgesloten met de presentatie van een demonstratiemodel.

De *Ontwikkelingsfase* wordt aansluitend in gang gezet. De eerste stap is het inrichten van structureel overleg met vertegenwoordigers van het informatieplichtige bedrijfsleven en relevante softwareleveranciers. In twee aparte klankbordgroepen wordt de voorkeursarchitectuur getoetst en overeenkomstig de bevindingen aangepast. Het leidt tot een draagvlak voor een gemeenschappelijke aanpak. Essentieel voor de voortgang van het project is dat het informatieplichtige bedrijfsleven, de gezamenlijke

uitvoeringsinstanties en de betreffende softwareleveranciers een gelijkluidend beeld en oordeel hebben over de doelstellingen en de uitvoering van het project EHD. Gestreefd wordt naar oplossingen, die aansluiten bij de ontwikkelingen van electronic commerce. Tenslotte gaat het bij het bedrijfsleven bij het verlagen van de transactiekosten zowel om het verlichten van de administratieve lasten als om het versterken van de concurrentiepositie.
Gedurende het tweede deel van de Ontwikkelingsfase worden de verschillende onderdelen van de architectuur (waarbij onder meer aandacht wordt besteed aan aspecten als beveiliging en privacy) nader gespecificeerd. Inclusief een marge voor het doorlopen van de millenniumperikelen kan bij aanvang 2000 de *Uitvoeringsfase* van start gaan. In de ontwikkelingsfase zal tevens bezien worden in hoeverre bijstelling in wet- en regelgeving nodig is ten behoeve van de uitvoering van het project.

5e. Stroomlijning vergunningenprocedures.
In de brief van 14 april 1998 staat nog aangekondigd dat de stroomlijning van vergunningenprocedures zou worden geïncorporeerd in de vijfde tranche van de Algemene wet Bestuursrecht. Aangezien de Commissie Scheltema er in is geslaagd sneller met resultaten te komen dan verwacht, is een wettelijke regeling losgekoppeld van de AWB en zal eind 1999 al een voorontwerp naar de Tweede Kamer gaan. Voorts is aan de Kamer toegezegd dat 1 augustus 2000 een wetsontwerp zal worden ingediend.

6e. Meldingsplichten
De start van het onderzoek naar de mogelijkheid tot afschaffing van overbodige meldingsplichten en stroomlijning nuttige meldingsplichten aan de overheid wordt thans voorzien voor de zomer van 1999.

B. HET BETREKKEN VAN ONDERNEMERS EN MEDE-OVERHEDEN.

1e. Proeftuin/Business Panel.
In de brief van 14 april 1998 werd aangekondigd dat overwogen werd een ondernemerspanel c.q. een proeftuin zou worden ingesteld om per specifieke regeling te bekijken welke administratieve lasten nieuwe maatregelen opleveren. Deze proeftuin is uitgesteld omdat in de zomer van 1998 de Europese Commissie met een soortgelijk initiatief kwam ten aanzien van Europese regelgeving. Het leek zinvol om daarin eerst mee te gaan draaien, zodat alvorens met een Nederlandse proeftuin gestart zou worden eventuele fouten en onhandigheden in het systeem duidelijk zouden worden. In oktober is Nederland mee gaan doen met het Europese experiment; in het voorjaar van 1999 zal een tweede test gedaan worden. Op basis van de eerste deelname is reeds besloten om in de zomer van 1999 de Nederlandse proeftuin van start te laten gaan.

2e. Betrekken medeoverheden door middel van VNG/IPO convenant.
Het nieuwe EZ/IPO-convenant zal per 1-1-2000 ingaan. Op dit moment vindt overleg tussen IPO en EZ plaats over het invoegen van nieuwe onderwerpen in het convenant, zoals administratieve lasten.

3e. Resultaten van de Commissie Administratieve Lasten (Commissie Slechte)
In november 1998 is de Commissie Slechte gestart met vier leden uit wetenschap, bestuur en bedrijfsleven en inmiddels aangevuld met nog negen leden, overwegend ondernemers en bestuurders. De Commissie heeft tot taak advies uit te brengen omtrent een substantiële vermindering van de administratrieve lasten voor het bedrijfsleven en omtrent het beter betrekken van het bedrijfsleven bij het ontwerpen van nieuwe wet- en regelgeving, voor zover die wet- en regelgeving het bedrijfsleven aangaat.

De Commissie volgt daarbij onder meer een aanpak waarbij onder haar hoede beleidsexperimenten worden uitgevoerd, op basis waarvan bekeken wordt of een voorgestelde vorm om lasten te verlagen uitvoerbaar en haalbaar is. De resultaten van deze beleidsexperimenten zullen door zowel lagere overheden als de centrale overheid gebruikt kunnen worden om tot concrete lastenverminderingen te komen. De werkzaamheden van de Commissie strekken zich uit over het gehele jaar 1999.
De Commissie zal twee producten leveren. Een tussenrapportage is voorzien voor eind april 1999. In haar eindverslag (eind 1999) zal zij conform haar taakstelling advies uitbrengen.
De tussenrapportage zal zich beperken tot eerste constateringen, het is nog te vroeg om al concrete aanbevelingen te doen op basis van de resultaten nu. De eerste 5 branche-specifieke beleidsexperimenten zijn net gestart, binnenkort worden er nog ongeveer 10 opgestart. De doorlooptijd van deze projecten is minimaal 2 maanden. De tussenrapportage zal met betrekking tot deze beleidsexeperimenten informatie bevatten over inhoud en aanpak en, voor zover mogelijk, een kwantificering van de verwachte vermindering van administratieve lasten.
De branche-overstijgende pilots (sociale zekerheid & fiscaliteit, agency, starters, stroomlijning basisgegevens, integrale milieuvergunning, Wet Bescherming Persoonsgegevens en arbo) zijn inmiddels gestart. Deze zullen in het eindrapport tot aanbevelingen/conclusies leiden.

2. Een tijdpad voor de implementatie van de vermindering van de administratieve lasten met 25% ten opzichte van een basisjaar.

Zoals uit het bovenstaande al blijkt, zijn veel van de in de brief van 14 april voorgestelde maatregelen nog in onderzoek; het implementatietraject is afhankelijk van de op basis van dit onderzoek genomen besluiten. Niettemin kan er wel een indicatie geven worden omtrent de implementatie, aangenomen dat de besluitvorming over deze maatregelen positief zal zijn.

A. VERBETERING GEGEVENSAANLEVERING AAN DE OVERHEID.

1e. Standaardformulier.
Aannemende dat een voortgangsbeslissing over de invoering van een wettelijk standaardformulier voor de gehele overheid positief zal zijn, zal de implementatie van het traject nog geruime tijd vergen. In 2000 zal onderzocht worden op welke wijze het standaardformulier kan worden vormgegeven met inachtneming van ICT toepassingen; welke overheden eventueel van het gebruik worden uitgezonderd. Aangezien het de bedoeling is om het standaardformulier voor zoveel mogelijk onderdelen van de rijksoverheid en in beginsel voor de lagere overheden te laten gelden, zal het vaststellen bij of krachtens de Algemene wet Bestuursrecht de voorkeur verdienen. Het wetgevingstraject wordt ingegaan zodra helderheid is verkregen omtrent de beoogde reikwijdte. Beoogd is te starten in de tweede helft van het jaar 2000. Dit traject omvat niet uitsluitend het vaststellen van het formulier zelf, maar het aanpassen van andere wetten aan de nieuwe situatie. Deze operatie zal moeten worden volbracht door vrijwel alle departementen. Het praktisch hanteerbaar maken van het formulier zou tegelijkertijd moeten plaatsvinden. Gezien het grote aantal activiteiten dat moet worden verricht, wordt de invoering van het standaardformulier niet verwacht voor 2002.

2e. Basisbedrijvenregister
Het implementatietraject voor het Basisbedrijvenregister loopt parallel aan het wetgevingstraject. In oktober 1999 kan de opdracht voor de uitvoering van de registers worden verstrekt. In maart 2000 worden de

gedetailleerde besluiten omtrent de inrichting van het BBR op basis van het Handelsregister genomen.
Dit implementatietraject loopt parallel met het programmaplan «stroomlijning basisgegevens» van het Ministerie van BZK. Dit beoogt het realiseren van authentieke bronnen voor basisgegevens waarvan overheden verplicht worden gebruik te gaan maken. Hierbij wordt onder andere gedacht aan gegevens over personen, bedrijven en instellingen, vastgoed, geografie en inkomens en arbeidsverhoudingen. Het daarvoor noodzakelijke wetgevingstraject loopt hieraan parallel.

3e. Overheidsloket 2000 (Bedrijvenloket)
Ondertekening van het convenant met gemeenten, VVK en Belastingdienst en de start van de voorhoedeprojecten is voorzien vóór augustus 1999.
Op 1 november 1999 zou een tussenrapport omtrent de voorhoedeprojecten inzicht moeten geven in de consequenties van één registratieformulier voor starters.
In de loop van 2000 en 2001 zou door middel van een werkconferentie de presentatie van de rapporten omtrent vormgeving en de resultaten van voorhoedeprojecten aan andere regio's gepresenteerd kunnen worden.
In oktober 2001 zouden de voorhoedeprojecten moeten leiden tot drie geïmplementeerde bedrijvenloketten en een rapportage bevattende de «gereedschapskist», welke andere regio's kunnen gebruiken.

4e. Gebruik van ICT.
Gezien het feit dat besluitvorming vooralsnog is uitgesteld tot na het moment dat het millenniumprobleem en de invoering van de Euro geen grote punten van zorg meer zijn, valt er op dit moment nog niets over implementatie te zeggen.
Wat betreft de Elektronische Heerendiensten (EHD) kan het volgende over de implementatie worden gezegd. Het proces van invoering zal geleidelijk plaatsvinden en meerdere jaren in beslag nemen. Dienovereenkomstig zullen de besparingen op de administratieve lasten over een langer termijn worden geëffectueerd. Over de uiteindelijke omvang van de lastenbesparing kunnen mede daarom op dit moment nog geen concrete uitspraken worden gedaan. De verwachting is echter gerechtvaardigd dat het project EHD tot aanzienlijke besparingen leidt. Het proces van aanleveren en terugrapporteren zal efficiënter en effectiever verlopen.

5e. Stroomlijning vergunningenprocedures
De implementatie van de stroomlijning van de vergunningenprocedures hangt af van de snelheid waarmee de Kamer het voorstel van wet hieromtrent wenst te behandelen. Het implementatietraject beslaat zowel activiteiten op wetgevingsgebied (aanpassingen) als uitvoeringsgebied op rijks en regionaal/lokaal niveau. Een volledige invoering valt niet te verwachten voor het jaar 2004.

6e. Meldingsplichten.
Afhankelijk van de resultaten van de in de zomer op te starten onderzoeken zullen de wetgevingstrajecten die nodig zijn om de vereenvoudiging van de meldingsplichten te bewerkstelligen zeker twee jaar na de besluitvorming omtrent de te nemen maatregelen in beslag nemen.

B. HET BETREKKEN VAN ONDERNEMERS EN MEDE-OVERHEDEN

1e. Proeftuin Business Panel
Gezien de ervaringen opgedaan met de Europese pendant van wat de Nederlandse proeftuin zal gaan worden, is de implementatie van het besluit relatief eenvoudig. Nu het EIM al een bestand heeft van ondernemers welke deel kunnen nemen aan de proeftuin, is het met name een

kwestie van de selectie van bruikbare wetsvoorstellen en de beantwoording van de vraag of branchespecifieke panels dienen te worden ingevoerd. Deze vragen zullen de start van de proeftuin niet vertragen, zodat implementatie begint vanaf de zomer van 1999.

2e. Betrekken mede-overheden door middel van VNG/IPO convenant.
Gezien het overleg dat op dit moment plaatsvindt omtrent de opname van administratieve lasten in het convenant kan nog geen indicatie van het tijdpad voor implementatie worden gegeven.

3e. Resultaten van de Commissie Administratieve Lasten
Gezien het door de Commissie gehanteerde tijdpad kan nog geen tijdpad voor de implementatie van de voorstellen van de Commissie worden genoemd.

Opmerkingen van de Algemene Rekenkamer over de financiële verantwoording 1997

De Algemene Rekenkamer (AR) kwam in haar rechtmatigheidsonderzoek 1997 tot een overwegend positief oordeel over de financiële verantwoording van EZ. Hierna is ingegaan op de voornaamste constateringen van de AR in haar rechtmatigheidsonderzoek 1997.

- De AR constateerde dat de opzet van de administratieve organisatie (AO) bij diverse onderdelen van EZ serieuze aandacht behoefde. In het afgelopen jaar heeft de AO deze aandacht gekregen. De bestaande tekortkomingen zijn voor het overgrote deel weggewerkt. In het samenvattend accountantsrapport over 1998 wordt dan ook gemeld dat de AO bij EZ overwegend op orde is. In de loop van 1999 zullen de resterende puntjes worden opgelost.
- Uit het vervolgonderzoek naar het tijdig afrekenen van voorschotten bleek de AR dat het projectbeheer van EZ niet voldeed aan de door de AR gehanteerde norm van 1%. Inzake de toepassing van deze norm en de invulling van het projectbeheer door EZ heeft in 1998 overleg plaatsgevonden. Dit overleg heeft geleid tot nuancering van de te hanteren norm voor projectbeheer.
- Voorts drong de AR aan op een actieve rol van EZ inzake het door provincies invulling geven aan bevindingen van provinciale accountantsdiensten met betrekking tot de controle van gelden in het kader van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.
  Hoewel de provincie eerstverantwoordelijk is voor het invulling geven aan de bevindingen van provinciale accountantsdiensten, heeft EZ inmiddels besloten de betreffende jaarlijkse rapportages met de provincies te bespreken om te bewerkstelligen dat bevindingen resulteren in concrete verbeteringen.
- In de visie van de AR ontbrak bij een aantal uitgaven in de maand december 1997 een goede reden om deze uitgaven op dat moment te doen en plaatste de AR een kanttekening bij het gevoerde financieel beheer met betrekking tot deze uitgaven.
  In het samenvattende accountantsrapport over 1998 is opgemerkt dat er geen onjuistheden of onzekerheden van materiële aard zijn geconstateerd met betrekking tot de begrotingsuitvoering bij EZ gedurende het jaar 1998, alsmede dat het algemene beeld van de kwaliteit van het financieel beheer positief is.
- Voorts stelde de AR dat de uitgangspunten voor de voorzieningen van het agentschap Senter niet helder waren vastgelegd in de financiële verantwoording over 1997. Naar aanleiding van het daarop gevoerde overleg tussen de AR en EZ zijn de nodige stappen gezet om de gehanteerde uitgangspunten vast te leggen. In het samenvattende accountantsrapport over 1998 wordt op dit punt het volgende geconstateerd: «De voorzieningen zoals gepresenteerd in de jaarrekening 1998 zijn consistent met 1997, tevens aanvaardbaar en voorts adequaat toegelicht».

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

UITGAVEN

01.00 ALGEMEEN

Artikel 01.01 Apparaatsuitgaven EZ

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	596 181	596 136
Realisatie 1998	639 176	634 162
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	42 995	38 026

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

De belangrijkste in eerdere suppletore begrotingen opgenomen mutaties zijn:

- Aan de EZ begroting toegevoegde middelen ten behoeve van de oplossing van de millennium-problematiek (f 8,2 mln) en uitvoering door de ECD van Integriteitsnota Effectenverkeer (f 1,1 mln):
- binnen de EZ-begroting vrijgemaakte middelen ten behoeve van: de PC-financieringsregeling (f 8,0 mln), gewijzigde interne budgettering en loonstijging (f 7,4 mln), oprichting Dienst uitvoering en Toezicht Elektriciteitswet (Dte) (f 3,0 mln), automatisering en andere materiële kosten (f 3,7 mln) en oplossen millennium-problematiek (f 3,5 mln):
- een verlaging van de raming als gevolg van het in 1998 niet tot besteding komen van beschikbare middelen ten behoeve van het transformatieproces bij het CBS (– f 4,0 mln):
- een aangebrachte temporisatie naar 1999 van middelen voor oplossen millenniumproblematiek (– f 4,0 mln):
- een desaldering met ontvangstenartikel 01.31 (ontvangsten CBS) ten behoeve van werken in opdracht (f 7,0 mln):
- aan dit artikel toegevoegde middelen uit hoofde van loon- en prijsbijstelling (f 11,5 mln) en:
- een saldo van diverse kleinere niet nader toegelichte mutaties (f 8,5 mln).

Toelichting realisatie 1998

Het verschil tussen de stand na tweede suppletore begroting en de realisatie (– f 11,0 mln) wordt voornamelijk verklaard door het saldo van de volgende posten:

- Per saldo lagere personele uitgaven bij onderdelen van het ministerie en centrale personele-, onderzoeks- en opdrachtbudgetten (– f 5,9 mln):
- lagere uitgaven in verband met niet in 1998 tot uitvoering gekomen zijnde onderzoeken NMa wegens groter werkaanbod met wettelijke afhandelingstermijn (– f 3,0 mln):
- niet tot uitvoering gekomen onderzoeken DTe in verband met gewijzigd wetgevingstraject (– f 1,6 mln):
- een overheveling naar VROM/RGD wegens huisvestingskosten NMa/DTe (– f 2,2 mln) en:
- een saldo van diverse kleinere niet nader toegelichte mee- en tegenvallers (f 1,7 mln).

In de aansluitende toelichting onder tabel 2 wordt ingegaan op de realisaties van de afzonderlijke dienstonderdelen. Waar relevant wordt ingegaan op specifieke verschillen tussen de vastgestelde begroting 1998 en de realisatie.

Tabel 1: Opbouw van de personele raming voor geheel EZ

(Bedragen x f 1 000)	begroting	realisatie	verschil
Gemiddelde begrotingssterkte in fte's	4 328,80	4 192,41	– 136,39
Gemiddelde prijs per fte	93,159	99,239	6,080

Het verschil tussen de raming en realisatie van de gemiddelde begrotingssterkte wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door openstaande vacatures in 1998.

Tabel 2: Verdeling van budgetten personeel en materieel en het aantal fte's

Kernministerie en diensten (bedragen verpl.x f 1 mln)	budget personeel		budget materieel		personeel in fte		gem. budget per fte	
	begroting	realisatie	begroting	realisatie	begroting	realisatie[4]	begroting	realisatie
Algemene leiding	1,9	2,2	0,5	0,9	15,6	15,1	0,15	0,20
Beleidsontwikkeling en uitvoering:								
– Industrie en diensten	27,6	27,9	10,7	13,0	251,2	234,8	0,15	0,17
– Economische structuur	23,1	25,4	9,6	11,1	211,7	208,4	0,15	0,17
– Energie	14,1	14,3	5,3	8,6	125,1	118,4	0,15	0,19
– Buitenlandse economische betrekkingen	15,3	16,9	4,9	7,4	138,5	140,7	0,15	0,17
Ondersteuning:								
– algemene economische politiek	3,9	3,9	1,6	1,5	36,4	32,5	0,15	0,17
– voorlichting[1]	3,9	4,5	4,0	4,0	40,7	39,3	0,19	0,22
– interne zaken	9,8	11,7	6,1	5,7	146,1	136,5	0,11	0,13
– financiën[2]	7,7	7,9	2,7	2,7	74,6	69,1	0,14	0,15
– accountantsdienst[3]	3,6	3,8	1,2	1,3	33,0	32,2	0,15	0,16
– personeel, organisatie en informatie	9,9	12,7	4,4	4,3	102,2	97,5	0,14	0,17
– juridische zaken[1]	4,2	4,3	1,3	2,3	34,5	31,9	0,16	0,20
Diensten:								
– ECD	18,9	21,3	5,8	9,6	216,4	213,8	0,11	0,14
– CPB	17,1	17,9	4,4	4,5	136,5	129,1	0,16	0,17
– Bureau IE	14,3	16,3	8,2	8,8	164,5	149,1	0,14	0,17
– SodM	5,5	5,6	1,5	1,4	47,5	44,3	0,15	0,16
– CBS	224,5	225,9	51,1	61,5	2 303,4	2 299,8	0,12	0,12
– EVD	11,0	12,2	4,6	5,4	126,0	124,7	0,12	0,14
– NMa[5]	9,9	9,6	8,4	5,0	71,5	64,8	0,26	0,23
Overig:								
– Overige personeelsuitgaven	31,6	32,2						
– Overige materiële uitgaven			2,2	3,8				
– Opleidingsplaatsen					57,4	10,3		
Totaal	457,7	476,6	138,5	163,1	4 332,8	4 192,4		
Percentage van totale P&M per jaar	0,77	0,75	0,23	0,25				

[1] van de ondersteunende diensten valt het gemiddelde budget per fte van deze twee hoger uit. Bij voorlichting bevat het materiële budget eveneens het centrale voorlichtingsbudget en bij juridische zaken bevat het materiële budget eveneens de proceskosten.
[2] directie Financieel Economische Zaken en directie Financiering & Deelnemingen.
[3] exclusief externe accountants.
[4] gemiddelde bezetting gedurende 1998
[5] inclusief realisatie DTe

Toelichting diensten EZ

Algemeen

Voor een nadere toelichting op de activiteiten van het Bureau I.E., het CBS, de ECD, SodM en de EVD wordt verwezen naar de laatst verschenen jaarverslagen van deze diensten.

Bureau voor de Industriële Eigendom

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (verplichtingen x f 1 000)	8 159	8 823	664
personeelsuitgaven (verplichtingen x f 1 000)	14 255	16 262	2 007
personele omvang (fte's)	164,5	149,1*	– 15,4

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

De hogere gerealiseerde loonkosten hangt samen met gewijzigde interne budgettering/kostenverdeling en gestegen loonkosten tesamen in totaal (f 1,6 mln) en verdeling loonbijstelling (f 0,4 mln). De hogere materiële uitgaven zijn het gevolg van de verdeling en aanwending van de beschikbaar gestelde middelen ten behoeve van de millennium-problematiek (f 0,4 mln). Het resterende verschil is het gevolg van hogere uitgaven ten behoeve van de IT-infrastructuur.

Apparaatskosten in relatie tot producten en activiteiten (budget x f 1000)

product/activiteit	budget materieel		budget personeel		aantal fte's		budget per fte	
	begroting	realisatie	begroting	realisatie	begroting	realisatie	begroting	realisatie
Beschermen	3 628	3 865	7 900	8 977	92,0	93,0	125	138
Verspreiden	4 531	4 958	6 355	7 285	72,5	74,0	150	165
Totaal	8 159	8 823	14 255	16 262	164,5	167,0*	136	150

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk en tijdelijk personeel

Kengetallen Bureau I.E.

product/activiteit	begroting	aantallen realisatie	verschil
Beschermen			
Ingediende Nederlandse octrooi aanvragen	3 000	2 985	– 15
Ingediende VNO (verzoek nieuwheidsonderzoek)	2 250	2 200	– 50
Verleende NL en Europese NL octrooien	24 070	22 427	– 1 643
Registratie van instandhoudingstaken	100 000	99 412	– 588
Ingediende PCT octrooi-aanvragen als ontvangend bureau	700	746	46
Verspreiden			
Publicatie octrooigeschriften	3 470	3 493	23
Publicatie Hoofd/Bijblad/CD ROM	40	40	0
Bezoekers leeszaal	12 500	7 597	– 4 903
Gemaakte kopieën en octrooiliteratuur voor derden	2 000 000	1 438 725	– 561 275

Toelichting

De daling van het aantal bezoekers leeszaal wordt veroorzaakt doordat in de realisatiecijfers in tegenstelling tot de begrotingscijfers alleen de externe bezoekers zijn opgenomen. De verklaring voor de lagere realisatie van het aantal kopieën is een onvoldoende nauwkeurige schatting ten tijde van het opstellen van de begroting.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (x f 1000)	51 073	61 492	10 419
personeelsuitgaven (x f 1000)	224 463	225 858	1 395
personele omvang (fte's)	2 303,4	2 299,8*	– 3,6

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

De overschrijding van het materiële budget wordt veroorzaakt door hogere uitgaven in verband met het oplossen van het millennium-probleem, automatiseringsuitgaven, bureau-uitgaven en werken voor derden, alsmede lagere uitgaven voor reis- en verblijfkosten. De overschrijding is gedekt door hogere ontvangsten (zie ontvangstenartikel 01.31 Ontvangsten CBS) en uit het beschikbaar gestelde budget voor het oplossen van millenniumproblematiek.

Centraal Planbureau

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (verplichtingen x f 1 000)	4 370	4 468	98
personeelsuitgaven (verplichtingen x f 1 000)	17 100	17 937	837
personele omvang (fte's, incl. personeel gefinancierd uit werken in opdracht)	151,5	139,7*	– 11,8

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

Bij eerdere suppletore begrotingen is de raming voor de apparaatskosten aangepast in verband met:

- gewijzigde interne budgettering/kostenverdeling en gestegen loonkosten (f 1,1 mln):
- overhevelingen en desalderingen uit hoofde van werken in opdracht (f 0,6 mln) en
- een saldo van enkele kleinere niet nader toegelichte mutaties (f 0,5 mln).

Het verschil tussen de raming na tweede suppletore begroting en de realisatie (f 1,4 mln) wordt voornamelijk veroorzaakt door minder werken in opdracht en openstaande vacatures.

Realisatie van de belangrijkste producten van het CPB[1]

Activiteiten 1998	aantal fte's raming	real.	tot. app. kosten raming	real.	app.kosten per fte raming	real.
– Centraal Economisch Plan (CEP)	8	8	1 184	1 185	144	158
– Macro Economische Verkenning (MEV)	5	5	727	711	140	158
– Tussenrapportages/CBP-report	2	3	276	395	138	158
– Beleidsondersteuning	6	9	780	1 422	126	158
– Databeheer, onderhoud instrumentarium	14	12	1 955	1 817	138	158
– Conjunctuursignalering	2	1	276	158	138	158
– Commissies, vergaderingen	3	4	414	632	138	158
– Externe contacten	4	0	552	0	138	158
– Diversen	4	6	563	948	137	158
– Onderzoeksprojecten	49	41	6 789	6 399	138	158
– Aanvullende projecten	15	14	2 683	2 662	176	187
– Ondersteunende diensten (incl. leiding)	38	39	5 270	6 076	138	156
Totaal (verplichtingen x f 1 000 mln)	151,5	139,7	21 470	22 405	142	160
Gemiddeld budget per fte (excl. aanv. proj.)					138	157

[1] Ter wille van de overzichtelijkheid is ervoor gekozen om de in de ontwerpbegroting opgenomen uitsplitsing tussen tussen personele en materiële uitgaven hier achterwege te laten.

Economische Controledienst

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (x f 1 000)	5 833	9 602	3 769
personeelsuitgaven (x f 1 000)	18 854	21 264	2 410
personele omvang (fte's)	216,4	213,8*	– 2,6

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

Het verschil tussen begroting en realisatie wordt voor een groot deel verklaard door:

- bij eerdere suppletore begrotingen toegevoegde middelen voor de uitbreiding van de ECD ten behoeve van de uitvoering Integriteitsnota Effectenverkeer (f 1,1 mln) en de Wet Tarieven Gezondheidszorg (f 1,0 mln):
- gewijzigde interne budgettering en gestegen loonkosten (f 0,8 mln); een toevoeging van middelen voor de aanleg van een IT-infrastructuur bij de ECD (f 1,4 mln).

Kengetallen ECD

		Raming 1998	Realisatie 1998	Verschil
1.	**Strategische goederen en sancties**			
1a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 685,0	1 880,0	195,0
1b.	Aantal fte's	12,5	12,5	0
2.	**CW-verdrag en precursoren**			
2a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	4 111,4	4 286,0	174,6
2b.	Aantal fte's	30,5	28,5	– 2,0
3.	**EU-fraude**			
3a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 617,6	1 504,0	– 113,6
3b.	Aantal fte's	12,0	10,0	– 2,0
4.	**Intellectuele eigendom**			
4a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 887,2	1 805,0	– 82,2
4b.	Aantal fte's	14,0	12,0	– 2,0
5.	**Criminele inlichtingen en analyse**			
5a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 078,4	949,0	– 129,4
5b.	Aantal fte's	8,0	7,0	– 1,0
6.	**Assurantie en consumentenkrediet**			
6a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	2 375,0	2 629,0	254,0
6b.	Aantal fte's	19,0	18,0	– 1,0
7.	**Gezondheidszorg**			
7a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 812,5	1 899,0	86,5
7b.	Aantal fte's	14,5	13,0	– 1,5
8.	**Misbruik ondernemingsvormen**			
8a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	1 937,5	2 045,0	107,5
8b.	Aantal fte's	15,5	14,0	– 1,5
9.	**Overige ordening**			
9a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	2 375,0	2 264,0	– 111,0
9b.	Aantal fte's	19,0	15,5	– 3,5
10.	**Effecten- en kredietwezen**			
10a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	3 185,5	3 396,0	210,5
10b.	Aantal fte's	23,0	23,0	0
11.	**Faillissementsfraude**			
11a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	2 105,2	2 244,0	138,8
11b.	Aantal fte's	15,2	15,2	0
12.	**Overige financieel economische ordening**			
12.a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	526,3	192,0	– 334,3
12.b.	Aantal fte's	3,8	1,3	– 2,5
13.	**Niet toegelicht begrotingsbedrag**			
13.a.	Apparaatsuitgaven (x f 1 000)	3 903,0	5 774,0	1 871,0
13.b.	Aantal fte's	43,0	47,0	4

Toelichting

Sinds 1998 wordt bij de ECD gestuurd op inzet per aandachtsgebied en de daarmee gemoeide apparaatsuitgaven, in plaats van op aantallen onderzoeken. Dit heeft consequenties voor de kengetallen. Sinds de ontwerpbegroting 1999 wordt het aantal fte's en de apparaatsuitgaven per aandachtsgebied vermeld. Omdat dit een beter inzicht geeft in de activiteiten van de ECD wordt in deze verantwoording aangesloten bij de presentatie zoals opgenomen in de ontwerpbegroting 1999. Het verschil tussen de raming van het niet toegelichte begrotingsbedrag en de realisatie wordt verklaard door ECD-brede uitgaven, waaronder automatisering (f 1,4 mln).

Staatstoezicht op de Mijnen

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
Materiële uitgaven (x f 1 000)	1 525	1 423	– 102
Personeelsuitgaven (x f 1 000)	5 485	5 639	154
Personele omvang (fte's)	47,5	44,3*	– 3,2

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Kengetallen SodM

		Raming 1998[1])	Realisatie 1998	Verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1.	**Aantal Zorgsysteem documenten**	5	7	2
1a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	11,656	7,143	– 4,513
2.	**Aantal Bedrijfsinterne audits**	10	11	1
2a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	9,713	9,182	– 0,531
3.	**Aantal Audits (intern)**	7	5	– 2
3a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	38,852	23,200	– 15,652
4.	**Aantal VGD's en BMP's[2])**	200	142	– 58
4a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	1,069	3,134	2,065
5.	**Aantal Projectmatige inspecties**	9	9	–
5a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	29,139	35,667	6,528
6.	**Aantal Overige inspecties**	800	585	– 215
6a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	0,971	1,051	0,080
7.	**Aantal Incidenten onderzoek**	170	114	– 56
7a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	1,485	2,201	0,716
8.	**Aantal Opsporing**	8	13	5
8a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	18,212	11,615	– 6,597
9.	**Aantal prestaties Beschikkingen**	265	164	– 101
9a.	Uitgaven per prestatie (x f 1000)	0,817	1,183	0,366
10.	**Niet toegelicht begrotingsbedrag (x f 1 mln)**	4,987	4,906	0,081
11.	**Aantal fte**	47,5	44,0	– 3,5
12.	**Uitgaven per fte (x f 1 mln)**	0,147	0,161	0,014

[1] Met ingang van de ontwerpbegroting 1999 is de samenstelling van de kengetallen gewijzigd. Ter wille van inzichtelijkheid is in bovenstaande tabel de kolom 1998 herberekend zodat die vergelijkbaar is met de realisatiecijfers.
[2] Veiligheids- en gezondheidsdocumenten en Bedrijfsmilieuplannen.

Toelichting

Een aantal zorgsysteemdocumenten (1) werd gewijzigd of herschreven (ISO 9001). De beoordeling van sommige gewijzigde documenten nam minder tijd in beslag dan geraamd. Audits (3): door enkele keren als lid van een auditteam te participeren in audits van mijnondernemingen, werd het tijdsbeslag gereduceerd. Er werden minder VG-documenten (4) aangeboden. De hogere realisatie per document is een gevolg van de risico-inventarisatie van VG-documenten en BMP's. Deze activiteit was niet geraamd. Er is meer tijd besteed aan projectmatige inspecties (5), dit ging ten koste van de uren voor overige inspecties (6).

EVD

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (x f 1000)	4 640	5 352	712
personeelsuitgaven (x f 1000)	10 965	12 213	1 248
personele omvang (fte's)	126,0	124,7*	– 1,3

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

De overschrijding van het materiële budget wordt grotendeels veroorzaakt door hogere uitgaven voor verzendwerk (f 0,2 mln) en externe ondersteuning bij de verbetering van de bedrijfsvoering (f 0,3 mln). De hogere personele uitgaven worden voor het overgrote deel veroorzaakt door gewijzigde interne budgettering/kostenverdeling en gestegen loonkosten (f 0,6 mln) en reorganisatiekosten (f 0,3 mln).

Nederlandse Mededingingsautoriteit

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (x f 1000)	8 406	4 390	– 4 016
personeelsuitgaven (x f 1000)	9 928	9 264	– 664
personele omvang (fte's)	71,5	61,8*	– 9,7

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

Het verschil tussen de begroting en realisatie wordt grotendeels veroorzaakt door het niet in 1998 tot uitvoering komen van onderzoeken NMa wegens groter werkaanbod met wettelijke afhandelingstermijn (– f 3,0 mln) en een overheveling naar VROM/RGD wegens huisvestingskosten NMa (– f 1,8 mln).

Dienst uitvoering en toezicht Elektriciteitswet

Apparaatskosten

	begroting	realisatie	verschil
materiële uitgaven (x f 1000)	–	592	592
personeelsuitgaven (x f 1000)	–	355	355
personele omvang (fte's)	–	3,0*	3,0

* gemiddelde gerealiseerde bezetting ambtelijk personeel (excl. tijdelijk personeel)

Toelichting realisatie 1998

Bij eerste suppletore begroting is f 3,0 mln vrijgemaakt binnen de EZ-begroting voor oprichting van de Dienst uitvoering en toezicht Elektriciteitswet (Dte). Hiervan heeft f 1,6 mln niet tot uitgaven geleid omdat in verband met een gewijzigd wetgevingstraject de oprichting van de DTe vertraging heeft opgelopen, met als gevolg dat een aantal onderzoeken niet uitgevoerd kon worden. Daarnaast is f 0,4 mln overgeheveld naar VROM/RGD wegens huisvestingskosten.

Artikel 01.03 Loonbijstelling

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	3 481	3 481
Realisatie 1998	–	–
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 3 481	– 3 481

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij eerste suppletore begroting is de Pemba-compensatie (f 3,9 mln) en bij tweede suppletore begroting is de loonbijstelling (f 15,1 mln) aan dit artikel toegevoegd. Bij de tweede suppletore begroting is deze loonbijstelling nader over de EZ-begroting verdeeld, waarbij f 4,6 mln is ingezet voor algehele EZ-problematiek. Onderstaande tabel geeft een specificatie van de verdeling.

Verdeling loonbijstelling

	(Bedragen x f 1000)
01.01 Apparaatskosten EZ	– 11 020
01.06 Wachtgelden	– 276
01.55 Bijdrage Senter	– 833
02.05 Syntens	– 1 892
02.06 NNI	– 22
02.06 Marin	– 39
02.06 TNO	– 1 121
05.02 EIM	– 188
05.12 NBT	– 444
05.22 NMI	– 406
09.05 ECN	– 1 084
09.06 NITG-TNO	– 618
Oplossing EZ-problematiek	– 4 651
Totaal	– 22 594

Artikel 01.04 Prijsbijstelling

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	5 432	5 432
Realisatie 1998	–	–
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 5 432	– 5 432

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij tweede suppletore begroting is f 3,2 mln aan prijsbijstelling uitgedeeld. Het beschikbare bedrag voor prijsbijstelling is voor f 7,3 mln ingezet voor algehele EZ-problematiek, f 1,3 mln is bij tweede suppletore begroting nader over de EZ-begroting verdeeld.

Artikel 01.05 Onvoorzien

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	749	749
Realisatie 1998	–	–
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	749	– 749

Artikel 01.06 Uitgaven post-actief personeel

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	16 696	16 696
Realisatie 1998	14 291	14 291
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 2 405	– 2 405

Toelichting realisatie 1998

Ramingskengetallen wachtgeld

	raming	realisatie	verschil
Wachtgeld (verplichtingen x f 1 mln)[1]	19,449	16,503	– 2,946
Aantal wachtgelders ultimo van het jaar	281	304	23
Rekenkundig gemiddeld uitgekeerd bedrag (x f 1 000)	69,214	54,286	– 14,928

[1] Betreft totaal van de ramingen 0106–020 en 0101–030 inclusief apparaatskosten USZO

Het grotere aantal wachtgelders ultimo van het jaar wordt veroorzaakt doordat de uitstroom gedurende 1998 kleiner is geweest dan was verwacht. Ondanks dit grotere aantal wachtgelders bleef de uitputting beneden de oorspronkelijke raming, omdat de gemiddelde wachtgeld-uitkering substantieel lager was dan geraamd.

Artikel 01.12 Europees Octrooibureau

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	5 658	5 658
Realisatie 1998	8 772	8 772
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	3 114	3 114

Toelichting realisatie 1998

Het verschil tussen de stand vastgestelde begroting en de realisatie betroffen onder meer aanpassingen van de raming voor adviezen door het Europees Octrooibureau (EOB) in verband met meer ingediende en in rekening gebrachte adviezen (f 2,8 mln) en hogere door het EOB in rekening gebrachte pensioenkosten voormalige EOB-medewerkers (f 0,2 mln).

Ramingskengetallen nieuwheidsonderzoeken

	begroting	realisatie	verschil
Budget (verplichtingen x f 1000)	3 800	6 729	2 929
Aantal onderzoeken (x 1000)	1,0	1,8	0,8
Tarief per onderzoek (x f 1000)	3,72	3,72	–

Artikel 01.15 Adviescolleges

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	1 447	1 447
Realisatie 1998	1 532	206
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 85	– 11 241

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie:

Artikelonderdeel		Verplichtingen		Uitgaven	
(x f 1 000,–)		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	Algemene Energie Raad	170	186	170	186
020	Adviesraad Wetenschap en Techniek AWT	1 225	1 301	1 225	0
030	Raad deskundigen Nationale Standaarden	52	45	52	20
Totaal		1 447	1 532	1 447	206

Aan de adviesraden zijn in 1998 de gebruikelijke vergoedingen toegekend.

Artikel 01.55 Bijdrage aan het agentschap Senter

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	50 994	51 575
Realisatie 1998	68 827	76 893
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	17 833	25 318

Uitvoeringskosten per DG (verplichtingen x f 1000)

	raming	realisatie	verschil
DG Industrie & Diensten	32 859	38 172	5 313
DG Economische Structuur	3 277	5 122	1 845
DG Energie	8 494	11 782	3 288
DG Buitenlandse Economische Betrekkingen	6 364	13 751	7 387
Totaal	50 994	68 827	17 833

Toelichting realisatie 1998

De hogere realisatie van de uitvoeringskosten wordt veroorzaakt door aanvullende opdrachten voor diverse regelingen. Het betreft onder meer de volgende regelingen: bij DG I&D de uitvoering van de WVA-S&O, bij DG ES een uitbreiding met een aantal onderwerpen van Innovatief gerichte Onderzoeksprogramma's (IOP, zie artikel 02.12) en Technologie en Samenleving (T&S, zie artikel 02.12), bij DG E de uitvoering van het CO2-reductieplan en bij DG BEB een aanvulling van het geraamde budget voor de uitvoering van diverse regelingen.

Hieronder zijn de kengetallen bij de uitvoering van de Wet Vermindering Afdracht loonbelasting en premie volksverzekeringen/Speur en Ontwikkelingswerk opgenomen. Omdat het hier een fiscale regeling betreft, is een presentatie van deze kengetallen bij een ander begrotingsartikel van EZ niet mogelijk. Kengetallen met betrekking tot EZ-regelingen die Senter uitvoert zijn bij de betreffende begrotingsartikelen opgenomen. Kengetallen met betrekking tot de doelmatigheid van de bedrijfsvoering van Senter zijn vermeld in de toelichting bij wetsartikel 3. Andere Senter betreffende kengetallen zijn opgenomen bij de individuele instrumenten.

Kengetallen uitvoering WVA-S&O

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde WVA-vermindering)		50 392	53 262	2 870
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per project		0,010	0,012	0,002
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= verlaging loonbelasting)	nvt	525	620	95
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde projecten)		55 000	53 262	– 1 738
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		0,108	0,129	0,021
3. Kosten van bezwaar- en beroepszaken		3,004	4,564	1,560
4. Overige uitvoeringskosten		2,457	3,811	1,354
5. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	11,418	15,232	3,814
6. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		61,7	78,0	16,3
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften		974	294	– 680
Aantal afgehandelde bezwaar- en beroepschriften		974	702	– 272
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		244	233	– 11

De lage realisatie van het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften is het gevolg van een actief beleid gericht op het terugdringen daarvan.

Artikel 01.61 Personeel en materieel EZ, exclusief CBS

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	458
Realisatie 1998	–	1 512
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	1 054

Toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden uitgaven verantwoord op de nog openstaande personele en materiële verplichtingen uit het verleden.

02.00 INDUSTRIEEL EN ALGEMEEN TECHNOLOGIEBELEID

Artikel 02.02 Specifieke bedrijfsgerichte technologiestimulering

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	350 194	266 746
Realisatie 1998	427 028	268 318
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	76 834	1 572

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij eerste suppletore begroting is uit een aanvullende post op de Rijksbegroting f 24 mln aan dit artikel toegevoegd voor de dekking van de kosten van de activiteiten van het Millenniumplatform.
Op basis van het grote aantal aanvragen uit de lopende en afgesloten tenders, is bij tweede suppletore begroting het BTS-budget met f 63,2 mln verhoogd. Uit het budget van de KREDO-regeling (artikel 02.09) is f 24,6 mln overgeheveld naar dit artikel voor het Twinning-project. Tevens is bij tweede suppletore begroting f 40 mln verplichtingenruimte overgeheveld naar het Ministerie van Verkeer &Waterstaat als bijdrage van EZ aan enkele haveninfrastructurele werken die via genoemd departement worden medegefinancierd. De helft van deze ruimte, f 20 mln, is gedekt binnen het totaal van de EZ-begroting.

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
570	Overige activiteiten	–	–	1 000	1 231
600	Stimulering strategische samenw.	–	645	32 718	20 105
620	Voorbereiding techn. productie	51 343	17 514	32 883	24 487
710	PBTS/referentieprojecten	4 000	8 456	37 189	57 309
720	IOP	–	–	16 437	16 759
730	Maritiem onderzoek	4 413	8 092	6 138	6 471
740	Flankerend beleid	21 000	15 085	19 460	13 222
745	Elektronische Snelweg	60 000	141 775	32 427	62 660
750	Infralijn	19 424	11 570	13 972	6 469
754	EET	100 000	94 836	33 828	13 964
760	TWA	1 257	1 526	1 233	1 467
770	KMO	–	–	–	716
780	Informatietechnologie	–	–	21 102	15 068
800	BTS	76 757	108 543	7 350	18 043
810	Kennisdiffusie MKB	6 000	16 965	4 009	7 922
811	TNO/MKB-initiatief	6 000	2 020	5 800	–
900	Oude verplichtingen	–	–	1 200	2 424
Totaal		350 194	427 028	266 746	268 318

Voorbereiding Technologische Productie

Over dit onderwerp wordt de Tweede Kamer afzonderlijk geïnformeerd.

Subsidieregeling maritiem onderzoek

Kengetallen SMO

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (=gehonoreerde subsidieaanvragen)		32	27	– 5
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,250	0,300	0,050
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.02–730	8,000*	8,092*	0,092
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		40	29	– 11
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		2,087	4,326	2,239
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		66	70	4
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		2,890	2,186	– 0,704
5. Overige uitvoeringskosten		0,409	0,349	– 0,060
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	0,683	0,627	– 0,056
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		2,7	2,3	– 0,4
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		1	–	– 1
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		1	–	– 1
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		–	–	–

* Bedragen zijn inclusief de bijdrage van het Ministerie van V&W.

Flankerend beleid

In het kader van het flankerend beleid zijn in totaal 39 verplichtingen aangegaan met een budgetbeslag van f 15,1 mln. Hiervan heeft f 3,8 mln betrekking op milieutechnologie, 4,0 mln op life science en f 7,2 mln op het stimuleren van technologische samenwerking.

Elektronische Snelwegen

In het kader van het Nationaal Actieprogramma Elektronische snelwegen zijn in 1998 de volgende verplichtingen (bedragen x 1 mln) aangegaan (zie ook Kamerstukken II 1997/98, 24 565, nr. 7):

ICT en Overheid	3,2
ICT in gezondheidszorg, arbeidsvoorziening en sociale zekerheid	3,5
Communicatie Overheid Burger	20,1
Kennis en toegankelijkheid	1,3
Innovatie van ICT-ontwikkeling in de marktsector	3,3
Voorlichting aan MKB	2,4
(Tele-)communicatie	1,7
Overig	5,6
Totaal	41,1

Het project Communicatie overheid-Burger heeft tot doel elektronische overheidsinformatie beter toegankelijk te maken voor het grote publiek. Deze doelstelling wordt onder andere gerealiseerd door op grote schaal de openbare bibliotheken te voorzien van PC's met Internetaansluitingen, inclusief bijscholing van het bibliotheekpersoneel en praktische cursussen voor bezoekers.

Daarnaast is in 1998 het Twinning-initiatief van start gegaan. (Zie Kamerstukken II 1997/98 25 518, nrs. 4, 8 en 12, en 26 143, nr. 412/1 en Kamerstukken II 1998/99, 26 200 XIII, nr. 22). In totaal werd voor het

Twinning-initiatief f 70 mln toegezegd. Inmiddels zijn er twee Twinning-centra geopend: in Amsterdam en Eindhoven. In het Amsterdamse Twinningcentrum zijn inmiddels 11 bedrijven gevestigd en het aantal aanvragen om deel te nemen is vele malen groter. Eindhoven is in februari 1999 geopend en ook daar zijn de eerste bedrijven nu van start gegaan.

Het Millennium Platform is in 1998 volledig operationeel geworden. In totaal werd in 1998 voor de activiteiten van het Platform f 25,5 mln toegezegd. Belangrijke activiteiten waren:

- Twee onderzoeken (voorjaar en najaar) naar de stand van zaken in Nederland met betrekking tot de aanpak van het millenniumprobleem.
- Verspreiding van informatie naar vooral het MKB via de web-site, werkboeken, een CD-ROM, etc.
- Uitvoering van zogenaamde pilot-projecten in bedrijven en sectoren waarvan de resultaten wijd verspreid worden onder branche-organisaties als voorbeeld van mogelijke aanpak.
- Wervingscampagne en de zogenaamde ondernemerscampagne op TV, radio en in de pers.

Tenslotte werd ca. f 5,2 mln besteed aan overige ICT projecten.

Regeling Economie Ecologie Technologie (EET)

Kengetallen EET

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	Artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (=gehonoreerde subsidieaanvragen)		33	19	– 14
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		2,970	4,991	2,021
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.02–754	98,000	94,836	– 3,164
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		180	69	– 111
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		3,333	7,426	4,093
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		43	45	2
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		6,839	4,880	– 1,959
5 Overige uitvoeringskosten		1,106	1,300	0,194
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn prog. bur. EET)	02.02–754	2,000	2,032*	0,032
7. Uitvoerend personeel in fte (= prog. Bureau EET)		8,0	8,4	0,4
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		4	–	– 4
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		4	1	– 3
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		1	1	–

• In 1998 is tevens de opdracht voor 1999 verstrekt (f 3,041 mln). Deze is niet in de tabel verwerkt om een goede vergelijking tussen raming en realisatie mogelijk te maken.

In 1998 zijn er elf reguliere EET-projecten gehonoreerd. Daarnaast zijn er voor het eerst zogenaamde «kiemprojecten» gehonoreerd. Het gaat om acht éénjarige technologische onderzoeksprojecten met een verkennend karakter, waarmee partijen voldoende helderheid kunnen krijgen en committment kunnen opbouwen bij beoogde partners voor het opzetten van een meerjarig EET-project.
Het aantal aanvragen is substantieel lager uitgevallen dan geraamd. De projectomvang en de daarmee gemoeide subsidie is echter een stuk hoger. Omdat het bij EET gaat om complexe samenwerkingsprojecten, is

de begeleiding vanuit het programmabureau EET relatief intensief. Dit verklaart de hogere uitvoeringskosten per aanvraag.

BTS

Kengetallen BTS

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde subsidieaanvragen)		154	115	– 39
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,500	0,944	0,444
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.02–800	76,757	108,543	31,786
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		320	205	– 115
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		3,672	5,954	2,282
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		120	203	83
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		3,672	2,829	– 0,843
5. Overige uitvoeringskosten		1,382	2,171	0,789
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	2,997	3,966	0,969
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		12,8	17,1	4,3
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		10	16	6
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		10	14	4
Waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		2	5	3

Het aantal ingediende en gehonoreerde aanvragen is lager dan geraamd. Daarentegen is de projectomvang gemiddeld hoger dan geraamd. Het gaat veelal om substantiële en complexe samenwerkingsprojecten, waar de BTS met name ook voor bedoeld is. Door het lagere aantal aanvragen stijgen de gemiddelde uitvoeringskosten per aanvraag. Bij de eindafrekening met Senter zal echter een deel van deze kosten worden terugontvangen. De omvang van de terugbetaling is nu nog niet bekend.

Haalbaarheidsfaciliteit MKB

Kengetallen HMKB

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde subsidieaanvragen)		320	850	530
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,019	0,020	0,001
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.02–810	6,000	16,965	10,965
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		440	1 020	580
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		0,705	0,425	– 0,280
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		330	586	256
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		0,507	0,405	– 0,102
5 Overige uitvoeringskosten		0,279	0,367	0,088
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	0,756	1,038	0,282
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		4,2	4,8	0,6
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		4	17	13
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		4	12	8
Waarvan gedeeltelijk gehonoreerd		1	3	2

Het beroep op de HMKB-regeling lag in 1998 substantieel hoger dan geraamd. Het beschikbare budget is met circa f 11 mln opgehoogd. De uitvoeringskosten stegen eveneens, maar door de behaalde schaalvoordelen daalden de kosten per aanvraag substantieel.

Artikel 02.03 Internationale en algemene technologiestimulering

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	142 174	157 225
Realisatie 1998	156 848	144 490
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	14 674	– 12 735

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij eerste suppletore begroting is voor de financiering van het MEDEA-programma (Micro Electronics Development for European Applications) f 22 mln aan verplichtingenruimte toegevoegd. Bij tweede suppletore begroting is de uitgavenruimte aangepast aan het kasverloop bij de projecten voor Micro-elektronica stimulering en derhalve met f 26 mln verlaagd.

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	BIT/Eureka	27 394	12 336	19 435	17 347
011	BIT/Opkomende markten	3 065	5 497	3 949	1 126
013	BIT/Geïndustrialiseerde landen	4 500	9 827	3 476	677
014	Eureka Secretariaat	215	313	215	313
Totaal		142 174	156 848	157 225	144 490

BIT

Kengetallen BIT

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde aanvagen)		102	36	– 66
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,343	0,657	0,314
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.03–010/ 011/013	34,959	23,660	– 11,299
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		83	92	9
2. Kosten per prestatie (x f 1000)		9,874	8,798	– 1,076
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		232	167	– 65
4. Kosten per prestatie (x f 1000)		3,418	3,923	0,505
5. Overige uitvoeringskosten		3,505	2,719	– 0,786
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn Senter)	01.55–010	5,117	4,184	– 0,933
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		18,3	15,6	– 2,7
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		3	2	– 1
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		3	4	1
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		1	2	1

Het aantal ingediende aanvragen lag iets hoger dan geraamd. In 1998 konden echter niet alle aanvragen worden afgehandeld. Hierdoor is het aantal toezeggingen sterk achtergebleven bij de raming. De gemiddelde projectomvang en daarmee de gemiddelde subsidie per project waren wel hoger dan geraamd. Het aantal projecten in beheer voor het BIT-geïndustrialiseerde landen betrof 12 en voor de BIT-opkomende markten 8. Voor BIT-Eureka waren 147 projecten in beheer. In Eureka-verband zijn in het afgelopen jaar zogenaamde «clusterprojecten» geïntroduceerd: grote projecten die van strategisch belang zijn voor de Europese industrie.
Naast de BIT is in 1998 op individuele basis een subsidie van f 4,0 mln toegezegd aan het bosmonitoringproject Siramhutan. Dit is een technologisch samenwerkingsproject met Indonesië.

Kengetallen MES

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen (= gehonoreerde projecten)		12	9	– 3
2. Bedrag per eenheid (= project)		8,917	14,319	5,402
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.03–020	107,000	128,875	21,875
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= aanvragen voor subsidie)		12	9	– 3
2. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		25	22	– 3
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn Kernministerie)	01.01–010	0,174	0,174	–
4. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		1,0	1,0	–

De MES-projecten vallen grotendeels onder EUREKA-projecten als MEDEA, ADTT, en COMMEND. MEDEA is een samenwerkingsprogramma van chipsfabrikanten, de (toe)leveranciers van produktieapparatuur en systemen en enkele kennisinstellingen en is bedoeld om de Europese IC-industrie op mondiaal niveau een toonaangevende rol te laten spelen. Bij het COMMEND-programma wordt de interconnectie onderzocht tussen apparatuur bij de consument thuis en de distributie van multi-media-diensten over deze in-huisnetwerken. Het ADTT richt zich op de ontwikkeling van geavanceerde technologieën in de non-broadcoastapplicaties (zoals geavanceerde video-conferencing, digitale electronische filmproduktie). Daarnaast gaat het om enkele nationale samenwerkingsprojecten.

Artikel 02.04 Overheidsaanschaffingen en bevordering van bedrijfsgerichte samenwerking

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	15 000	21 948
Realisatie 1998	16 791	18 599
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	1 791	– 3 349

Toelichting realisatie 1998

Kengetallen Codema-regeling

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	Verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen (= gehonoreerde projecten Codema)		11	18	7
2. Bedrag per eenheid (= project)		1,364	0,933	– 0,431
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	02.04–020	15,000	16,790	1,790
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde projecten Codema)		11	18	7
2. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		40	59	19
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn Kernministerie)	01.01–010	0,174	0,174	–
4. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		1,0	1,0	–

Het grootste deel van de projecten betreft toezeggingen in het kader van de Codema-regeling aan het Ministerie van Defensie (f 14,4 mln). Daarnaast werd een bijdrage verstrekt voor de ontwikkeling van een hybride-bus (f 1,8 mln) en een bijdrage aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor een software project (f 0,6 mln).

Artikel 02.05 Syntens

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	141 056	71 547
Realisatie 1998	79 447	79 843
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 61 609	+ 8 296

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Aangezien de door Syntens ingediende begroting 1999 nog niet geheel aan de door EZ gestelde eisen voldoet, is bij de tweede suppletore begroting het hiervoor beschikbare verplichtingenbudget doorgeschoven naar 1999 (f 70,8 mln). Daarnaast heeft een overheveling van f 7 mln van artikel 02.12 plaatsgevonden ten behoeve van het EZ-aandeel in de kosten van de integratie van de InnovatieCentra en IMK-Voorlichting.

Toelichting realisatie 1998

Op 1 januari 1998 is het uit de fusie van de Innovatiecentra en IMK-Voorlichting ontstane Syntens-netwerk van start gegaan. In 1998 is een aantal uit 1997 doorlopende zaken in verband met de fusie definitief afgerond, zoals de door EZ aan Syntens opgelegde subsidieverplichtingen en de financiering van de integratiekosten. In periodiek overleg tussen Syntens en EZ wordt onder meer gesproken over de landelijke thema's, dat wil zeggen thema's waarop door elke Syntens-vestiging activiteiten worden ondernomen. Met deze thema's is in 1998 circa 30% van de directe adviescapaciteit ingevuld.

Kengetallen Syntens

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	realisatie 1998
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN		
1. Adviezen > 1 uur	02.05	8 221
2. Adviezen < 1 uur		24 800
3. Voorlichtingsbijeenkomsten		458
– deelnemende bedrijven		12 907
– deelnemende personen		18 188

In de begroting 1998 waren geen ramingskengetallen opgenomen.

Artikel 02.06 Subsidies in het belang van de industriële ontwikkeling

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	69 038	78 472
Realisatie 1998	78 640	86 310
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	9 602	7 838

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Om het Marin een structureel gezonde basis te geven, mede door het voldoende kunnen benutten van zijn onderzoekscapaciteit, is bij tweede suppletore de missiesubsidie aan Marin met f 3,8 mln verhoogd. Tevens is voor 1998 de missiesubsidie eenmalig met f 2,8 mln verhoogd om een oude lening af te lossen (zie ook ontvangstenartikel 02.04 Diverse ontvangsten technologiebeleid).

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	NEHEM	2 000	2 000	2 500	1 777
025	NIM	400	870	400	817
027	MIC/TUD	200	400	200	400
110	NNI	2 031	2 092	2 032	2 290
120	MARIN	1 873	7 806	1 873	7 806
220	OESO	58	–	58	–
320	NBBI	–		–	156
330	NEA	450	–	450	338
410	Raad voor de certificatie	–		–	166
415	Raad voor de accreditatie	400	400	400	–
420	TNO	53 172	55 271	53 172	54 333
500	Nederland distributieland	1 000	1 000	1 200	1 000
510	INK	575	575	575	575
515	NMi	1 300	2 800	1 750	1 976
520	Stichting Bos en Hout	490	490	490	490
620	NLR	4 275	4 775	4 275	4 275
810	Stichting Koning Willem I	150	161	150	155
860	STW	–	–	8 280	9 757
870	Bureau EG-liaison	664	–	667	–
Totaal		69 038	78 640	78 472	86 310

MARIN

Naast de reguliere bijdrage van f 1,9 mln werd f 5,9 mln additionele missiesubsidie aan MARIN ter beschikking gesteld voor achtergrond-research. Hierdoor werd MARIN tevens in staat gesteld haar lening van f 2,8 mln van Economische Zaken af te lossen (zie tevens ontvangsten-artikel 02.04). Voor de activiteiten in 1998 van deze instelling wordt verwezen naar haar jaarverslag.

Nederlandse Organisatie voor Toegepast-Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)

Op grond van de TNO-Wet van 19 december 1985 wordt jaarlijkse een bijdrage aan TNO in het kader van het doel- en stimuleringsprogramma «om niet» ter beschikking gesteld. Wel worden er door het departement afspraken gemaakt over de besteding van de door EZ beschikbaar gestelde middelen en de nagestreefde cofinanciering door het bedrijfsleven. Voor de activiteiten van deze instelling wordt verwezen naar haar jaarverslag.
Over 1998 is met TNO de volgende besteding en de bijbehorende gewenste cofinanciering afgesproken:

Deelprogramma 1998	doel-financiering	cofinancie-ring	cofinanciering in %
Productietechnologie	9 515	5 487	58%
Materiaaltechnologie	10 247	4 743	46%
BIO-technologie	3 471	975	28%
Milieutechn. en duurzame energie	8 442	2 740	32%
Overig	22 658	5 615	25%
Totaal	54 333	19 560	36%

Artikel 02.07 Internationale ruimtevaartprogramma's

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	46 019	109 218
Realisatie 1998	101 742	129 006
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	55 723	19 788

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij tweede suppletore begroting is het ruimtevaartbudget verhoogd met f 55,5 mln. Deze mutatie bestaat voor het grootste deel uit een verschuiving in de tijd van de door ESA uitgevoerde ruimtevaart-programma's (waarbij f 27,2 mln aan verplichtingenruimte in 1998 neerslaat) en de toevoeging voor het International Monitoring System-project (IMS, f 25 mln). De aanpassing van de uitgavenraming hangt hiermee samen.

Toelichting realisatie 1998

Kengetallen door EZ uitgevoerde ruimtevaartprogramma's

	raming	realisatie	Verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN			
1. Aantallen (= nieuwe projecten)	4	6	2
2. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)	35	28	– 7
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn Kern-ministerie)	0,835	0,835	–
4. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)	4,8	4,8	–

In 1998 zijn zes nieuwe verplichtingen aangegaan. Deze betreffen bijdragen aan de ESA-programma's ARTES 9 (f 0,4 mln), Ariane V plus (f 14,4 mln) en het Applied Reëntry Technology project (f 13,1 mln). Daarnaast zijn de projecten Automated Transver Vehicle project (f 2,0 mln), Ozon Monitoring Instrument (f 28,5 mln) en MSG-video (f 1,0 mln) via het NIVR gesubsidieerd. Verder werd de algemene contributie aan ESA (f 15,3 mln) voldaan en werden de lopende verplichtingen aangepast aan de inflatie- en wisselkoersontwikkeling, dan wel aan gewijzigde inschattingen omtrent de kostenraming (f 27,0 mln).

Artikel 02.08 Bevordering van de vliegtuigindustrie en ruimtevaart

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Realisatie 1998	3 200	3 200
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	3 200	3 200

Toelichting realisatie 1998

In 1998 is f 3,2 mln toegezegd aan het NIVR voor de dekking van haar bureaukosten. De totale uitvoeringskosten over 1998 bedroegen circa f 4,7 mln waarvan f 1,5 mln reeds in 1997 aan het NIVR werd toegezegd. Van de beschikbare middelen voor de civiele luchtvaarttechnologie-programma's gericht op de Airbus A3XX (320 mln) heeft het NIVR in 1998 f 25,0 mln besteed. Aan ruimtevaartprojecten heeft het NIVR in totaal f 48,2 mln (excl. defensiedeel) uitbetaald.
Het saldo van het revolving fund bedroeg ultimo 1998 circa f 69,6 mln.

Saldo ultima 1997		f 103,4 mln
Uitgaven:		
– Uitloop oude Luchtvaartprogramma's	2,5 mln	
– Korte termijn programma gericht op A3XX	25,0 mln	
– Ruimtevaartprogramma's	48,2 mln	
– Bureaukosten	4,7 mln	
– Overig	3,3 mln	
Totaal uitgaven NIVR		– f 83,7 mln
		f 19,7 mln
Ontvangsten:		
– stortingen	41,9 mln	
– overige	8,0 mln	
Totaal ontvangsten rev. fund		+ f 49,9 mln
Totaal saldo NIVR ultimo 1998		f 69,6 mln

Artikel 02.09 Speur- en ontwikkelingswerk

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	160 587	106 215
Realisatie 1998	126 008	90 994
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 34 579	– 15 221

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Als compensatie voor intensiveringen op met name artikel 02.03 Internationale en algemene technologiestimulering (f 24,4 mln) is bij eerste suppletore begroting de verplichtingenruimte met f 30 mln verlaagd. Tevens is de verplichtingruimte voor KREDO met f 30 mln opgehoogd vanwege een temporisatie van middelen van 1997 naar 1998. Bij tweede suppletore is de verplichtingenruimte met f 31,3 mln verlaagd voor het dekken van intensiveringen elders op de EZ-begroting.

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel	verplichtingen		uitgaven	
	geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
110 TOK	130 587	80 528	89 081	83 136
120 KREDO	30 000	41 427	15 573	5 132
130 APO	–	126 008	106 215	90 994
Totaal	160 587	126 008	106 215	90 994

Kengetallen TOK

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	Artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen (= gehonoreerde krediet-aanvragen TOK-groot)		3	1	– 2
2. Bedrag per eenheid (= krediet-aanvraag TOK-groot)		13,000	25,000	12,000
3. Aantallen (= gehonoreerde krediet-aanvragen TOK-klein)		84	57	– 27
4. Bedrag per eenheid (= krediet-aanvraag TOK-klein)		1,090	0,974	– 0,116
5. Toegelicht begrotingsbedrag (= verstrekt krediet)	02.09–110	130,587	80,528	– 50,059
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde projecten)		110	137	27
2. Kosten per prestatie (x f 1000)		9,647	7,476	– 2,171
3. Aantal prestaties (= dossiers)		655	555	– 100
4. Kosten per prestatie (x f 1000)		2,339	2,467	0,128
5. Overige uitvoeringskosten		1,231	1,245	0,014
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv. Senter)	01.55–010	3,824	3,638	– 0,186
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		17,6	16,5	– 1,1
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		6	11	5
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		5	11	6
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		1	1	–
DOELTREFFENDHEIDSKENGETALLEN				
Totale projectomvang bij krediet-percentage van 40%		229	201	– 28

De realisatie van het TOK-budget is substantieel lager dan het geraamde budget. Dit is het gevolg van een lager beroep op de regeling. Dit verklaart ook het lagere aantal gehonoreerde aanvragen. Het vrijvallende budget is aangewend voor een ophoging van het BTS-budget in verband met het hoge beroep op deze regeling (artikel 02.02–800). Van de 57 aanvragen die uiteindelijk werden gecommitteerd, waren er 55 afkomstig van bedrijven met minder dan 200 werknemers en was ongeveer 60% van het budget gemoeid. Bij 23 aanvragen betrof het startende of doorstartende ondernemingen.

Het aantal projecten in behandeling is toegenomen. Met name het aantal ICT-projecten is verder toegenomen. Van de behandelde projecten is meer dan 90% afkomstig van het MKB.

Kengetallen KREDO

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde aanvagen)		49	44	– 5
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,612	0,942	0,330
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= verstrekt krediet)	02.09–120	30,000	41,427	11,427
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		130	104	– 26
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		4,288	5,303	1,015
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		35	65	30
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		2,603	2,630	0,027
5. Overige uitvoeringskosten		0,889	0,847	– 0,042
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	1,538	1,569	0,031
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		5,7	6,5	0,8
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		3	5	2
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		1	–	– 1
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		–	–	–

Omdat in 1998 de tweede tender uit 1997 is afgehandeld, is de verplichtingenrealisatie hoger dan de raming. Dit ritme is nu structureel in de raming verwerkt. In 1998 is naast de tweede tender 1997 derhalve alleen de eerste tender 1998 afgewikkeld.

Kengetallen MPO

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde aanvagen)		34	12	– 22
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,130	0,338	0,208
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= verstrekt krediet)	02.09–130	4,413	4,053	– 0,360
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)		60	31	– 29
2. Kosten per prestatie (x f 1 000)		7,014	4,679	– 2,335
3. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		5	29	24
4. Kosten per prestatie (x f 1 000)		2,484	2,202	– 0,282
5. Overige uitvoeringskosten		0,230	0,198	– 0,032
6. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–010	0,663	0,407	– 0,256
7. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		2,9	1,7	– 1,2
KWALITEITSKENGETALLEN				
Aantal ingediende bezwaarschriften		1	1	–
Aantal afgehandelde bezwaarschriften		1	1	–
waarvan (gedeeltelijk) gehonoreerd		–	–	–

Het beroep op de regeling is in 1998 lager dan geraamd. In de definitieve opdracht aan Senter over 1998 werd reeds rekening gehouden met de lagere aantallen aanvragen. Hierdoor konden de uitvoeringskosten een stuk lager worden vastgesteld dan geraamd.

De regeling is in 1998 voor het derde jaar open en er waren 31 behandelde aanvragen. Van de regeling maken bedrijven gebruik die de milieubelasting van (bestaande) producten omlaag willen brengen alsook bedrijven die typische (nieuwe) milieuproducten op de markt brengen.

Artikel 02.12 Technologische infrastructuur

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	149 157	87 961
Realisatie 1998	134 471	67 727
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 14 686	– 20 234

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

De voor 1998 gereserveerde bijdrage van f 5 mln aan Axis (deze stichting beoogt de aansluiting van de bèta- en techniekopleidingen op de arbeidsmarkt te bevorderen) is grotendeels doorgeschoven naar 1999 en later, omdat er in 1998 nog geen zodanige plannen door Axis konden worden gepresenteerd dat een commitering van f 5 mln was gerechtvaardigd. Zoals in de toelichting bij artikel 02.05 Syntens staat vermeld, heeft er een overheveling ad f 7 mln plaatsgevonden van artikel 02.12 naar artikel 02.05. Deze ruimte was beschikbaar omdat bij artikel 02.12 minder ruimte nodig was voor de onderdelen Topinstituten en KIM.

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie:

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	Technologische vernieuwing**	31 524	13 982	34 132	17 415
020	Onderzoek en voorl. techn. bel.	4 711	4 939	3 179	5 252
030	STW	35 449	35 303	8 999	9 502
040	IOP	18 999	15 272	5 331	2 870*
050	Topinstituten	55 000	47 483	35 000	30 345
060	Technologie en Samenleving	3 474	5 045	1 320	1 467
070	KIM**	0	12 447	0	876
Totaal		149 157	134 471	87 961	67 727

* betalingen op verplichtingen die t/m 1997 zijn aangegaan worden op artikel 02.02 720 verantwoord (in 1998 = f 16,759 mln).
** aanvankelijk was het budget voor KIM geraamd op onderdeel Technologische vernieuwing.

Technologische Vernieuwing

In 1998 zijn diverse organisaties en instituten gefinancierd, zoals de Stichting WeTeN voor f 3 mln. Tevens zijn op dit onderdeel de stimuleringsprogramma's Embedded Systems (f 4 mln) en Softlink (f 5 mln) gecommiteerd.

Onderzoek en voorlichting technologie beleid

Op dit onderdeel zijn in 1998 voor uiteenlopende gebieden commiteringen vastgelegd. Op het gebied van *Onderwijs* werden drie studies verricht inzake nieuwe Erkenning van Competenties en vond er een evaluatie plaats van Pilot Investors in People in Nederland.
Voor de *onderzoeksinfrastructuur* werd vooral voor IOP en ICES bedragen gecommiteerd.
In het kader van *Voorlichting & Advisering* werd hoofdzakelijk aandacht besteed aan het universitair octrooibeleid en de Technostarters. Op het gebied van *innovatie* werd een onderzoek verricht naar «Immateriële Investeringen» en werden workshops inzake de «TechnologieRadar» georganiseerd.

STW

STW beoordeelt de bij haar ingediende projectvoorstellen tweede geldstroom op wetenschap-pelijke kwaliteit en utilisatie (de kans dat gebruikers de resultaten zullen toepassen). STW rapporteert jaarlijks over de utilisatieresultaten van de projecten die vijf, respectievelijk tien jaar geleden zijn gestart. Uit het utilisatierapport 1998 blijkt dat bij 50% van alle in 1987 gestarte projecten meer dan een derde heeft geleid tot een product. Bij ruim 12% van de projecten is er sprake van commercialisatie of uitzicht daarop. STW en/of de onderzoeksgroep verwierven inzake deze projecten steun en inkomsten tot een bedrag van f 1,869 mln op een totaal bedrag aan door STW aangegane verplichtingen van f 19,752 mln.

Innovatiegerichte Onderzoekprogramma's (IOP)

In 1998 is een aantal innovatieve onderzoeksprogramma's uitgevoerd. Uit het onderstaande overzicht blijken de hiermee gemoeide bedragen.

In 1998 uitgevoerde IOP's (x f 1 mln)

Beeldverwerking	3,1
Industriële Eiwitten	1,8
Milieutechnologie	8,3
Overige IOP's *	2,0

* een 7-tal IOP's die in 1998 geen onderzoekstender hebben uitgeschreven

Kengetallen IOP

	artikel(-sub)	Raming 1998	Realisa-tie 1998	verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Behandelde aanvragen (in aantallen)		80	22	– 58*
2. Kosten per prestatie (x f 1000)		24,500	24,500	–
3. Aantal projecten in beheer (in aantallen)		302	295	– 7
4. Kosten per prestatie (x f 1000)		2,705	2,705	–
5. Toegelicht begrotingsbedrag (uitv. Senter) (x f 1 mln)	01.55–020	2,777	3,069	0,292
6. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		13,6	13,6	–

* betreft de doorwerking van de grote hoeveelheid in 1997 in behandeling genomen aanvragen.

Technologische Top Instituten

In 1998 is voor de Technologische Topinstituten in totaal f 47,5 mln (incl. f 0,588 mln voor monitoring en evaluatie) verplicht voor zowel de subsidiejaren 1997, 1998 als 1999.

De bijdrage per TTi is als volgt:

Subsidiejaar (bijdrage x f 1 mln.)	1997	1998	1999
Voedselwetenschappen	–	–	11,50
Metaaltechnologie	–	–	13,00
Telematica	–	–	9,81
Polymeren	0,54	4,00	8,04

Technologie & Samenleving

In 1998 is het interdepartementale programma Technologie & Samenleving opgeschaald van vier naar zes thema's. In 1998 is hierdoor het budget van het programma omhoog gegaan. De zes thema's zijn: Ouderentechnologie, Criminaliteitspreventie, Gehandicapten, Leren in de Werkomgeving, Transmurale Zorg en (Re)integratie van mensen met een arbeidshandicap.

KIM

In de Staatscourant is eind 1997 de voortzetting en verruiming van de subsidieregeling KIM gepubliceerd (Stcrt. 1997, 239). Voor de KIM was aanvankelijk een budget van f 13 mln uitgetrokken, uitgaande van 650 te financieren plaatsen. Het aantal toegekende KIM'ers was beduidend lager (423) dan begroot (650), voornamelijk vanwege de krapte op de arbeidsmarkt.

Artikel 02.13 Projecten gefinancierd uit het Fonds economische structuurversterking

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	34 000
Realisatie 1998	–	61 536
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	27 536

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Uit het Fonds economische structuurversterking worden drie EZ-projecten gefinancierd. Het betreft de projecten NOBIS (Nederlands onderzoeksprogramma Biologische In-situ Sanering), HPCN (High Performance Computing en Networking) en de investeringen in de onderzoeksfaciliteiten van het MARIN. De betalingen op de Fes-projecten HPCN, NOBIS en MARIN leidden jaar tot een verhoging van de uitgaven met f 27,5 mln, waarvan f 26,5 mln bij eerste suppletore begroting en f 1,0 mln bij slotwet. De hogere uitgaven in 1998 worden veroorzaakt doordat het tempo van de uitvoering in voortgaande jaren (met name in 1997) achter waren gebleven bij de verwachtingen.

	Totale project-omvang:	Reeds betaald:	Openstaande verplich-tingen:
NOBIS	25 000	19 432	5 568
HPCN	35 000	26 529	8 471
MARIN	100 000	69 015	30 985
Saldo	160 000	114 976	45 024

03.00 INDUSTRIE- EN DIENSTENBELEID

Artikel 03.01 Crisisbeheersing

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	659	659
Realisatie 1998	115	134
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 544	– 525

Toelichting realisatie 1998

De uitgaven en verplichtingen op dit artikel hebben betrekking op de aan EZ gedelegeerde taken op het gebied van crisisbeheersing.

Artikel 03.03 Versterking economische structuur

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	13 929	22 530
Realisatie 1998	20 154	26 138
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	6 225	3 608

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij tweede suppletore begroting is f 7 mln verplichtingenbudget aan dit artikel toegevoegd voor de bijdrage aan de Investeringsfaciliteit voor de Film (totaal f 15 mln) in 1998. Tevens is de kasruimte verlaagd met f 4,1 mln als gevolg van lagere betalingen op in verleden aangegane verplichtingen.

Toelichting realisatie 1998

In 1998 is aan de Investeringsfaciliteit voor de Film f 14,8 mln subsidie toegezegd in de vorm van een kapitaalinjectie. Zie hiervoor de kamerstukken. Kamerstukken II 1997/98, 26 104, nr. 394/1. Naast deze subsidie is in totaal f 0,8 mln besteed aan voorbereidingskosten voor het opstarten van het filmfonds.

Voor het overige zijn 6 projecten gecommiteerd in het kader van de branche structuur versterking (f 0,4 mln) en 10 projecten ter stimulering van commerciële diensten (f 1,2 mln). Daarnaast zijn voor 36 projecten verplichtingen aangegaan die grotendeels betrekking hebben op niet-technologie georiënteerd beleidsonderbouwend en actiegericht onderzoek (f 3,0).

Artikel 03.04 Industriële promotie

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	14 628	13 694
Realisatie 1998	14 574	13 056
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	54	– 638

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		gemiddeld per post	
	aantal posten	raming	realisatie	geraamd	realisatie
USA	4	6 066	7 320	1 517	1 830
Japan (incl. Hong Kong)	3	2 067	1 983	689 661	
Korea	1	409	307	409	307
Taiwan	1	1 150	740	1 150	740
Singapore	1	500	454	500	454
Europa	2	3 120	2 585	1 560	1 293
Adviezen werkz. derden	n.v.t.	1 316	1 185	n.v.t.	n.v.t.
Totaal		14 628	14 574		

In 1998 zijn door inspanning van het Commissariaat voor Buitenlandse Investeringen en in goed samenspel met de acquisiteurs van lagere overheden en ROM's 108 investeringsprojecten van buitenlandse bedrijven in Nederland gerealiseerd, welke naar schatting circa 5 253 nieuwe directe arbeidsplaatsen tot stand zullen brengen. De nadere specificatie is als volgt.

Nadere specificatie

Herkomst van bedrijven (donorgebieden)	aantal projecten		investering in mln		arbeidsplaatsen	
	1998	1997	1998	1997	1998	1997
Noord-Amerika	60	50	876	413	3 977	3 284
Azië	39	25	152	142	925	528
Europa	9	9	326	1 040	351	775
Totaal	108	84	1 354	1 595	5 253	4 587

Aard der projecten

Herkomst van bedrijven (donorgebieden)	aantal projecten		investering in mln		arbeidsplaatsen	
	1998	1997	1998	1997	1998	1997
Productie/Assemblage	11	13	565	1 253	699	1 929
Distributie	38	19	275	123	1 380	656
Int Dienstverlening Algemeen	16	21	116	70	585	695
Europese hoofdkantoren	21	18	344	128	1 780	654
Call Centers	8	6	38	18	625	605
Overig (o a. Marketing/Sales)	14	7	16	3	184	48
Totaal	108	84	1 354	1 595	5 253	4 587

Verdeling naar regio

Herkomst van bedrijven (donorgebieden)	aantal projecten		investering in mln		arbeidsplaatsen	
	1998	1997	1998	1997	1998	1997
Groningen	1	4	4	113	20	193
Friesland	0	1	0	63	0	1 000
Drenthe	1	1	8	87	25	140
Overijssel	1	5	100	47	50	197
Flevoland	1	1	9	8	100	89
Gelderland	6	2	84	0	266	8
Utrecht	4	7	19	32	45	123
Noord-Holland	42	34	350	115	2 215	1 091
Zuid-Holland	24	17	178	98	936	510
Zeeland	1	0	300	0	35	0
Noord-Brabant	17	7	174	970	999	364
Limburg	10	5	128	62	562	872
Totaal	108	84	1 354	1 595	5 253	4 587

In 1998 is wederom een record voor het aantal nieuwe arbeidsplaatsen door buitenlandse investeringen behaald. Het aantal gerealiseerde directe arbeidsplaatsen (5 253) kwam 666 arbeidsplaatsen hoger uit dan de topscore uit 1997. In vergelijking met 1996 bedraagt de stijging 1 429 arbeidsplaatsen. Met name de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant hebben het afgelopen jaar goed gescoord.

Artikel 03.05 Steun scheepsbouw

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	50 000	51 134
Realisatie 1998	55 000	58 885
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	5 000	7 751

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

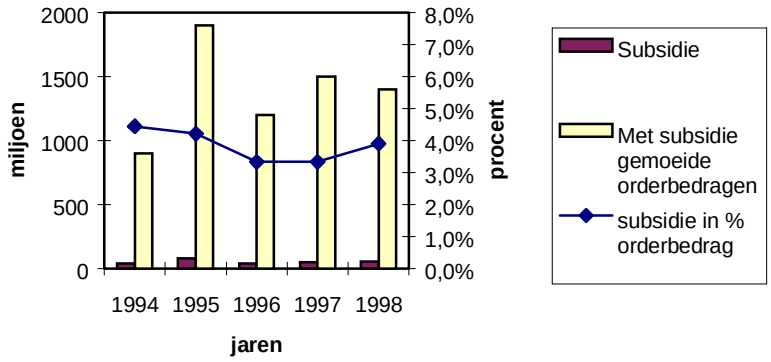
Op grond van het besluit van de Europese Raad het EU-steunkader voor scheepsbouw te verlengen, is bij eerste suppletore begroting het budget voor de zeescheepsnieuwbouw verhoogd met f 5 mln. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd (zie Kamerstukken II 1997/98, 21 501–12, nr. 48). Bij tweede suppletore begroting is het uitgavenbudget met f 5,5 mln aangepast aan het actuele inzicht in het betalingsverloop van de aangegane verplichtingen.

Kengetallen Besluit subsidies zeescheepsnieuwbouw

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen aanvragen (= gehonoreerde aanvagen)		55	49	– 6
2. Gemiddelde gehonoreerde toekenning per aanvraag		0,909	1,122	0,213
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	03.05–010	50	55	5
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal prestaties (= aanvragen voor subsidie schepen)		60	53	– 7
2. Aantal prestaties (= dossiers in beheer)		50	67	17
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitv.kstn Kernministerie)	01.01–010	0,174	0,174	–
4. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		1,0	1,0	–

In onderstaande grafiek wordt de verhouding orderbedrag/subsidiebudget over een reeks van jaren weergegeven.

Scheepsbouwsteun

De aan de subsidie gerelateerde totale contractsom (f 1,3 mld) is iets lager dan het afgelopen jaar. Dit houdt verband met vier aanvragen die werden afgewezen omdat ze niet aan de voorwaarden voldeden. Met deze afgewezen projecten was een contractsom van f 0,1 mld gemoeid.
Mede door de economische recessie in Azië in 1998 heeft zich in de scheepsbouwmarkt een stagnatie voorgedaan. De prijzen staan duidelijk onder druk. Door de devaluatie van de Won heeft Zuid-Korea een relatief groot aandeel in de wereldscheepsbouw kunnen verwerven. Ook China deelt in deze hausse mee. Op dit moment kunnen deze landen tot 30% onder de West-Europese prijzen aanbieden.
Over de hele linie van het aanbod van de Nederlandse werven is er sprake van een stagnatie van de vraag door overcapaciteit en de onzekerheid van de economische situatie in grote delen van de wereld.

Artikel 03.06 Beheerskosten

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	253	253
Realisatie 1998	17	24
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	236	– 299

Toelichting realisatie 1998

De kosten verbonden aan het beheer van enkele kredieten en deelnemingen (grotendeels door de NIB) bedroeg f 0,017 mln.

Artikel 03.07 Bijdrage aan KSG

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Realisatie 1998	35 000	35 000
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	35 000	35 000

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Bij Slotwet is een budget beschikbaar gesteld voor een financiële injectie aan KSG om acute financieringsproblemen tijdelijk op te lossen en zodoende het concern de tijd te geven voor het opstellen van een solide businessplan (Kamerstukken II 1998/99, 26 200 XIII, nr. 32). De bijdrage die op de EZ-begroting verantwoord wordt, bestaat uit een lening van f 35 mln, die de Staat via de NIB aan KSG verstrekt. Van dit bedrag is f 25 mln binnen het geheel van de EZ-begroting vrijgemaakt, f 10 mln is gedekt middels een overboeking van het Ministerie van Defensie.

Artikel 03.09 Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	3 299
Realisatie 1998	–	4 960
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	1 661

Toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden alleen nog de betalingen verantwoord op in het verleden aangegane verplichtingen uit hoofde van de PPM-regeling.

04.00 REGIONAAL BELEID

Artikel 04.01 Bijdragen ten behoeve van regionale ontwikkelingmaatschappijen en overige

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	11 285	13 870
Realisatie 1998	11 223	11 533
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 62	– 2 337

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk van de vijf ROM's de raming afgezet tegen de realisatie.
De in het verslagjaar aangegane verplichtingen hebben betrekking op de apparaatskostenvergoeding.

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
(x f 1 000,–)		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	NOM apparaatskosten	4 696	4 696	4 770	4 746
110	LIOF apparaatskosten	2 658	2 658	2 789	2 789
210	OOM apparaatskosten	1 607	1 607	1 653	1 653
310	GOM apparaatskosten	871	870	897	896
410	BOM apparaatskosten	1 296	1 296	1 354	1 353
610	Medewerkers overige instituten	157	96	157	96
720	NOM financieringsedrijf oud	–	–	2 250	–
	Totaal	11 285	11 223	13 870	11 533

Artikel 04.04 Voorwaardenscheppend beleid

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	2 800
Realisatie 1998	–	8 843
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	+ 6 043

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

De aanleg van de provinciale weg S23 – voorheen SW26 – door de gemeente Kerkrade, vindt op dit moment plaats. Als gevolg daarvan zijn voor dit project in 1998 drie voorschotbetalingen (à f 2,950 mln) verricht. Bij tweede suppletore begroting 1998 werd nog uitgegaan van één voorschotbetaling.

Artikel 04.05 Structuurversterkende projecten in het kader van de BRT-compensatie

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	14 035	5 000
Realisatie 1998	0	0
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 14 035	– 5 000

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

De verlenging van de start- en landingsbaan van vliegveld Eelde heeft vertraging opgelopen. Het voor dit project beschikbare budget van f 14,0 mln verplichtingenruimte is daarom niet benut.

Artikel 04.08 Bevordering regionale bedrijfsinvesteringen

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	98 246	57 735
Realisatie 1998	211 914	57 482
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 113 668	– 253

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

In verband met een overloop van verplichtingenruimte uit 1997 (f 3,6 mln) en een incidenteel hoger beroep op de centrale IPR ad f 110 mln voor het Noorden des lands (brief van 20 juli 1998, Kamerstukken II 1997/98, 25 600 XIII, nr. 48) is de verplichtingenruimte verhoogd.

Toelichting realisatie 1998

Betreft de centrale en de decentrale Investeringspremieregeling (IPR). In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie.

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
x f 1 000,–		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	IPR-centraal	47 890	161 558	40 725	40 051
020	IPR-decentraal	50 356	50 356	16 860	16 860
050	PSOL	0	0	150	571
Totaal		98 246	211 914	57 735	57 482

IPR-centraal

Kengetallen

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming 1998	realisatie 1998	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Toegezegde subsidies (in aantallen)		9	11	2
2. Gemiddeld bedrag per toezegging		5,322	14,683	9,361
3. Toegezegde subsidies	04.08–010	47,890	161,500	113,610
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Beoordeelde subsidieaanvragen (in aantallen)		12	21	9
2. Beoordeelde betaalverzoeken (in aantallen)		50	25	– 25
3. Dossiers in beheer (in aantallen)		105	101	– 4
4. Toegelicht begrotingsbedrag (uitvoering Kernministerie)	01.01–010	0,435	0,435	–
5. Externe kosten verificatie-onderzoek	01.01–010	0,176	0,2	0,024
6. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		2,5	2,5	0
7. Uitvoeringskosten als % van de toezeggingen (in %)		1,3	0,39	– 0,91
Kwaliteitskengetallen				
8. Gehonoreerde tov ingediende aanvragen (in %)		75	52	– 23
9. Aantal bezwaarschriften (in aantallen)		5	4	– 1
DOELTREFFENDHEIDSKENGETALLEN				
1. Te realiseren arbeidsplaatsen (in aantallen)		800	1 835	1 035
2. Premie per arbeidsplaats		0,060	0,088	0,028
3. Investeringen		450	1 145	695
4. Premiepercentage (in %) (subsidie/ investeringen)		11	14,1	3,1

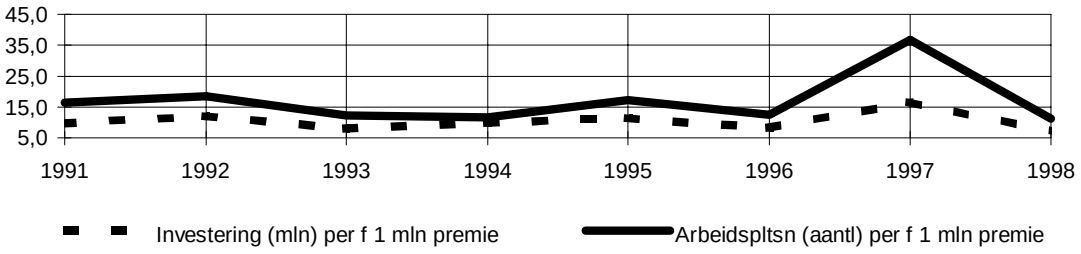
- In verband met de hiervoor gememoreerde incidentele majeure verplichting ligt het bedrag aan in 1998 toegezegde subsidies (gemiddeld en in totaal) beduidend hoger dan geraamd.
- Het aantal beoordeelde dossiers bleef achter bij de raming, waarbij echter een groter aantal subsidieaanvragen (arbeidsintensief) werd beoordeeld en een kleiner aantal betaalverzoeken (relatief arbeidsextensief).

Verdeling toezeggingen 1998 centrale IPR over provincies

Provincie	investeringen	arbeidsplaatsen	projecten	subsidie
Groningen	680,0	459	2	120,0
Friesland	65,3	100	4	9,6
Drenthe	262,7	446	3	20,9
Overijssel	0,0	0	0	0,0
Limburg	137,5	830	2	11,0
Totaal	1 145,5	1 835	11	161,5

De projecten zijn te verdelen in 6 vestigingsprojecten en 5 uitbreidingsprojecten. De verdeling industrieel versus dienstverlenend is 9 versus. 2 (waarvan 1 toeristisch).

Onderstaande grafiek geeft de realisatiecijfers van de afgelopen jaren met betrekking tot de centrale IPR. De gerealiseerde arbeidsplaatsen, het aantal gehonoreerde projecten en de investeringen geven kwantitatief het doelbereik van het instrument.

IPR-decentraal

Uit de decentrale IPR worden alleen in de drie Noordelijke provincies verplichtingen aangegaan. De uitvoering van de regeling is ondergebracht bij het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). De grens van de subsidiabele grondslag van de decentraal uit te voeren projecten ligt op f 10 mln.

Verdeling toezeggingen SNN 1998 decentrale IPR over provincies

Provincie	investeringen (in mln)	arbeidsplaatsen	projecten	subsidie in f mln	
				totaal	per arbeidsplaats
Groningen	327	931	98	38	0,041
Friesland	270	623	118	35	0,056
Drenthe	186	721	46	25	0,035
Totaal	783	2 275	262	98	0,043

Artikel 04.09 Regio-programma's

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	94 137	129 243
Realisatie 1998	94 473	108 743
Verschil (+ = meer geraliseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 336	– 20 500

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

- Een toevoeging van een bedrag van f 10,5 mln verplichtingenruimte geraamd voor verlenging van de Arbeidsplaatsenpremieregeling (Lelystad).
- Tenbehoeve van het actieplan «Zee van Cultuur» is f 4 mln naar artikel 04.11 Toeristisch beleid overgeheveld.
- Een bedrag van f 8,2 mln, oorspronkelijk geraamd als bijdrage voor verlenging van de Oost-Westbaan Maastricht-Aachen Airport, is naar 1999 verschoven als onderdeel van de middelen geraamd voor industrieel knooppunt Beek-Born.
- Op grond van het uitvoeringsbeeld 1998 werd het mogelijk geacht de uitgavenraming te verlagen, zonder dat daarbij in beleidsmatig opzicht omgebogen hoefde te worden. Dit maakte het mogelijk om ter compensatie van de overschrijding van de uitgavenbegroting 1997 in het kader van de «eindejaarsmarge» de uitgavenraming 1998 te verlagen met f 16,7 mln.

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
(x f 1 000,-)		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	ISP-regulier	72 937	72 937	74 715	72 061
520	Oost. mijnstreek Z-Limburg	8 200	0	7 970	9 937
610	EFRO-cofinanciering	13 000	21 536	36 558	21 342
900	Oude verplichtingen			10 000	5 403
Totaal		94 137	94 473	129 243	108 743

ISP: Clusters waarvoor SNN (u.h.v. ISP-V) in 1998 projectbijdragen heeft gecommitteerd

Cluster	aantal projecten	bedrag (x f 1 mln)
Agro-business	16	5,967
Logistiek	7	5,832
MKB, Toerisme en Industrie	31	12,388
Gezamenlijke thema's/ algemeen	9	3,476
Cofinanciering: overig ISP publiek	30	29,353
– doelstelling 2 Groningen/Drenthe	14	12,046
– doelstelling 5b Groningen/drenthe	6	4,696
– doelstelling 5b Friesland	0	0
– doelstelling 5b Overijssel	9	2,480
– overig havengebonden activiteiten	2	0,522
Totaal	124	76,760

N.B. Omdat het toezeggingen betreft van SNN is het bedrag aan toezeggingen (f 76,8 mln) niet gelijk aan het door EZ aan SNN toegezegde bedrag (f 72,9).

Het onderdeel «Gezamenlijke thema's/Algemeen» omvat een substantiële financiële bijdrage aan de Regeling Bedrijfsgerichte Stimulering Noord-Nederland (RBS). Voor meer informatie over de voortgang van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands wordt naar het ISP-jaarverslag verwezen, dat jaarlijks aan de Tweede Kamer wordt toegezonden.

EFRO-cofinanciering

Programma's

	aantal	verplichtingen (x f 1 mln)
Doelstelling 1 Flevoland	1	10,5
Doelstelling 2	0	0
Doelstelling 5b	0	0
Interreg II	10	3,2
Konver (incl. Kop en Munt)	9	7,8
MKB	0	0
Totaal	20	21,5

Kengetallen EFRO-cofinanciering

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Toegezegde subsidies (in aantallen)		20	20	
2. Gemiddeld bedrag per toezegging		0,650	1,077	0,427
3. Toegezegde subsidies	04.09–010	13,0	21,5*	8,5*
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Beoordeelde programma's en aanvragen (in aantallen)		20	20	
2. Beoordeelde betaalverzoeken (in aantallen)		50	64	14
3. Dossiers in beheer (in aantallen)		60	70	10
4. Toegelicht begrotingsbedrag (uitvoering Kernministerie)	01.01–010	0,209	–	–
5. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		1,2	–	–
6. Uitvoeringskosten als % van de toezeggingen (in %)		1,6	–	–

* verschil wordt voornamelijk verklaard door de éénmalige toekenning van f 10,5 mln (APR Lelystad)

Artikel 04.10 Stimulering Ruimte voor Economische Activiteit

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	82 995	75 868
Realisatie 1998	81 045	42 386
Verschil (+ = meer geraliseerd dan oorspronkelijk geraamd	– 1 950	– 33 482

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Voor de onderzoeken naar de toekomstige Nederlandse luchtvaart infrastructuur (TNLI) en de mainportontwikkeling van Rotterdam (PMR) zijn de de verplichting- en kasraming met respectievelijk f 3,0 mln en f 5,0 mln verhoogd. De EZ-bijdragen zijn vervolgens naar het Ministerie van V&W overgeheveld. Tenslotte is de kasraming verlaagd als gevolg van vertragingen in StiREA- en BOB-projecten (f 16 mln Najaarsnota, f 8,7 mln Slotwet).

Toelichting realisatie 1998

In het verslagjaar zijn in het kader van de StiREA-regeling aan de vier grote steden toezeggingen gedaan van in totaal f 25 mln. De verdeling is: Amsterdam f 9,375 mln, Rotterdam f 7,125 mln, Den Haag f 5,5 mln en Utrecht f 3 mln.
Via een tenderprocedure hebben acht projecten buiten de vier hierboven genoemde steden een bijdrage uit de StiREA ontvangen. Zes projecten werden gehonoreerd met f 7,5 mln en twee met f 2,5 mln.
Tevens zijn op dit artikel 82 verplichtingen met een omvang van f 6,045 mln aangegaan voor onderzoek voor beleidsevaluaties en interventietaken.

In onderstaande tabellen is het aantal ontsloten hectares bedrijventerreinen die medegefinancierd zijn met de StiREA-tender 1998 en het aantal hiermee gemoeide arbeidsplaatsen weergegeven:

I. Vier nieuwe terreinen

Gemeente	Omschrijving/project	ha bruto	ha netto	arbeidsplaats
Echteld	Medel	121	44	2 500
Dordrecht	Dordtse Kil III	102	72	5 200
Heerlen	Beitel-Zuid	50	40	1 375
Nootdorp	Ypenburg	75	46	3 400
Totaal		348	202	12 475

II. Herstructurering van vier terreinen

Gemeente	Omschrijving/project	ha	arbeidsplaats nieuw + behoud
Arnhem	Westvoortsedijk	260	3 000
Deventer	As/Bergweide	220	6 000
Echt	De Loop	78	900
Roosendaal	Majoppeveld	190	1 900
Totaal		748	11 800

Kengetallen StiREA

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Vier Grote steden				
– Toegezegde subsidies (in aantallen)		4	4	–
– Gemiddeld bedrag per toezegging		6,250	6,250	–
– Toegezegde subsidies	04.10–010	25,000	25,000	–
2. Tenderprocedure				
– Toegezegde subsidies (in aantallen)		7	8	1
– Gemiddeld bedrag per toezegging		7,143	6,250	– 0,893
– Toegezegde subsidies	04.10–010	50,000	50,000	–
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
Tenderprocedure				
3. Beoordeelde subsidieaanvragen (in aantallen)		35	34	– 1
4. Beoordeelde betaalverzoeken (in aantallen)		8	2	– 6*
5. Dossiers in beheer (in aantallen)		21	22	1
Totale regeling				
6. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		0,6	0,6	–
7. Toegelicht begrotingsbedrag (uitvoering Kernministerie)	01.01–010	0,104	0,104	–
8. Externe uitvoeringskosten advies	04.10–020	0,070	0,070	–
9. Uitvoeringskosten als % van de toezeggingen (in %)		0,2	0,2	–

* betalingsverzoeken komen later op gang dan verwacht. De eerste twee sinds start regeling in 1996 kwamen eind 1998 binnen.

05.00 DIENSTEN, MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF EN ORDENING

Artikel 05.01 Voorlichting en advisering MKB

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	5 236	9 246
Realisatie 1998	2 985	5 999
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 2 251	– 3 247

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	IMK-netwerk	0	0	3 539	1 404
030	Adviesdiensten KNOV	6	0	6	706
040	Herstr. voorl.instr.	0	0	0	13
110	CBO	0	0	107	15
130	Proj.markt&ondern.schap	2 230	212	2 428	1 296
140	Branche centra technologie	3 000	2 773	3 166	2 565
Totaal		5 236	2 985	9 246	5 999

IMK-netwerk

De uitgaven in 1998 zijn voornamelijk het gevolg van de afwikkeling van de subsidierelatie met het IMK-netwerk.

Projecten Markt en Ondernemerschap

In 1998 zijn 10 kleine projecten gehonoreerd, waaronder het project «Franchising en allochtone ondernemers». Verder is het aantal ingediende subsidieverzoeken aanzienlijk lager uitgevallen dan voorzien. Hierdoor wordt een groot deel van het in 1998 beschikbare budget niet benut.

Branchecentra voor Technologie

In 1998 zijn er 18 aanvragen ingediend, waarvan er 9 zijn toegewezen. De gehonoreerde aanvragen betreffen onder meer de metaal, binnenvaart en kabelnetbedrijven.

Artikel 05.02 Onderzoek en onderwijs MKB

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	10 102	13 566
Realisatie 1998	10 580	12 387
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 478	– 1 179

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie.

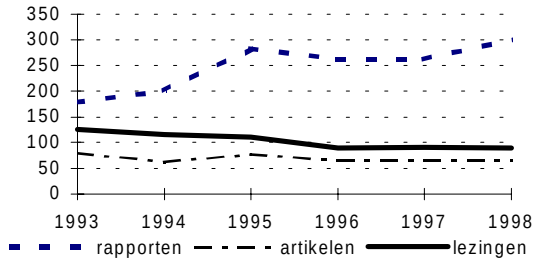
Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	EIM	8 540	8 734	8 679	8 576
020	Beleidsonderbouwend onderzoek	862	1 279	1 254	1 715
210	Ondernemersonderwijs	0	0	2 300	1 472
230	Ondernemersonderwijs& -scholing	0	250	633	217
240	MDW-onderzoek	700	317	700	407
Totaal		10 102	10 580	13 566	12 387

Economisch Instituut voor het MKB (EIM)

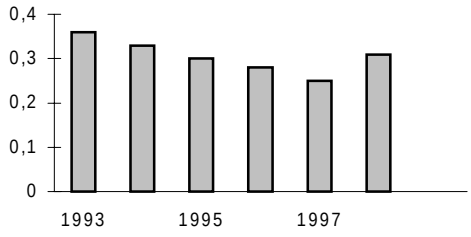
Het EIM heeft tot taak ontwikkelingen in het MKB en in specifieke sectoren te onderzoeken en te analyseren. EZ subsidieert jaarlijks het programma-onderzoek MKB en ondernemerschap van het EIM met ruim f 8 mln. In 1998 heeft het EIM onder andere een verkenning uitgevoerd naar «Early development of entrepreneurial qualities» en «de betekenis van flexibilisering voor het MKB».
In 1998 is de relatie EZ-EIM geëvalueerd. Hiertoe is een onafhankelijke commissie in het leven geroepen, welke eind 1998 een evaluatie-rapport heeft opgeleverd. In 1999 zal een besluit ten aanzien van het vervolg van deze subsidierelatie worden genomen.

Onderstaande grafiek geeft de realisatiecijfers van de afgelopen jaren met betrekking tot de activiteiten van het EIM.

Aantal producten EIM

Aandeel EZ-subsidie van het totale budget

* Aandeel in 1998 van EZ is hoger, omdat de omzet van het EIM in 1998 lager was dan geraamd (ca. f 26,5 mln i.p.v. f 29,8 mln)

Beleidsonderbouwend onderzoek

De grootste committeringen in 1998 betreffen de interactieve beleidsontwikkeling met betrekking tot het startersbeleid van EZ (f 0,372 mln), de evaluatie van de activiteitensubsidie van het bureau van het EIM (f 0,227 mln) en een onderzoek naar persoonlijkheidskarakteristieken van snelgroeiende ondernemers (f 0,225 mln).

Ondernemersonderwijs & -scholing

In 1998 is een subsidie verstrekt voor het project Euroskills, een beroepenwedstrijd op Europees niveau. Tevens is de eerste fase van het project MOTOR, een project gericht op bevordering van ondernemerschap van allochtonen, in dit jaar afgerond.

MDW-onderzoek

In het voorjaar van 1998 zijn 8 projecten aan de Tweede Kamer gerapporteerd. Het nieuwe kabinet heeft besloten de MDW-operatie voort te zetten, met een wat gewijzigde aanpak, die onder andere inhoudt dat meer aandacht wordt besteed aan een klantgerichte onderwerpkeuze. In 1998 is onder het vorige kabinet één nieuw project opgestart (benzinemarkt).
Na een evaluatie van het MDW-project en het ontwikkelen van een gewijzigde aanpak is eind 1998 een «oriëntatiefase» gestart om te komen tot nieuwe MDW-onderwerpen die goed aansluiten bij ervaren knelpunten in wet- en regelgeving bij burgers en bedrijven. Dit leidt tot een nieuwe reeks MDW-projecten die begin 1999 van start gaan. In verband met de afgeronde projecten en de evaluatie van de MDW-aanpak zijn diverse externe adviezen ingewonnen, het merendeel in opdracht van het EZ en het Ministerie van Justitie (als trekkers van het MDW-project) samen.
De belangrijkste adviezen zijn:
- onderzoek fact-finding MDW-project benzinemarkt;
- onderzoek voortgang MDW-dossiers;
- aanvullend onderzoek vergunningverlening bij bedrijfsvestiging;
- aanvullende advisering in het kader van het project WTZ.

05.03 Borgstellingsregelingen

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	850 650	47 560
Realisatie 1998	771 262	40 409
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 79 388	– 7 151

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
(x 1000)		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	Verliesdeclaraties MKB	850 000	771 228	46 910	40 202
310	Oude borgstellingsfondsen	50	34	50	34
410	Rentesubs. waterkredieten	600	0	600	173
510	Reg. waterschd-kred 1994	–	–	–	–
Totaal		850 650	771 262	47 560	40 409

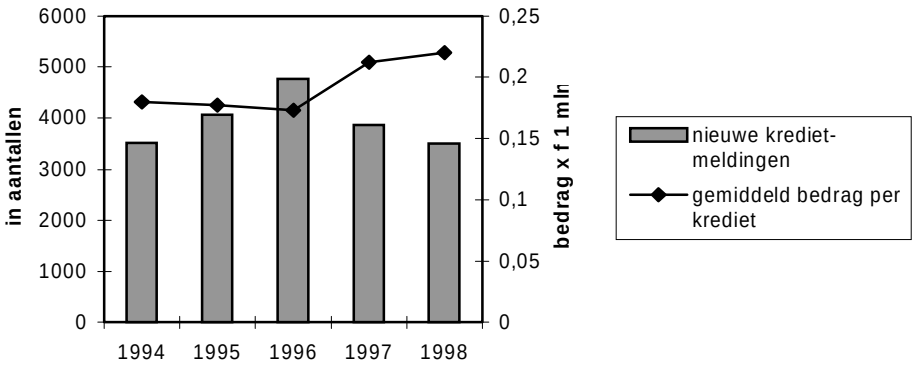
(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	Raming 1998	Realisatie 1998	Verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Nieuwe kredietmeldingen (in aantallen)		4 500	3 499	– 1 001
2. Gemiddeld bedrag per krediet		0,189	0,220	0,031
3. Verstrekte kredieten	05.03–010	850,000	771,262	– 78,738
4. Uitstaand garantieobligo		3 024,000	2 467,000	– 557,000
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Meldingen en wijzigingen (in aantallen)		7 800	7 312	– 488
2. Controles verliesdeclaraties (in aantallen)		550	513	– 37
3. Controles schuldregelingen (in aantallen)		450	408	– 42
4. Buiteninvorderingstellingen (in aantallen)		200	570	370
5. Beheersposten (in aantallen)		320	264	– 56
6. Toegelicht begrotingsbedrag (uitvoering Kernministerie)*	01.01–010	2,088	2,064	– 0,024
7. Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		12,0	12,0	–
Kwaliteitskengetallen				
8. Bedrag gehonoreerde versus ingediende verliesdecl. (in %)		97,5	96,9	– 0,6

* De uitvoeringskosten betreffen de kosten van de controle door het Kernministerie. De bank voert de regeling uit en krijgt in de regel als bijdrage in de incassokosten een percentage (20%) bij het afsluiten van een schuldregeling. De ontvangsten als gevolg van de schuldregeling komen binnen op ontvangstenartikel 05.01–010.

Toelichting kengetallen:

- Het aantal nieuwe meldingen bleef in 1998 achter bij de planning als gevolg van de onderbenutting van het toegewezen quotum door één van de aan de borgstellingsregeling deelnemende grote banken.
- De lage rentestand maakt het aantrekkelijk om kredieten opnieuw af te sluiten, daardoor zijn er meerdere garantiekredieten vroegtijdig afgelost. Hierdoor is de garantiestand lager dan geraamd.
- Als gevolg van opschoning van de portefeuille openstaande oude vorderingen uit hoofde van de vergoede verliezen is het aantal buiteninvorderingstellingen toegenomen.

Onderstaande grafiek geeft de realisatiecijfers van de afgelopen jaren weer:

Artikel 05.05 Bedrijfsbeëindigingshulp

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	15 791	15 791
Realisatie 1998	15 881	15 905
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 90	+ 114

Toelichting realisatie 1998

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming 1998	Realisatie 1998	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Uitkeringsgerechtigden (in aantallen)		3 086	2 957	– 129
2. Gemiddelde uitkering per jaar		5,028	5,253	0,225
3. Totaal bedrag uitkeringen	05.05	15,516	*15,534	0,018

* exclusief de uitvoeringskosten van f 0,347 mln.

Per 1-7-1987 is de bedrijfsbeëindigingshulp gesloten voor nieuwe toetreders. Op grond van de bestaande toekenningen zullen nog tot in de jaren 2000 uitkeringen gedaan moeten worden. Naar schatting zal hier in totaal een bedrag van f 61,578 mln mee gemoeid zijn.

Artikel 05.07 Hulp waterschade

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	0
Realisatie 1998	–	616
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	+ 616

Toelichting realisatie 1998

Dit artikel bevat de door de Rijksoverheid beschikbaar gestelde middelen die bedoeld zijn als tegemoetkoming in de geleden schade door het niet-agrarisch bedrijfsleven als gevolg van de hoogwaterstanden van begin 1995, alsmede de daarmee verband houdende uitvoeringskosten.

Artikel 05.12 Toeristisch beleid

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	47 609	52 855
Realisatie 1998	58 333	64 493
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 10 724	+ 11 638

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

In verband met de lage rentestand is een uitstaande lening in het kader van toeristisch beleid in 1998 versneld afgelost (f 14,2 mln kas). Op grond

van het uitvoeringsbeeld werd het mogelijk geacht de uitgavenraming te verlagen met f 2,6 mln, zonder dat in beleidsmatig opzicht omgebogen hoefde te worden.

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie.

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
Artikelonderdeel x f 1 000,–		geraamd	realisatie	geraamd	realisatie
010	Div. toeristische organisaties	4 775	5 779	4 775	6 759
020	NBT	40 268	40 909	40 268	40 617
040	WTO	255	318	255	318
210	Bevordering toer. Promotie	2 311	11 327	7 163	15 871
310	Toeristisch onderzoek	0	0	134	56
904	Stimulering congressector	0	0	260	872
totaal		47 609	58 333	52 855	64 493

De uitgaven ten laste van dit artikel kunnen worden onderscheiden in instellingen waarbij EZ bijdraagt aan de financiering en overige uitgaven.

Instellingen waarbij EZ bijdraagt aan de financiering

Deze categorie betreft vijf instanties: de Algemene Nederlandse Vereniging van VVV's (ANVV), het Nederlands Bureau voor Toerisme (NBT), het Nederlands Congresbureau (NCB), de World Tourism Organization (WTO) en de Stichting Toerisme en Recreatie AVN.

Kengetallen NBT

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	Realisatie	verschil
Totale begroting NBT		71,2	69	– 2,2
– waarvan overheadkosten (algemene beheerskosten)		26,8	28,2	1,4
– waarvan totale activiteitenkosten		44,4	40,8	– 3,6
– Overheadkosten als % van de totale activiteitenkosten		60%	69%	9%
Toerekening naar aandachtsgebieden:				
– totale kosten voor algemene Holland-promotie		25,9	26,3	0,4
– totale kosten voor innovatie- en vernieuwingstaken		13,4	14,8	1,4
– totale kosten voor promotionele diensten aan het bedrijfsleven		–	–	–
– Bijdrage van EZ	05.12 020	39,1	39,1	0
– Bijdrage van bedrijfsleven		30,7	27,9	– 2,8

Het beleid dat het Nederlands Bureau voor Toerisme (NBT) voert, wordt afgestemd met EZ en concentreert zich op een aantal kerntaken, die in het Strategisch Marketingplan 1997–1999 zijn vastgelegd. Hierbij geldt als uitgangspunt, dat EZ alleen activiteiten financiert op het gebied van Hollandpromotie en op het gebied van innovatie- en vernieuwingstaken. Toelichting ten aanzien van de overige instanties:

- Uitgangspunt voor de medefinanciering door EZ van de ANVV is een meerjarig activiteitenplan, waarbij de financieringsverhouding is aangepast van aanvankelijk 75 : 25 naar thans 50 : 50. In 1998 is f 1,280 mln gecommiteerd en betaald aan het ANVV.
- Onder de post NCB wordt de EZ-participatie verantwoord in het

activiteitenprogramma van de Vereniging voor Nederlandse Congresbelangen (VNC).

Overige uitgaven

Onder deze categorie vallen de onderdelen toeristische dienstverlening en informatie-voorziening en het beleidsonderbouwend- en evaluerend onderzoek.
In het kader van de tweede tranche van het toeristisch Actieplan «Zee van Cultuur» zijn in 1998 op het onderdeel toeristische dienstverlening en informatievoorziening twaalf activiteiten ontplooid, waarmee in totaal een bedrag van f 3,978 mln is gemoeid.
In de cluster «Steden» is aan het project «Dutch History Den Haag» een bedrag van f 0,5 mln toegekend. Verder is f 1 mln gecommiteerd voor een project op het vlak van informatie- en communicatietechnologie (ICT).

Artikel 05.21 Marktwerking

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	4 979	5 454
Realisatie 1998	4 313	6 083
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	666	+ 629

Toelichting realisatie 1998

Het betreft (subsidie)bijdragen en uitgaven ten behoeve incidentele onderzoeken.

(Subsidie)bijdragen
Ten behoeve van de wachtgeldverplichtingen van de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Konsumentenaangelegenheden (SWOKA) is voor een bedrag ad f 0,092 mln aan verplichtingen aangegaan en is voor f 0,085 mln betaald.
Aan het CBS is een bedrag ad f 0,180 mln toegezegd voor statistische gegevensverzameling ten behoeve van milieu- en bedrijfseffectentoets.

Overige uitgaven
Het betreft hier voornamelijk onderzoeken. Er is sprake van een grote diversiteit van projecten met daarop afgestemde voorwaarden. In 1998 zijn hiervoor verplichtingen aangegaan voor f 4 mln en werden betalingen verricht tot een bedrag van f 6 mln.

Artikel 05.22 Bijdrage Nederlands Meetinstituut

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	27 728	27 737
Realisatie 1998	26 730	26 477
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 998	– 1 260

Toelichting realisatie 1998

Jaarlijks worden tussen EZ en het NMi overeenkomsten voor de

uitvoering van werkzaamheden afgesloten. In 1998 werden voor de uitvoering van deze contracten verplichtingen aangegaan voor een bedrag van circa f 25 mln. Dit bedrag is als volgt verdeeld:

- Kansspelcontract f 2,6 mln
- Contract Wetgeving en Internationale vertegenwoordiging f 1,7 mln
- Contract Standaardenbeheer f 14,0 mln
- Meetmiddelencontract f 6,7 mln

Voorts is een subsidie van f 0,37 mln gegeven voor werkzaamheden, die niet onder de basiscontracten vallen, maar wel voortvloeien uit het feit dat dochtermaatschappijen van het Nmi aangewezen zijn als standaarden-instituut en de ijkinstelling. In 1998 is f 0,5 mln aan bijdragen toezegd aan de internationale metrologische organisaties waarvan de Nederlandse Staat lid is en die door EZ worden gedragen. f 0,3 Mln is aanvullend verstrekt voor de vervanging van de nationale standaarden.
In verband met de intrekking van de EG-ijkbevoegdheid is in 1998 aan 8 bedrijven een financiële compensatie van f 0,3 mln toegezegd. Verdere toezeggingen zijn niet meer te verwachten.

Kengetallen NMi

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming 1998	realisatie 1998	verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Standaardenbeheer				
– Gemiddelde beheers- en ontwikkelingskosten per standaard		in discussie	1,589	–
– Gemiddelde afschrijving per standaard		in discussie	0,410	–
2. Toezicht speelautomaten				
a) Controle exploitanten				
– Controlekosten per exploitant (x f 1000)		in discussie	0,447	–
– Controles per jaar per exploitant (in aantallen)		1	1	0
b) Controle speelautomaten				
– Controlekosten per speelauto-maat (x f 1000)		in discussie	0,131	–
– Controles per kansspelautomaat per jaar (in aantallen)		0,33	0,33	0
– Controles per behendigheidsaut. per jaar (in aantallen)		0,20	0,20	0
c) Administratieve werkzaamheden		in discussie	0,252	–
3. Controle meetmiddelen				
a) Controle meetmiddelen consumentensfeer				
– Prijsvariatie controle per meetmiddel (in glds)		51–155	53–158	2–3
– Controles per meetmiddel per jaar (in aantallen)		0,33	0,33	0
b) Controle meetmiddelen industriële sfeer				
– Prijsvariatie controle per meetmiddel (in glds)		92-2 567	143–1 802	51-(-765)
– Controles per meetmiddel per jaar (in aantallen)		0,25	0,25	0
4. Assistentie wetgeving en overige uitgaven	05.22–010	in discussie	1 623	–
Uitvoerend personeel in fte (= Kernministerie)		1,6	1,6	0
Totalen toegelichte begrotings-bedragen				
– Bijdrage EZ aan NMi	05.22–010	24,986	24,978	– 0,008
– Beheerskosten kerndepartement	01.01–010	0,278	0,280	0,002

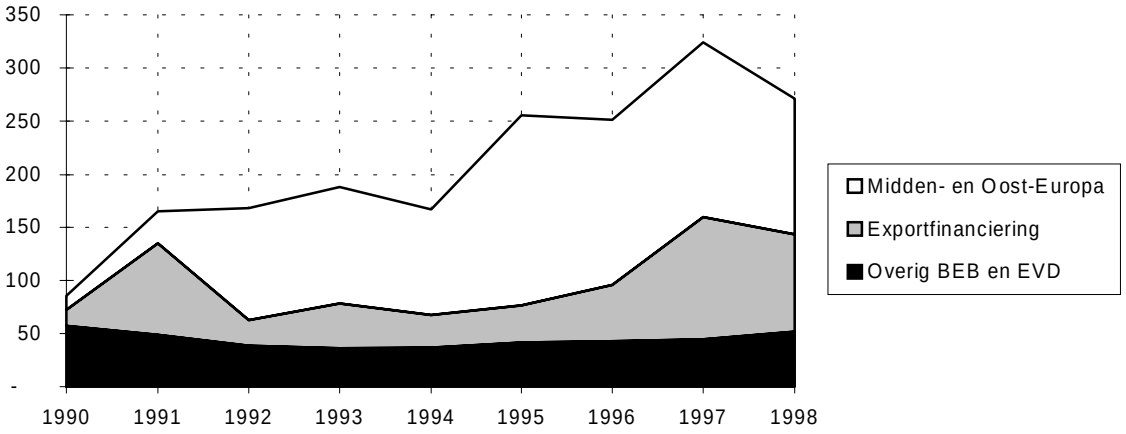
N.B. met in «in discussie» is bedoeld dat deze bedragen ten tijde van het opstellen van de ontwerp-begroting nog in discussie waren tusen EZ en NMi.

07.00 BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN EN EXPORT-BEVORDERING

Algemeen

Uit aansluitende grafiek blijkt dat in 1998 voor dit beleidsterrein minder uitgegeven is dan in 1997; dit geldt voor het instrumentarium betreffende exportfinanciering respectievelijk Midden- en Oost-Europa. De voornaamste oorzaak hiervan zijn de crises in Rusland en Azië.

Ontwikkeling uitgaven BEB 1990–1998 (x f 1 mln)

De uitvoering van een groot deel van het gehele BEB-instrumentarium is ondergebracht bij Senter (zie onderstaande tabel met vergoedingen aan Senter voor uitvoering).

Uitvoeringskosten Senter

(Bedragen x f 1000)	1996	1997	1998
PESP (07.02)	nvt	816	1 247
PSI (07.02)	nvt	444	155
SEM (07.02)	nvt	96	154
PSB (07.02)	nvt	218	329
BSE (07.03)	917	935	959
EFI (07.03)	450	589	782
PSO (07.05)	4 230	6 175	9 404
Multilaterale projecten (07.05)	nvt	495	721
Totaal	5 597	9 768	13 751

In 1998 zijn de ex post evaluaties naar de Investeringsfaciliteit Midden- en Oost-Europa (IFOM) en Programma starters op buitenlandse markten (PSB) afgerond. In de tweede helft van 1998 zijn de ex post evaluaties van de BSE, het PSO en de IBTA gestart. Afronding hiervan vindt plaats halverwege 1999.
Voor een compleet overzicht van de evaluatieprogrammering en de rapportage over de uitkomsten wordt verwezen naar de evaluatiebijlage bij de ontwerpbegroting 1999.

Artikel 07.01 Internationale organisaties

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	13 435	13 435
Realisatie 1998	12 758	12 758
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	677	– 677

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Benelux	4 978	5 333	4 978	5 333
020	GATT/WTO	6 770	5 570	6 770	5 570
030	Int. Grondstoffen organisaties	652	772	652	772
040	OMPI	835	870	835	870
060	Bijdrage uitvoering Energie-handvest	200	213	200	213
Totaal		13 435	12 758	13 435	12 758

Toelichting realisatie 1998

Betreft contributies aan diverse internationale organisaties

Artikel 07.02 Bevordering van de buitenlandse economische betrekkingen

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	40 281	37 705
Realisatie 1998	25 738	17 703
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 14 543	– 20 002

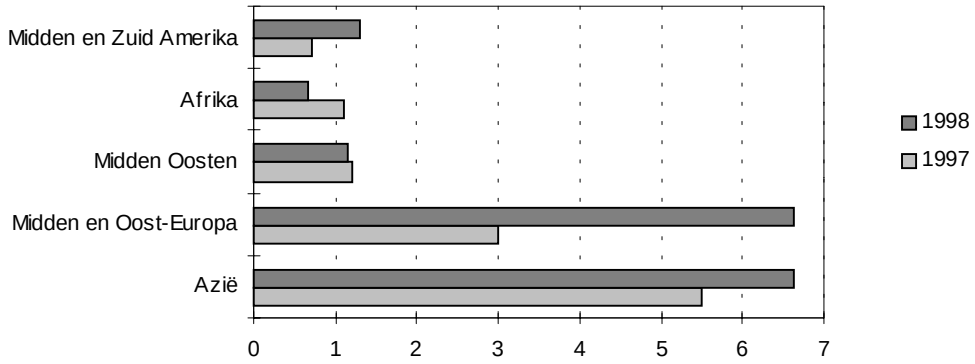
Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Als gevolg van de EU-beperking van de IFOM tot het MKB is besloten de uitbreiding voor de opkomende markten uit te stellen. De vrijgevallen middelen (f 20 mln) zijn voor een deel ingezet ter dekking van het groter dan verwachte beroep op het PESP (f 7,5 mln) en het openhouden van de IBTA-OL bij Ontwikkelingssamenwerking (f 2,5 mln.).

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
020	PESP	10 000	16 408	8 079	10 585
050	BSA	1 481	1 685	1 201	834
060	Beurzenprogramma Indonesië	800	1 160	800	739
110	Programma Samenwerking Indonesië	5 000	4 950	3 825	3 850
120	Investeringsfaciliteit OM	20 000	0	20 000	0
130	SEM	1 000	1 000	1 000	160
140	WTO-Trustfund	–	–	1 000	1 000
150	Programma Starters Buitenland	2 000	535	1 800	535
Totaal		40 281	25 738	37 705	17 703

Programma Economische Samenwerking Projecten (PESP)
De inzet van beleidsruimte voor het PESP nam in 1998 opnieuw toe (1998: f 15,3 mln, 1997: f 11,5 mln, 1996: f 10,0 mln). Zoals blijkt uit de aansluitende grafiek is het aandeel van de regio Afrika gedaald. Azië en Midden- en Oost-Europa blijven als regio het meest in trek, met name Rusland, Indonesië en China. De gemiddelde jaarlijkse PESP-bijdragen die aan Indonesië en China in het kader van de financiële pakketten zijn aangeboden van respectievelijk f 1,1 mln en f 0,8 mln zijn in 1998 ruimschoots gehaald met respectievelijk f 4 mln en f 1,1 mln. Landbouw en Energie/ milieu zijn de belangrijkste sectoren. De in 1998 geplande evaluatie zal in 1999 worden uitgevoerd. Uit het in 1998 uitgevoerde spin-off onderzoek komt naar voren dat met elke gulden PESP-bijdrage 30 gulden export samenhangt. Niet bekend is of de export ook gegenereerd zou zijn indien er geen PESP-bijdrage was verkregen. De spin-off van projecten en de slaagkans van een project kunnen worden vergroot door tijdens de aanvraagprocedure een goede marktanalyse te verlangen en door meer zekerheid omtrent de vervolgfinanciering

Beurzenprogramma Indonesië
Dit programma is in de eerste helft van 1997 van start gegaan. OC&W levert tevens een bijdrage aan dit programma. In 1998 namen 51 studenten deel aan het programma, waarvan er 32 in 1998 zijn gestart (1997: 19) met opleidingen als toegepaste wiskunde, architectuur, informatica, ingenieursopleidingen, MBA-opleidingen en technologisch management.

Programma Samenwerking Indonesië (PSI)
In 1998 zijn projecten ontwikkeld in Indonesië binnen de 3 vastgestelde thema's (landbouw, drinkwatervoorziening en waterbeheer). In totaal zijn 6 projecten aanbesteed (identificatiemissies en monitoringsopdrachten niet meegerekend) met een gezamenlijk budgettair beslag van circa f 5 mln. In een aantal gevallen wordt niet het gehele project via PSI gefinancierd, maar dragen de uitvoerders zelf maximaal twintig procent bij. De grootste bijdrage is gegaan naar landbouwprojecten.

Investeringsfaciliteit Opkomende markten (IFOM)
Met de IFOM zou de Investeringsfaciliteit voor Midden- en Oost-Europa (IFOM) worden uitgebreid naar andere opkomende markten dan Midden- en Oost-Europa. Deze uitbreiding werd in 1998 ter notificatie voorgelegd aan de Europese Commissie (EC). Gezien de door de EC gewenste beperking van het instrument tot het MKB is besloten vooralsnog af te zien van uitbreiding van de IFOM.

WTO-Trustfund
Met de storting van f 1 mln in 1998 is de totale in 1996 aangegane verplichting van f 4 mln uitbetaald. Conform afspraak is 13% van de doelbijdragen bestemd voor de uitvoering. Nadat alle middelen zijn besteed, zal de WTO een afsluitende rapportage toezenden met een evaluatie van de besteding van de middelen.

Subsidieregeling exportmedewerkers midden- en kleinbedrijf (SEM)
Programma starters op buitenlandse markten (PSB)

Voor het PSB zijn 190 aanvragen ontvangen. Voor 89 is een positieve beschikking afgegeven met een totale omvang van ruim f 0,5 mln. Het aantal aanvragen voor SEM ligt gezien de krapte op de arbeidsmarkt lager (62) dan verwacht (100). Van de aanvragen zijn er 46 toegekend voor een bedrag van f 1 mln en 5 afgewezen. Voor zowel PSB als SEM geldt dat de resterende aanvragen nog in behandeling zijn.
Mede op basis van de evaluatie van het PSB en adviezen uit het veld is besloten de beleidsinstrumenten gericht op het MKB-exportpotentieel per 1 januari 1999 aan te passen. Daarmee is invulling gegeven aan het voornemen om voor startende exporteurs een vernieuwd PSB te realiseren zoals neergelegd in de Notitie «Marktinnovatie: het Nederlandse MKB op de Europese markt» van 22-04-1998 van de Staatssecretaris van Economische Zaken (Kamerstukken II 1997/98, 26 022, nr. 1).

Artikel 07.03 Stimulering exportactiviteiten

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	572 300	140 907
Realisatie 1998	148 924	92 031
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 423 376	– 48 876

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Besluit Subsidies Export-financiering (BSE)	210 000	84 352	81 371	76 350
020	Levering kapitaalgoederen Argentinië		0	500	500
030	Exportfinancieringsarrangement Indonesië (EFI)	180 000	64 572	34 036	15 181
040	Garantie herverzekering Inpres 8	157 300	0		
060	Garantiefaciliteit Opkomende Markten (GOM)	25 000	0	25 000	0
Totaal		572 300	148 924	140 907	92 031

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

– In 1998 is voor het EFI niet het maximaal beschikbare bedrag aan verplichtingen aangegaan, omdat de slaagkans in de praktijk hoger blijkt te liggen dan geraamd. De realisatie is f 115,4 mln lager dan was geraamd. Voorts heeft de crisis in Indonesië tot gevolg gehad dat minder orders werden gerealiseerd en/of contractonderhandelingen werden uitgesteld. Gevolg was dat minder projecten tot betaling kwamen dan geraamd, waardoor de kas werd onderschreden met f 18,9 mln. Om deze reden is ook de beschikbare ruimte voor garantie op de herverzekering van Inpres-8 projecten in 1998 onbenut gebleven.
– Ook op het BSE-budget is niet het volledige verplichtingenbudget gecommitteerd. Gezien de relatief grote slaagkans van de ondersteunde exporttransacties is de verplichtingenraming van de BSE met f 125,6 mln teruggebracht.
– De aanvragen voor de GOM kwamen langzamer tot stand als gevolg van de crisis in Azië en vertragingen bij het ORET/Miliev-programma. De aan de Stichting SENO verstrekte lening in 1997 gaf daarom voor 1998 voldoende herverzekeringsruimte, zodat de geraamde middelen konden vrijvallen.

Toelichting realisatie 1998

Besluit Subsidies Exportfinanciering (BSE)
In 1998 is van het geraamde verplichtingenbedrag van f 210 mln een bedrag van f 84,4 mln gerealiseerd. Dit is een stijging ten opzichte van het verplichtingen bedrag van f 37,6 mln in 1997. De belangrijkste reden voor dit verhoogde beroep op de faciliteit is de verscherpte concurrentie en de voordurende overheidssteun die de concurrenten van het Nederlandse bedrijfsleven daarbij ontvangen. Dit blijkt temeer uit het effectieve beroep op de regeling: zo stegen de uitgaven van f 65,9 in 1997 naar f 76,3 mln in 1998.
Bij de verdeling van de aanvragen (1998: 41) naar exportregio blijkt het aantal projecten met afnemers in de EU-landen procentueel fors toegenomen (68% versus 36% in 1997). Azië is in absolute en relatieve zin fors afgenomen (7% versus 31% in 1997). Evenals in de voorgaande twee jaren is veruit de meeste subsidie toegekend aan de zeescheepsnieuwbouw (85%).

Kengetallen BSE

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN			
1 Aantallen (= gehonoreerde aanvragen)	30	15	– 15
2 Bedrag per eenheid (= aanvraag)	2,333	4,965	+ 2,632
3 Toegelicht begrotingbedrag (= subsidie)	70,000	69,988*	– 0,012
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN			
1 Aantal prestaties (= behandelde aanvragen)	46	38	– 8
2 Kosten per prestatie**	0,010	0,015	0,005
3 Aantal prestaties (=gemiddeld dossiers in beheer)	78	60	– 18
4 Kosten per prestatie**	0,007	0,007	0
5 Toelichting begrotingsbedrag (= uitv.kstn Senter)	0,935	0,959	0,024
6 Uitvoerend personeel in fte (= Senter)	4,4	3,78	– 0,62

* betreft het geraamde kasbeslag in de komende jaren
** ramingskengetallen wijken af van ontwerpbegroting 1998 in verband met aanpassing systematiek.

Uit de kengetallen blijkt dat het gemiddelde bedrag per subsidietoezegging meer dan verdubbeld is. De oorzaak hiervan is dat er relatief veel aanvragen uit de scheepsbouwsector komen met een gemiddeld hoge orderomvang.
De uitvoeringskosten voor de behandeling van nieuwe aanvragen zijn eveneens hoger dan geraamd. De oorzaak hiervan ligt met name in het leveren van bewijslast en de beoordeling of een aanvraag inderdaad aan de vereisten van de regeling voldoet. Daarnaast spelen de toenemende eisen ten aanzien van notificatie een belangrijke rol in de toegenomen uitvoeringskosten.

Exportfinancieringsarrangement Indonesië (EFI)
De looptijd van het EFI was in 1997, wegens het grote beroep, teruggebracht naar drie jaar (1996 t/m 1998). Door de crisis in Indonesië is in 1998 de vraag naar de faciliteit gestagneerd. De looptijd van de faciliteit wordt daarom verlengd tot en met 1999. Van de in 1998 beschikbare verplichtingenruimte is f 64,5 mln (1997: f 184,3 mln) toegezegd. Machine- en apparatenbouw is de sector die het grootste beslag legt op het EFI.

Garantie herverzekering Inpres 8
Onder deze garantie kunnen de jaren 13 t/m 25 van langlopende commerciële leningen die zijn gesubsidieerd via het Exportfinancieringsarrangement Indonesië worden herverzekerd.
In 1998 is geen garantieverplichting vastgelegd (1997: f 119,8 mln). Reden hiervoor is dat in 1998, door de crisis in Indonesië, een aantal contractonderhandelingen is opgeschort.
Als gevolg van nieuw gemaakte afspraken omtrent de berekening van de garantieverplichting zal de in 1997 vastgelegde garantieverplichting in 1999 nog wijzigen.

Garantie Exportkredietverzekering Ethiopië
Op verplichtingen uit 1996 van f 122,1 mln worden jaarlijks tot en met het einde van de looptijd in 2007 de aflossingen op het krediet afgeschreven. Afschrijving vindt plaats zes maanden na het verstrijken van de aflossingstermijn. In 1998 is f 10,5 mln afgeschreven, waarmee ultimo 1998 de reële stand van de garantie f 92,8 mln is (1997: f 103,3 mln).

Garantiefaciliteit Opkomende Markten (GOM)
In 1997 is aan de Stichting SENO een achtergestelde lening verstrekt van f 42,5 mln. Als gevolg van de crises in Azië en de vertragingen bij het ORET/Miliev-programma is de achtergestelde lening in 1998 niet verhoogd; het garantiekapitaal van de Stichting is daardoor slechts met de in 1997 gegenereerde rente verhoogd.

Het uitstaande obligo ultimo 1998 is f 31,6 mln en heeft betrekking op een vijftal transacties (3 Ghana en 2 Tanzania). Dit betekent dat eind 1998 een ruimte resteert van f 12,6 mln.
Met betrekking tot de financieringswijze geldt voor de GOM een vergelijkbare constructie als bij de SENO-faciliteit (zie artikel 07.05) met dien verstande dat bij de GOM de herverzekeringsruimte gelijk is aan het risicodragend vermogen .

Artikel 07.04 Economische voorlichting en exportbevordering

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	27 201	26 621
Realisatie 1998	25 760	21 336
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 1 441	– 5 285

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Bijdrage aan instituten	8 300	11 647	8 300	7 268
020	Promotie	14 506	11 834	13 145	10 852
030	Informatie	2 153	1 635	2 153	1 422
040	Beleidsontwikkeling, PR	2 242	615	2 242	615
120	Promotie	–	29	575	1 150
130	Voorlichting	–	–	206	26
140	Onderzoek t.b.v. voorlichting en promotie	–	–	–	3
Totaal		27 201	25 760	26 621	21 336

De realisaties bevatten personeelskosten ad f 0,9 mln verplchtingen en f 0,7 mln uitgaven.

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij tweede suppletore begroting is een kasonderuitputting gemeld van f 5 mln, welke met name is opgetreden bij de promotieprojecten die lopen via de Nederlandse ambassades in het buitenland en veroorzaakt werd door vertragingen in de verrekening van de gemaakte kosten.

Toelichting realisatie 1998

Bij het reorganisatieproces, dat in juni is afgerond, zijn het informatie- en het product-management opnieuw ingericht. Met het informatie-management is de sturing, selectie en het opbouwen van kennis van bronnen en het ondersteunen van bedrijven geïntegreerd binnen één functie. Het productmanagement betreft veeleer de verzorging van en de sturing op de concrete producten waarlangs de EVD de beschikbare informatie beschikbaar stelt zoals tijdschriften maar ook landenoriëntaties, de exportkrant, de EVdisk en de Internetsite.

Productiegegevens EVD

(Bedragen x f 1000)	uitgaven		Aantallen		fte's	
	raming	realisatie	raming	realisatie	raming	realisatie
PPP's	**4 000**	**1 692**	**150**	**100**	**1**	**2**
Programmatische activiteiten	**8 300**	**8 428**			**20**	**20**
Marktonderzoeken en sectorplannen	200	118	25	39	5	5
Voorlichtingsbijeenkomsten	300	323	25	31	2	2
Spreekdagen	600	509	20	22	2	2
Matchmaking	5 500	5 967	50	57	7	7
Publicaties buitenland	800	1 001	8	6	4	4
Publicitaire activiteiten buitenland	900	510	25	24		
Informatie publicaties (oplage)	**2 730**	**2 325**			**35**	**35**
– Buitenlandse Markten	800	792	25/2600	25/3200	2	2
– Exportkrant	150	178	3/10 000	3/22 500	–	–
– Bestedingen Buitenland	350	306	47	51	11	11
– Vademecum Export	200	184	80	80	15	15
– EVD-disk	250	263	4	6	–	–
– Landenoriëntaties	400	320	40	24	7	7
– Informatiedossiers	150	34	28	12	–	–
– gids voor exportinformatie	30	28	2	1	–	–
– EVD-internet site	400	220			–	–
Informatie verzoeken	**1 400**	**1 041**	**100 000**	**54 000**	**34**	**34**
Overig niet toebedeeld	**9 441**	**7 850**				
Totale uitgaven PPP, progr activiteiten en informatie	25 871	21 336				
Overig niet toegelicht	750					
Totaal artikel 07.04	26 621	21 336				
Totaal personeel in fte 2)					90	91
Gemiddelde budget per fte	287	168				

De huidige kengetallen geven geen nauwkeurig beeld van de prestaties van de EVD. Om die reden zijn in de begroting 1999 verbeterde kengetallen opgenomen.

- De lagere realisatie van de promotionele projecten posten (PPP's) komt doordat nog niet alle posten (circa 150) een voldoende kwantitatieve en/of kwalitatieve economische bezetting hebben en om deze reden nog niet van dit instrument gebruik maken. Daarnaast wordt een deel van de uitgaven middels verrekenstukken pas in 1999 ten laste van de begroting gebracht.
- Het budget van matchmaking is met f 0,4 mln verhoogd voor specifieke opdrachten voor «assistentie bij diverse inkomende en uitgaande extra opdrachten» van DG BEB.
- Het aantal informatieverzoeken dat werd afgewikkeld was lager dan geraamd doordat in 1998 voor het eerst een nauwkeurige registratie van de telefonische en schriftelijke informatieverzoeken is bijgehouden en doordat, door het reorganisatieproces, de aanspreekbaarheid lager is geweest.
- Het «overig niet toebedeelde bedrag» bestaat voor het merendeel uit opdrachten aan particuliere organisaties, welke voor de EVD handelsbevorderend werk verrichten (f 6,5 mln). Verder is het bedrag opgebouwd uit het KISS (een klanten-informatiesysteem) en ontwikkelkosten internet (samen f 0,8 mln) en kosten voor beleidsontwikkeling en PR (f 0,6 mln).

Artikel 07.05 Economische hulp Oost-Europa

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	233 630	160 417
Realisatie 1998	201 859	127 487
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 31 771	– 32 930

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Prog. samenw. Oost-Europa (PSO)	115 000	107 734	57 497	55 597
020	SENO-faciliteit (voorheen Leasefac.)	20 000	0	10 000	0
040	IBTA	20 000	34 061	13 651	15 503
050	Investeringsfacil. O.M.	45 000	30 748	45 000	30 720
060	GOS-programma[1]	0	0	1 848	2 619
110	Multilaterale projecten	15 000	14 426	16 887	5 783
111	OESO CCET/NIS	630	560	630	560
120	Trustfunds	8 000	6 383	8 000	7 957
140	Prog. uitz. managers NMCP	5 500	6 020	4 136	5 616
150	Evaluatie en beleidsondersteuning	500	270	475	62
160	Managementtraining (Passage)	4 000	1 657	2 293	3 070
Totaal		233 630	201 859	160 417	127 487

[1] Het GOS-programma is in 1994 opgegaan in het PSO

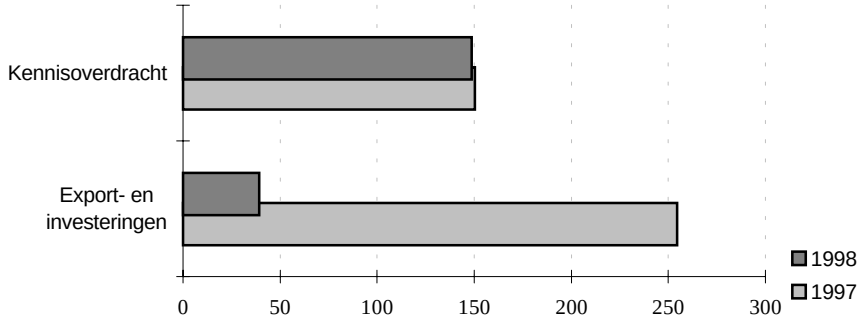
Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

De opdracht tot uitvoering van de IBTA heeft niet in 1997, maar in 1998 plaatsgevonden.
De daarbij behorende verplichtingenruimte (f 16,7 mln) is overgeheveld van 1997 naar 1998. Door de economische crisis in Rusland is het beroep op de SENO-regeling achtergebleven (– f 20 mln). Dit geldt ook voor de IFOM, waarbij de beperking van de werking tot het MKB opgelegd door de EC ook een vertragende factor is geweest (– f 14,3 mln). Daarnaast heeft een lager beroep op regelingen en de vertraagde uitfinanciering van verplichtingen van instrumenten tot kasonderuitputting geleid.

Toelichting realisatie 1998

De faciliteiten zijn onder te verdelen in twee categorieën:
- **Kennisoverdracht**:
  bilateraal: het Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO), Managementtraining (Passage), het Programma Uitzending Managers NMCP (PUM), Beurzenprogramma Rusland;
  multilateraal: Multilaterale projecten, OESO CCET, Trustfunds;
- **Export- en investeringsbevordering**: de SENO-faciliteit, de Tijdelijke Regeling Herverzekering Investeringen Oost-Europa (TRHIO), Investeringsbevordering en Technische Assistentie (IBTA) en de Investeringsfaciliteit Opkomende Markten (IFOM).

Categorie verplichtingen MOE (x 1 mln)

In deze grafiek is voor het export- en investeringsinstrumentarium het saldo van nieuwe en vervallen toezeggingen gebruikt. Cijfers 1997 zijn gecorrigeerd en wijken af van Rekening 1997.

Programma Samenwerking Oost-Europa (PSO)
Met de onder PSO vallende landen zijn landenbeleidsprogramma's opgemaakt en MOU's afgesloten waarin is neergelegd op welke aandachtsgebieden projecten zich moeten concentreren. In totaal is f 107,7 mln aan verplichtingen aangegaan tegen f 87,6 mln in 1997. In 1998 is de beleidslijn voortgezet om het PSO af te bouwen in de meer ontwikkelde landen in met name Midden-Europa en de bijdragen aan de minder ontwikkelde landen in het oosten (Balkan en GOS) te verhogen. In 1998 is voor circa f 5 mln aan pre-accessie projecten ontwikkeld.

Het budget voor het Joint Implementation Proef Projecten Programma (JI-PPP) is een integraal deel van het PSO-thema energie en milieu en bedraagt f 12 mln per jaar (1997–1999). Doel van het JI-PPP is ervaring op te doen met het Joint Implementation-principe: het reduceren van emissies van broeikasgassen door projecten in landen in Midden- en Oost-Europa. Uit het reguliere PSO-budget is nog voor f 2,1 mln (1997: 3,5 mln) extra aan JI-projecten ontwikkeld. JI-projecten zijn met name gericht op energiebesparing.

Kengetallen PSO

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	raming	Realisatie	verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN			
1. Aantal prestaties (= behandelde projectaanvragen)	100	118	+ 18
2. Kosten per prestatie	0,019	0,028	+ 0,009
3. Aantal prestaties (= dossiers)	240	303	+ 63
4. Kosten per prestatie	0,015	0,019	+ 0,004
5. Toelichting begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	5,500	9,397	+ 3,897*
6. Uitvoerend personeel in fte (=Senter)	26,8	35	+ 8,2

* De afwijking van de gerealiseerde uitvoeringskosten t.o.v. de raming wordt veroorzaakt door ophoging van het budget, de uitvoering van het thema J.I. en de toevoeging van minder ontwikkelde landen meer oostwaarts.

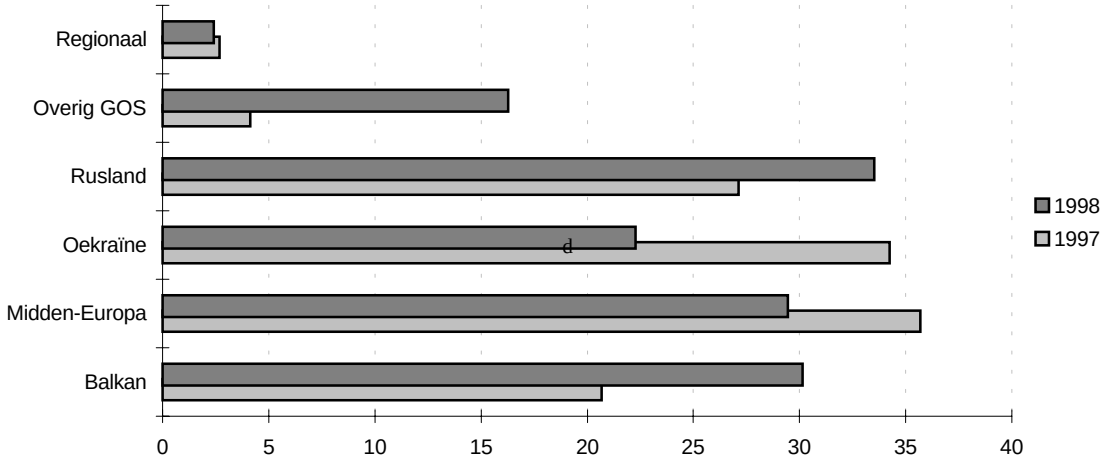
Multilaterale projecten
Het programma Multilaterale projecten is opengesteld voor de PSO-landen. Naast joint cofinanciering, waarbij de internationale organisatie de opdracht verstrekt, wordt ook parallelle cofinanciering toegestaan, waarbij Senter zelf de opdracht verleent.
In 1998 is voor een bedrag van f 14,4 mln aan verplichtingen aangegaan.

Trustfunds
In 1998 is in totaal f 6,3 mln verplicht: f 1,6 mln voor de Wereldbank, f 4,8 mln voor de IFC. In 1998 is voor een totaal bedrag van f 9,2 mln aan

projecten goedgekeurd door de drie internationale financiële instellingen. Dit is een daling ten opzichte van 1997 toen f 15,2 mln is goedgekeurd. Het totaal van de tot en met 1997 door EZ aangegane verplichtingen voor de Trustfunds ad f 69,4 mln is als volgt verdeeld: Wereldbank f 34,1 mln (inclusief f 4 mln van Ministerie van Financiën), EBRD f 23,9 mln, IFC f 11,4 mln.
Bij de Wereldbank komen rente-opbrengsten ten goede aan het Trustfund. Per 30-06-1998 is de gecumuleerde rente gelijk aan f 4,7 mln (1997: f 4,4 mln).

In onderstaande grafiek is de verdeling naar landen voor PSO, Multilaterale projecten en Trustfunds tezamen weergegeven.

Verplichtingen PSO, Multi en Trustfunds naar landen (x 1 mln)

Cijfers 1997 zijn gecorrigeerd en wijken af van Rekening 1997.

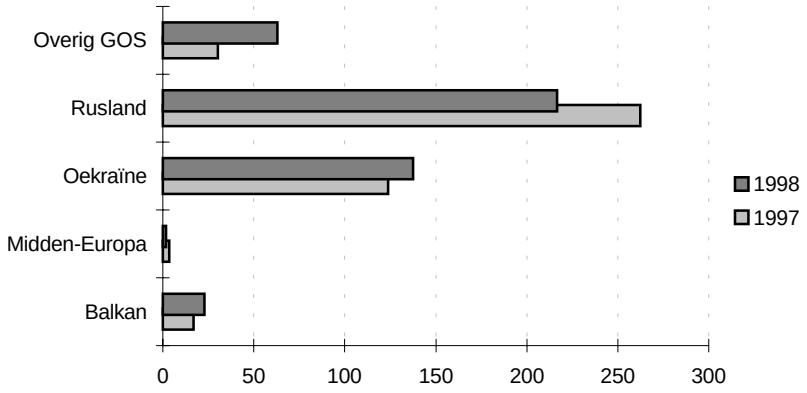
Managementtraining (Passage)/Beurzenprogramma Rusland
De Passage-regeling is ultimo 1998 beëindigd. In 1998 is voor de uitvoeringskosten een bedrag van circa f 0,2 mln ter beschikking gesteld en f 0,5 mln voor de afhandeling in 1999 van voor de sluitingsdatum ingediende aanvragen.
In 1998 heeft Nuffic projecten goedgekeurd met een totale waarde van f 2 mln, hetgeen vergelijkbaar is met de goedkeuringen in 1997. Midden-Europa en Rusland zijn de grootste afnemers van het programma. Belangrijkste sectoren zijn bedrijfsleven, gezondheidszorg en landbouw. Voor het Beurzenprogramma Rusland is aan Human Resources Development International (HRDI) een bijdrage toegezegd van f 1,0 mln.

Programma Uitzending Managers NMCP (PUM)/de Baak Managementcentrum
In 1998 is voor de uitvoering van het PUM in 1999 een bedrag van f 4,9 mln beschikbaar gesteld aan VNO-NCW (inclusief uitvoeringskosten). Voor managementtrainingen in 1998 is een bedrag van f 1 mln aan De Baak Managementcentrum VNO-NCW verplicht.
Onder PUM is een totaal bedrag van f 1,8 mln (1997: f 1,9 mln) aan projecten gecommitteerd. De meeste subsidies gaan naar projecten voor Midden-Europa en Rusland.

SENO-faciliteit (voorheen Leasefaciliteit)
Deze faciliteit wordt beheerd door de stichting SENO die is opgericht door EZ. NCM is de verzekeringstechnische uitvoerder.

Het cumulatief uitstaande obligo eind 1998 is gelijk aan f 440 mln (1997: f 435 mln), een toename in 1998 van f 5 mln. De totale herverzekeringsruimte eind 1998 is gelijk aan f 581,6 mln, waarvan f 290 mln garantie ten laste van EZ en f 291,6 mln risicodragend vermogen (exclusief het resultaat over 1998) van SENO. Dit betekent dat eind 1998 een herverzekeringsruimte resteert van f 141,6 mln.
Op basis van de financiële verantwoording van SENO over 1997 heeft EZ een bedrag van f 5,8 mln kwijtgescholden aan SENO. Dit bedrag bestaat uit de in 1997 opgebouwde negatieve Algemene Reserve, de beheerskosten en een negatief verzekeringsresultaat (ontvangen premies minus voorziening schades van f 5,5 mln (1996: f 1 mln)). In 1998 is aan schades een bedrag van f 1,2 mln (1997: f 2,2 mln) uitbetaald. Daarnaast heeft SENO als gevolg van recuperatie een bedrag van f 2,1 mln (1997: f 1,2 mln) ontvangen.
Het ultimo 1998 cumulatief uitstaande obligo betreft voornamelijk Rusland en Oekraïne. Vanwege de crisis in Rusland is het beroep op de SENO-faciliteit lager dan in voorgaande jaren. Voor Midden-Europa worden nauwelijks herverzekeringen aangegaan, omdat voor de meeste landen in deze regio niet de SENO-faciliteit, maar de reguliere exportkredietverzekering van toepassing is. Voor de overige GOS-landen geldt een toename van het obligo in 1998. De sectoren transport en voedselverwerking zijn in omvang toegenomen, met name de sectoren scheepsbouw en landbouw/visserij zijn gedaald. In 1998 is het bedrag dat cumulatief uitstaat aan polissen fors toegenomen, hetgeen betekent dat een flink aantal exporttransacties daadwerkelijk tot stand is gekomen. Eind 1998 stond f 289,5 mln aan polissen uit tegen f 155 mln eind 1997, een toename derhalve van circa f 134,5 mln. De geplande evaluatie van de faciliteit in 1998 is, gezien de wijziging van de financiële structuur van de faciliteit, uitgesteld tot 1999.

Cumulatief obligo SENO naar landen (x f 1 mln)

Verloop obligo SENO (voorlopige cijfers)

(Bedragen x f 1000)	uitgereikte polissen	uitgereikte dekkings-toezegging	Uitgereikte goedkeurin-gen	totaal
Stand per 31.12.97*	154 953	215 160	64 659	434 772
Mutaties bestaande polissen	– 1 466	–	–	– 1 466
Einddatum polis	– 455	–	–	– 455
Ingetrokken	–	– 192 565	– 31 201	– 223 766
Naar voorziening i.v.m. schade	–	–	–	–
Van goedkeuring naar dekkings-toezegging	–	65 034	– 65 034	0
Van goedkeuringen naar polis	7 853	–	– 7 853	0
Van dekkingstoezegging naar polis	64 222	– 64 222	–	–
Afgegeven in 1998	64 415	124 851	41 695	230 961
Stand per 31.12.98	289 522	148 258	2 266	440 046
Aantallen ultimo 1998	189	61	2	252

* de stand per 31.12.97 wijkt af van de overeenkomstige stand die vermeld is in de financiële verantwoording van EZ over 1997, omdat in laatstgenoemd stuk gebruik gemaakt is van voorlopige cijfers van SENO

Tijdelijke Regeling Herverzekering Investeringen Oost-Europa (TRHIO)
Sinds de samenvoeging van de TRHIO met de Wet Herverzekering Investeringen voor ontwikkelingslanden in de Regeling Herverzekering Investeringen (Rhi) zijn geen verplichtingen voor landen in Midden-en Oost-Europa aangegaan. Ten behoeve van schade-uitkeringen onder de TRHIO is indertijd een extra-comptabele reserve opgebouwd (ultimo 1998: f 50,6 mln) Met de integratie van de TRHIO en de WHI in de Rhi worden alle verplichtingen onder de Rhi vastgelegd op de begroting van het Ministerie van Financiën. Om die reden is met het Ministerie van Financiën afgesproken dat de risico's onder de Rhi op voormalige TRHIO-landen met terugwerkende kracht vanaf 1 oktober 1997 door het Ministerie van Financiën worden gedragen.
In 1998 zijn twee polissen afgewikkeld en is een dekkingstoezegging ingetrokken met een totale waarde van f 29,7 mln. Het cumulatief uitstaande obligo ultimo 1998 bedraagt f 205,3 mln (1997: f 235 mln).

Investeringsbevordering/Technische Assistentie (IBTA)
Aan de uitvoerder van de IBTA, de Nederlandse Financierings-maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (FMO), is in 1998 voor uitvoeringsjaar 1998 een bedrag beschikbaar gesteld van f 18 mln, waarvan f 16,4 mln voor subsidies en f 1,6 mln voor uitvoeringskosten. Naast de toezegging voor uitvoeringsjaar 1998 is in 1998 voor uitvoeringsjaar 1999 een bedrag van f 16 mln toegezegd, waarvan f 14,59 mln voor subsidies en f 1,4 mln voor uitvoeringskosten.
In 1998 is FMO door f 16,4 mln aan (netto) verplichtingen aangegaan tegen f 17,6 mln in 1997. De daling wordt veroorzaakt door de afname in projecten voor Midden-Europa, de regio die het meest in trek is bij IBTA (78%). Een groot deel van de overige GOS-landen komt in aanmerking voor IBTA-Ontwikkelingslanden van Ontwikkelingssamenwerking, hetgeen de lage score voor deze regio verklaart (in 1997 alleen één project in Wit-Rusland).

Investeringsfaciliteit Opkomende Markten (IFOM)
Aan de uitvoerder van de Investeringsfaciliteit, de NIB, is voor het doen van borgstellingen in 1998 voor f 30,7 mln verplichtingen aangegaan. In dit bedrag is f 0,7 mln aan provisies begrepen. Op de derdenrekening van de NIB bij de Rijkshoofdboekhouding is ultimo 1998 een bedrag beschikbaar van f 219,5 mln. De beheerskosten van de NIB worden niet

apart in rekening gebracht, maar worden gedekt uit de rentemarge en provisie.
In de tweede helft van 1997 is de evaluatie gestart, die in 1998 gereed is gekomen. Voor de uitkomsten wordt verwezen naar de evaluatiebijlage bij de ontwerpbegroting 1999. Eind 1998 is de ondergrens van de IFOM verlaagd van f 1 mln naar f 0,1 mln.
Het totaal uitstaande bedrag voor de oorspronkelijke borgstellingen ten behoeve van de achtergestelde leningen die de NIB heeft verstrekt, is eind 1998 gelijk aan f 176,9 (1997: f 156,3 mln). In 1998 is voor het eerst door de NIB een borgstelling opgeëist ter grootte van f 2,5 mln.
De faciliteit wordt voornamelijk benut voor investeringen in Midden-Europa (88%) en in beperkte mate Rusland, Oekraïne en Balkan. De belangrijkste sector is agribusiness/natuur.

08.00 WET INVESTERINGSREKENING

Artikel 08.01 Investeringsbijdragen en investeringstoeslagen

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	240 000
Realisatie 1998	–	308 124
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	+ 68 124

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Bij eerste suppletore begroting is de raming met f 5 mln verlaagd tot f 235 mln op grond van de doorwerking van de gerealiseerde WIR-uitgaven in 1997. Bij tweede suppletore begroting is de raming vervolgens met f 115 mln verhoogd tot f 350 mln. De reden voor deze opwaartse bijstelling vormde een onvoorziene afrekening van omvangrijke oude WIR-claims van één belastingplichtige. Door een meevallend uitgavenverloop in de laatste maanden van 1998 komt de realisatie echter beduidend lager uit dan de bijgestelde raming.

09.00 ENERGIEBELEID

Artikel 09.01 Energiebesparingstechnologie

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	175 443	107 603
Realisatie 1998	174 023	103 115
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 1 420	– 4 488

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
030	Lange term onderzoek besparings-techn	8 900	8 274	14 465	16 318
110	Industrie	70 167	74 618	39 882	37 341
120	Tenders energiebesparing (TIEB)	20 000	12 548	5 400	3 650
130	Stimulering E&M-adviezen	2 000	2 000	2 640	3 288
140	NEWS	8 000	7 068	6 700	953
150	Nieuwe technieken	–		650	693
210	Woningbouw/diensten	39 376	30 069	17 394	30 021
230	Verkeer en vervoer	–	7 373	7 227	6 523
240	Agrarische sector	7 000	5 212	5 595	3 106
250	Non-profit regeling (EINP)	20 000	26 862	7 650	1 222
Totaal		175 443	174 023	107 603	103 115

Van de verplichtingenruimte is f 139,1 mln besteed aan programma-overeenkomsten met Novem, waarvan f 19,4 mln bestemd was voor menskrachtvergoeding. Naast de menskrachtvergoeding ten laste van de begroting 1998 heeft Novem ook gebruik mogen maken van de zogenaamde Kas/EZ ter financiering van de menskrachtvergoeding (een bedrag van f 12,4 mln). Op basis van het Besluit subsidies energie-programma's verstrekt Novem in opdracht van EZ subsidies aan derden voor investeringen die in de programma's beschreven worden. Verder werden subsidies gegeven op basis van de volgende regelingen:

- Het Besluit tenders industriële energiebesparing (TIEB), dat de demonstratie van nieuwe energiebesparingstechnologie in concrete industriële toepassingen bevordert.
- De Subsidieregeling Stimulering energiebesparings- en milieu-adviezen 1993 (E&M), die het inwinnen van externe energiebesparings/milieu-adviezen door het MKB stimuleert.
- De tenderregeling Nieuwe Energie-efficiënte combinaties met Warmte/Kracht-Systemen (NEWS).
- De Subsidieregeling Energie-investeringen in de non-profitsector (EINP).

De TIEB en E&M worden uitgevoerd door Novem, NEWS en EINP door Senter, met uitzonderingvan het onderdeel wind (op artikel 09.02) bij de EINP dat door Novem wordt uitgevoerd. Jaarlijks wordt, als bijlage bij de ontwerpbegroting, een voortgangsrapportage energiebesparing en duurzame energie gepresenteerd (Kamerstukken II 1998/99, 26 200, nr. 3 bijlage 12).

Tenderregeling Industriële energiebesparing (TIEB)

Kengetallen TIEB

(Verplichtingenbedragen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN		1997/1998	1997/1998	
1. Aantal behandelde investeringsaanvragen		75	88	13
2. Aantal toezeggingen		40	46	6
3. Aantal behandelde studieaanvragen		60	75	1
4. Aantal toezeggingen		35	37	1
5. Uitvoerend personeel in fte (= Novem)		6,7	6,6	– 0,1
5. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Novem)	09.01–110	1,7	1,7	0
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen (= gehonoreerde investeringsaanvragen)		40	46	7
2. Bedrag per eenheid (= investeringsaanvraag)		0,46	0,39	– 0,07
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= programma-uitgaven)	09.01–120	18,4	18,2	– 0,2
DOELTREFFENDHEIDSKENGETALLEN				
1. Met subsidie tot stand gekomen investeringen (miljoen gld)		55	57,8	2,8
2. Energiebesparing bij deze investeringen (Petajoules)[1]		3,0	2,0	– 1
3. Honoreringspercentage (bedrag toegezegd/aangevraagd)		45	45,4	0,4

[1] Belangrijk doel van de tender is herhaling door demonstratie; het herhalingseffect is thans niet aan te geven omdat het vele jaren duurt voor dit effect volledig gerealiseerd is. De aangegeven energiebesparing geeft daarom onvolledig inzicht in het doelbereik. Met evaluatiestudies zal worden geprobeerd enig inzicht in het herhalingseffect te krijgen.

Subsidieregeling Energiebesparings- en Milieuadviezen

Deze subsidieregeling is met ingang van 14 september 1998 beëindigd. De ondersteuning is onderdeel geworden van de subsidieregeling Energie efficiency- en milieuadviezen Schoner Produceren. In de eerste helft van 1998 heeft Novem f 1,9 mln toegezegd in het kader van de regeling. Er is circa f 1,1 mln toegezegd voor energiebesparingsadviezen, f 0,5 mln voor energiebesparings- en milieuadviezen en voor f 0,4 mln aan milieuadviezen.

Tenderregeling Nieuwe Energie-efficiënte combinaties met Warmte/Kracht-Systemen (NEWS)

Kengetallen NEWS

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN		1998	1998	
1. Aantal behandelde aanvragen		40	26	– 14
2. Aantal toezeggingen		20	17	– 3
5. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringskosten Senter)	01.55–030	0,6	0,8	0,2
6. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		3,7	3,2	– 0,5

Van de 26 ingediende projecten zijn er 5 afgewezen en zijn er 4 teruggetrokken voor de beoordeling door de adviescommissie. Van de overige voorstellen zijn er door de commissie uiteindelijk 17 toegewezen. De totale investering van deze projecten bedraagt circa f 7,6 mln en een

additionele besparing van 17 mln m^3AE/jaar (AE = aardgasequivalent) van het vernieuwende deel van het project.

Revolving fund kas-EZ (zie ook saldibalans, geconditioneerde vorderingen)

Verloop Revolving fund

stand 1 januari 1998	11 246 060
bij	19 455 766
af	23 389 305
stand ultimo 1998	7 312 521

Artikel 09.02 Duurzame energie

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	62 429	48 910
Realisatie 1998	57 525	33 505
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 4 904	– 15 405

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij eerste suppletore begroting is de raming aangepast op grond van een actualisatie van het verwachte verloop van de uitgaven (– f 9 mln). Bij Slotwet bleek een onderschrijding bij de uitgaven die name betrekking had op de Novem-programma's Windenergie (– f 4,5 mln) en het Programma Energiewinning uit afval (– f 1,7 mln).

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
110	Zon-thermisch	8 624	0	4 792	5 605
120	Zon-photovoltaisch	33 705	47 439	12 336	8 199
130	Windenergie	7 500	767	8 533	3 164
140	Biomassa en afval	–	28	13 457	5 777
150	Warmtepompen	7 600	6 400	6 140	6 928
210	Stimulering zonneboilers	–	1 999	2 484	2 564
220	Wind einp		0		0
310	Projectbureau Duurzame E en overige uitgaven	5 000	891	1 168	1 266
Totaal		62 429	57 525	48 910	33 505

De lange-termijn doelstelling voor het aandeel van duurzame energie is 10% in 2020. In de begroting is deze doelstelling vertaald naar subdoelstellingen per energiebron in 2000, 2007 en 2020. In de loop van 1999 wordt gerapporteerd over de voortgang.

Van de verplichtingenruimte is f 55,5 mln besteed in het kader van programmaovereenkomsten met Novem, waarvan f 1,0 mln aan menskrachtvergoeding is besteed. Naast de menskrachtvergoeding ten laste van de begroting 1998 heeft Novem ook gebruik mogen maken van de zogenaamde Kas/EZ ter financiering van de menskrachtvergoeding

(een bedrag van circa f 4 mln). Op basis van het Besluit subsidies energieprogramma's verstrekt Novem in opdracht van EZ subsidies aan derden voor investeringen die in de programma's beschreven worden. Jaarlijks wordt, als bijlage bij de ontwerpbegroting, een voortgangsrapportage energiebesparing en duurzame energie gepresenteerd (Kamerstukken II 1998/99, 26 200, nr. 3 bijlage 12).

In het kader van de subsidieregeling actieve zon-thermische systemen, welke uitgevoerd wordt door Senter, worden subsidies verstrekt aan degene die een zonneboiler aanschaft. De resultaten in 1998 zijn in de volgende tabel samengevat. De uitvoeringskosten hebben zowel betrekking op aanvragen in 1998 als de afwikkeling van vóór 1998 ingediende aanvragen.
De bijdrage aan het Projectbureau Duurzame Energie voor de jaren 1997 en 1998 is in 1997 in één keer toegezegd. Dit verklaart de lage realisatie op dit artikel-onderdeel.

Kengetallen Stimulering zonneboilers

(Bedragen in verplichtingen x f 1 mln)	Artikel(-sub)	raming	realisatie	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantallen zonneboilers		6 200	3 771	– 2 429
2. Bedrag per eenheid (= aanvraag) (x f 1 000)		0,44	0,53	0,09
3. Toegelicht begrotingsbedrag (= subsidie)	09.02–210	2,726	1,999	– 0,727
DOELMATIGHEIDSKENGETALLEN				
1. Aantal behandelde aanvragen		2 000	1 337	– 663
2. Aantal vaststellingen		1 820	1 926	106
5. Toegelicht begrotingsbedrag (= uitvoeringsk.)	01.55–030	0,982	0,981	– 0,001
6. Uitvoerend personeel in fte (= Senter)		6,2	6,3	0,1

Artikel 09.03 Energievoorzieningsonderzoek

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	7 000	20 655
Realisatie 1998	5 840	22 238
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 1 160	1 583

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
110	Hoge Flux Reactor	–	–	16 500	17 578
120	Progr's Kernenergie	–	2 161	1 716	3 252
130	Nieuwe electriciteitstechn.	7 000	3 679	2 439	1 408
Totaal		7 000	5 840	20 655	22 238

Hoge Flux Reactor (HFR) Ten behoeve van de Nederlandse bijdrage aan aanvullende Euratomprogramma's is in 1996 voor een periode van vier

jaar 32,5 mln ECU aan verplichtingen vastgelegd. De gerealiseerde betalingen op dit onderdeel omvatten een voorschot op deze bijdrage.

Programma's kernenergie De verplichtingen en uitgaven op dit artikel hebben betrekking op onderzoek naar de opslagmogelijkheden ten aanzien van radioactief afval en de instandhouding van de nucleaire kennis.

Nieuwe electriciteitstechnologieën In 1998 is ten laste van dit onderdeel het afwikkelings-programma Kolen 1997/1999 gebracht.

Artikel 09.04 Beleidsondersteuning en overige uitgaven

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	5 501	4 725
Realisatie 1998	14 630	4 522
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	9 129	– 203

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Gelet op de grotere behoefte aan onderzoeksbudget is bij tweede suppletore begroting f 3,9 mln aan de verplichtingenruimte toegevoegd, onder andere voor een benchmarkstudie in het kader van de Nota Milieu en Economie (f 1,5 mln).
Vanwege het verplichten van het Meerjarenprogramma «Klimaatverandering in relatie tot aërosolen» op het onderdeel Beleidsondersteuning (f 5,4 mln) is de verplichtingenruimte bij slotwet navenant verhoogd.

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Beleidsondersteuning	5 301	14 603	4 525	4 507
110	Bijdragen mijnindustrie	200	27	200	14
Totaal		5 501	14 630	4 725	4 521

Voor beleidsondersteuning zijn o.a. de volgende grotere projecten verplicht:
- het meerjarig klimaatverandering 99/02 onderzoek (f 5,6 mln)
- een deel van de programmaovereenkomst P en I (Programma-ontwikkeling en Internationaal) 1998 met Novem (f 2,8 mln).
- een deel van de programmaovereenkomst Industrie onderdeel Benchmarking (f 1,4 mln)
- onderzoek nutsconglomeraten (f 0,487 mln)
- onderzoek outputsturing/benchmarking electr.tarieven (f 0,454 mln)

Artikel 09.05 Energieonderzoek-Centrum Nederland

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	63 715	63 714
Realisatie 1998	108 876	108 987
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	45 161	45 273

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen

Bij tweede suppletore begroting is het verplichtingen- en kasbudget met f 40 mln verhoogd om de VUT-verplichtingen van EZ aan het Energieonderzoek-Centrum (ECN) af te kopen. Met de afkoop (van in totaal f 44 mln) vervalt met ingang van 1999 de structurele verplichting tot het leveren van een jaarlijkse vergoeding van circa f 6 mln.

Toelichting realisatie 1998

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		verplichtingen		uitgaven	
		raming	realisatie	raming	realisatie
010	Basis- en missie- financiering	28 650	29 161	28 650	29 161
020	Samenwerkingsfinanciering	28 218	28 699	28 217	28 809
030	VUT ECN	6 847	51 016	6 847	51 016
Totaal		63 715	108 876	63 714	108 987

Met de Basis- en ENGINE(= missie)-financiering wordt ECN in staat te gesteld om onderzoek te verrichten en kennis en kunde te ontwikkelen op het gebied van duurzame energie, fossiele brandstoffen, nucleaire energie, energie-efficiency en beleidsstudies.
Met de Samenwerkingsfinanciering wordt ECN in staat gesteld om het, per jaar op te stellen, Samenwerkingsprogramma (S-programma) uit te voeren. Binnen het S-programma worden activiteiten uitgevoerd voor de volgende werkgebieden: duurzame energie, fossiele brandstoffen, nucleaire energie, energie-efficiency en beleidsstudies.

Artikel 09.06 Doelfinanciering NITG-TNO

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	26 637	26 637
Realisatie 1998	31 595	31 595
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	4 958	4 958

Toelichting realisatie 1998

Per 1 september 1997 is de Rijksgeologische Dienst (RGD) gefuseerd met TNO-GG in het Nederlands Instituut Toegepaste Geowetenschappen (NITG). Vanaf die datum ontvangt het NITG doelfinanciering van EZ.

Artikel 09.07 CO_2-reductieplan door EZ

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Realisatie 1998	18 620	2 000
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	18 620	2 000

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Bij eerste suppletore begroting is f 74,5 mln aan verplichtingen, als overloop uit 1997, en f 4 mln aan kas aan dit artikel toegevoegd. Bij tweede suppletore begroting is f 2,3 mln overgeheveld naar artikel 01.55 voor uitvoeringskosten van het CO_2-reductieplan.
In het kader van het CO_2-reductieplan konden in 1998 maar in beperkte mate concrete projecten worden verplicht. Daarom is er sprake van een onderschrijding van het verplichtingenbudget. In 1998 is voor een bedrag van f 18,6 mln aan projecten toegezegd. De resterende verplichtingenruimte wordt toegevoegd aan de begroting 1999.
Senter verzorgt de begeleiding en monitoren van de projecten die in het kader van het CO_2-reductieplan worden uitgevoerd.

Artikel 09.12 Garanties Energiebeleid

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	6 439
Realisatie 1998	680	6 022
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	680	417

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

EZ draagt jaarlijks bij aan de afdekking van het exploitatietekort van de Nederlandse Pijpleidingmaatschappij (NPM). De verplichtingenmutatie van f 0,68 mln betreft de bijdrage van EZ voor het jaar 1998.

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel	verplichtingen		uitgaven	
	raming	realisatie	raming	realisatie
010 Leningen NPM	–	680	1 104	1 607
140 Garanties stadsverwarming	–	–	5 335	4 414
Totaal	–	680	6 439	6 022

Artikel 09.21 Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	150 000	150 000
Realisatie 1998	163 283	163 283
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	13 283	13 283

Belangrijke mutaties in suppletore begroting en toelichting realisatie 1998

In 1998 is f 13,2 mln meer aan voorraadheffing voor de financiering van de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieproducten ontvangen dan oorspronkelijk geraamd. Het betreft een desaldering met ontvangstenartikel 09.03 Ontvangsten COVA.
Voor een nadere toelichting op de realisatie zie ontvangstenartikel 09.03 Ontvangsten COVA.

Artikel 09.22 Uitkering aan houder certificaten Energiebeheer Nederland B.V.

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	139 000	139 000
Realisatie 1998	138 846	138 846
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 154	– 154

Toelichting realisatie 1998

Het betreft een desaldering met ontvangstenartikel 09.02 Uitkering EBN.

Artikel 09.31 Adviesraden, normalisatiewerkzaamheden en overige uitgaven

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	25
Realisatie 1998	–	90
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	25

Artikel 09.32 Toepassing energiebesparingstechnologie en duurzame energie

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	92 332
Realisatie 1998	–	81 838
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	10 494

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden de uitgaven verantwoord op de tot en met 1995 aangegane verplichtingen. Het betreft met name betalingen aan Novem in het kader van in het verleden afgesloten programmaovereenkomsten en betalingen door Senter op aangegane verplichtingen in het kader van de BSET. Na 1998 moet nog maximaal een bedrag van f 154,3 mln uitbetaald worden, waarvan f 38,8 mln betrekking heeft op Senter. Onderstaand is de raming afgezet tegen de uiteindelijke realisatie (x f 1000).

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		Uitgaven	
		raming	Realisatie
111	Industrie	13 092	20 910
112	Gebouwde omgeving en vervoer	8 940	14 101
113	Tenderregeling energiebesparingsprojecten	13 975	8 397
422	Energiebesparingsadviezen	1 249	2 366
426	Invest. in windturbines	16 612	26 871
427	Overige duurzame energie	37 360	8 748
510	Energiebesp. bestaande gebouwen	654	283
900	Oude verplichtingen	450	163
Totaal		92 332	81 838

Artikel 09.33 Onderzoek en ontwikkelingswerk op energiegebied

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	17 901
Realisatie 1998	–	26 516
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	8 615

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1997

Op dit artikel worden de uitgaven verantwoord op de tot en met 1995 aangegane verplichtingen. Met name bij het onderdeel besparingstechnologie en duurzame technieken verlopen de betalingen op de aangegane verplichtingen sneller dan geraamd. Het betrof met name betalingen aan Novem. Na 1998 moet nog maximaal een bedrag van f 33,9 mln uitbetaald worden op nog openstaande verplichtingen. Onderstaand is de raming afgezet tegen de uiteindelijke realisatie (x f 1000).

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		Uitgaven	
		raming	Realisatie
110	Beleidsstudies	342	490
210	Ontwikkeling kolenbeleid	2 649	2 245
510	Ond. energiebesparingstech. & duurzame energie	14 210	23 781
900	Oude verplichtingen	700	0
Totaal		17 901	26 516

Artikel 09.34 Energieonderzoek Centrum Nederland

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	–
Realisatie 1998	–	2 000
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	2 000

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden de uitgaven verantwoord op de tot en met 1995 aangegane verplichtingen aan ECN. Na de betaling in 1998 staan er geen verplichtingen meer open op dit artikel.

Artikel 09.35 Investeringssubsidies energiebesparing

Verplichtingen- en uitgavenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	verplichtingen	uitgaven
Stand vastgestelde begroting 1998	–	3 200
Realisatie 1998	–	761
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	–	– 2 439

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden de uitgaven verantwoord op de in 1995 aangegane verplichtingen. Na 1998 moet nog maximaal een bedrag van f 1,6 mln betaald worden.

ONTVANGSTEN

01.00 Algemeen

Artikel 01.31 Ontvangsten Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	20 000
Realisatie 1998	28 073
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	8 073

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op grond van hogere ontvangsten voor werken in opdracht is bij tweede suppletore begroting de raming met f 7,0 mln verhoogd tot f 27,0 mln. De uiteindelijke realisatie valt ruim f 1,0 mln hoger uit dan geraamd bij tweede suppletore begroting.

Artikel 01.41 Terugontvangen bijdragen van Senter

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	–
Realisatie 1998	2 048
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	2 048

Toelichting realisatie 1998

Betreft ontvangsten op grond van eindafrekeningen over 1997 met betrekking tot door Senter uitgevoerde EZ-regelingen.

02.00 INDUSTRIEEL EN ALGEMEEN TECHNOLOGIEBELEID

Artikel 02.02 Ontvangsten technische ontwikkelingskredieten

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	95 000
Realisatie 1998	110 017
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	15 017

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op basis van een hoger percentage terugbetalingen in 1998 op TOK-kredieten uit de afgelopen jaren en de perspectieven van de huidige portefeuille ontwikkelingsprojecten is de raming van de ontvangsten bij tweede suppletore begroting verhoogd met f 13 mln.

Artikel 02.04 Diverse ontvangsten technologiebeleid

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	17 000
Realisatie 1998	23 227
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	6 227

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden incidentele ontvangsten in het kader van technologiebeleid en de bijdrage van het Ministerie van OC&W aan de EET-regeling verantwoord. De realisatie voor 1998 bedraagt respectievelijk f 10,5 mln (inclusief de aflossing door Marin van een oude lening aan EZ (ad f 2,8 mln) en f 12,7 mln.

Artikel 02.05 Ontvangsten uit het Fonds economische structuurversterking

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	34 000
Realisatie 1998	61 536
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	27 536

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Vanwege de betalingen op de Fes-projecten HPCN, NOBIS en MARIN is het kasbudget gedurende het jaar verhoogd (zie uitgavenartikel 02.13 Fes-projecten). Derhalve zijn de ontvangsten uit het Fes ook met f 27,5 mln verhoogd.

03.00 INDUSTRIE- EN DIENSTENBELEID

Artikel 03.01 Ontvangsten staalindustrie

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	14 600
Realisatie 1998	16 080
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	1 480

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Er is meer dividend ontvangen uit hoofde van aandelen Hoogovens.

Artikel 03.03 Ontvangsten uit bijdragen aan de industrie

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	500
Realisatie 1998	4 462
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	3 062

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Omdat in 1998 twee grotere leningen op het gebied van micro-elektronica stimulering aan EZ zijn afgelost, is er op dit artikel meer ontvangen dan geraamd.

In 1991 is ten behoeve van de ontwikkeling van de nieuwe door NedCar te produceren auto's onder andere een lening door de Staat aan NedCar verstrekt van f 700 mln. Op 31-12-1998 is f 35 mln van deze lening door NedCar afgelost en overgemaakt aan de stichting NedCar projectfinanciering. De Stichting heeft EZ hiervan begin 1999 op de hoogte gesteld. De ontvangen f 35 mln zal in het boekjaar 1999 op de EZ-begroting worden verantwoord.

Artikel 03.04 Ontvangsten Particuliere Participatiemaatschappijen 1981

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	–
Realisatie 1998	541
(Verschil (+ = meer ontvangen dan oorspronkelijk geraamd)	541

04.00 REGIONAAL BELEID

04.03 Diverse ontvangsten Regionaal Beleid

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	23 000
Realisatie 1998	22 524
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	476

Toelichting realisatie 1998

Op dit artikel worden diverse ontvangsten uit hoofde van het regionaal beleid verantwoord.
In het kader van de IPR-centraal is een bedrag van f 13,3 mln terugontvangen en in het kader van IPR-decentraal f 4,9 werd teruggestort, de ROM's droegen dividend af ter grootte van f 4,1 mln (NOM f 3,7 mln, LIOF f 0,3 mln en BOM f 0,1 mln) Verder werden diverse geringe bedragen tot een totaalbedrag van f 0,2 mln ontvangen. Overigens werd door de provincies Overijssel en Gelderland bezwaar aangetekend tegen een door EZ ingestelde terugvordering in het kader van de decentrale IPR, waardoor een vordering van f 18,4 mln in 1998 oninbaar bleek.

05.00 DIENSTEN, MIDDEN- EN KLEINBEDRIJF EN ORDENING

05.01 Ontvangsten uit borgstellingsregelingen

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

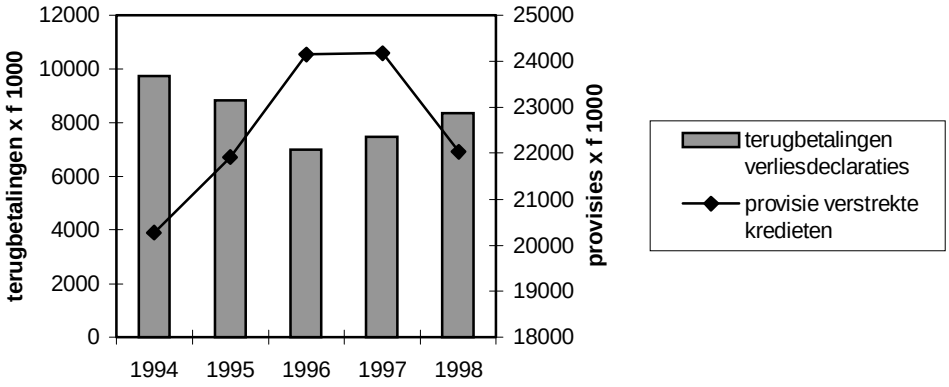
	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	28 500
Realisatie 1998	30 562
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	2 062

Toelichting realisatie 1998

In onderstaande tabel is voor elk artikelonderdeel de raming afgezet tegen de realisatie

Artikelonderdeel		Ontvangsten	
(x f 1000)		geraamd	realisatie
010	Terugbetalingen verliesdeclaraties	7 300	8 350
030	Rente kmkb/bbmkb	200	174
040	Provisie verstrekte kredieten	21 000	22 038
Totaal		28 500	30 562

Onder terugbetaling verliesdeclaraties worden onder meer de opbrengsten van schuldregelingen verantwoord en correcties op ingediende verliesdeclaraties. Het aantal schuldregelingen is toegenomen als gevolg van schoning van de portefeuille bij de banken.
Onderstaande grafiek geeft de realisaties van de afgelopen jaren weer:

05.12 Opbrengst van casino's

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	131 000
Realisatie 1998	133 373
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	2 373

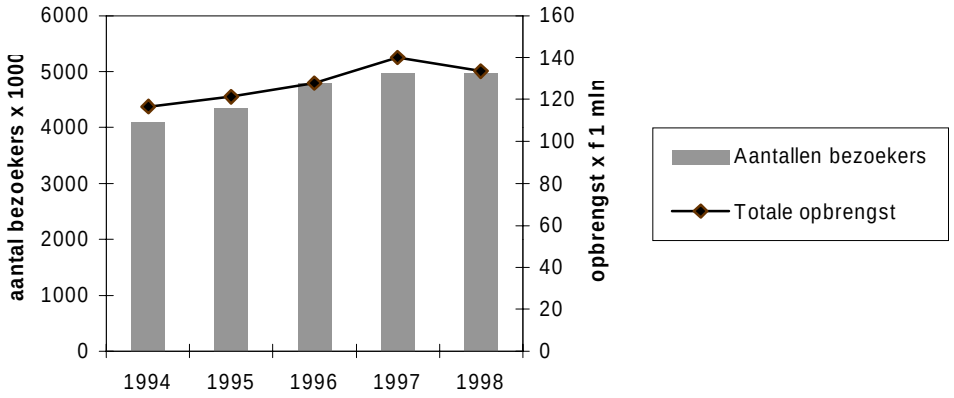
Toelichting realisatie 1998

Conform de Beschikking Casinospelen komt de netto opbrengst van de gezamenlijke speelcasino's toe aan de Staat. De door EZ in 1998 ontvangen bedragen betreffen het resultaat over de periode van 1 oktober 1997 tot en met 30 september 1998.

Kengetallen casino's

	artikel(-sub)	raming 1998	realisatie 1998	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Aantal bezoeken alle casino's (x f 1000)		4 900	4 987	87
2. Gemiddelde opbrengst per bezoek (x f 1000)		0,027	0,027	
3. Totale opbrengst EZ (x f 1 mln)	05.12	131,000	133,373	2,373
4. Aantal casino's		10	10	

De in 1998 door EZ ontvangen afdrachten zijn iets teruggelopen bij een nagenoeg gelijkblijvend bezoekersaantal bij de casino's.

05.13 Opbrengst afgifte exploitatievergunningen speelautomaten

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	3 500
Realisatie 1998	2 080
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 1 420

Toelichting realisatie 1998

De ontvangsten uit de afgifte van exploitatievergunningen speelautomaten en merktekens vloeien voort uit de Wet op de Kansspelen. De uitvoering van de Speelautomatenregeling en de afgifte van merktekens worden verzorgd door het NMi. De door EZ ontvangen bedragen hebben betrekking op de periode 1 oktober 1997 tot en met 31 maart 1998.

Kengetallen afgifte exploitatievergunningen speelautomaten

	artikel(-sub)	raming 1998	realisatie 1998*	verschil
RAMINGSKENGETALLEN				
1. Merktekens kansspelautomaten (in aantallen)		6 900	7 100	200
2. Tarief kansspelautomaten (x f 1000)			0,290	0,290
3. Merktekens casino-automaten (in aantallen)		600	1 172	572
4. Tarief casino-automaten (x f 1000)			0,290	0,290
5. Merktekens behendigheids-automaten (in aantallen)		11 500	6 026	– 5 474**
6. Tarief behendigheidsautomaten (x f 1000)			0,025	0,025
7. Verlening exploitatie vergunningen (in aantallen)		800	869	69
8. Tarief exploitatie vergunningen (x f 1000)			1,000	1,000
9. Nieuwe exploitatie vergunningen (in aantallen)		40	53	13
10. Tarief nieuwe exploitatie vergunningen (x f 1000)			5,000	5,000
11. Totale opbrengst (x f 1 mln)	05.13	3,463	3,684***	0,221

* voorlopige cijfers (vls. opgave Verispect d.d. 25–2-'99).
** de uitgifte van merktekens voor behendigheidsautomaten vertoont een sterk dalende trend als gevolg van een verschuiving naar kansspel- en casinoautomaten.
*** hiervan is in 1998 f 0,826 mln. ontvangen (1e kwartaal); het restant van f 2,858 mln. (2e t/m 4e kwartaal) wordt begin 1999 naar EZ overgemaakt.

05.15 Ontvangsten Nederlands Meetinstituut

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	2 646
Realisatie 1998	1 946
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 700

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

		ontvangsten	
Artikelonderdeel		geraamd	realisatie
010	Rente ontvangsten Nmi	686	686
020	Aflossing van leningen	1 260	1 261
030	Dividend Nmi	700	0
Totaal		2 646	1 947

Toelichting realisatie 1998

Het NMi heeft in 1997 geen winst gemaakt en heeft om deze reden geen dividend uitgekeerd in 1998.

07.00 BUITENLANDSE ECONOMISCHE BETREKKINGEN EN EXPORT-BEVORDERING

Artikel 07.01 Ontvangsten BEB

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	5 233
Realisatie 1998	4 489
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 744

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		Ontvangsten	
		Raming	realisatie
010	Ontvangsten gemengde kredieten	500	1 724
030	Overige ontvangsten BEB	2 500	1 404
040	Ontvangsten uit garanties	2 233	720
050	Ontvangsten PSB	0	641
Totaal		5 233	4 489

Artikel 07.02 Ontvangsten Exportbevorderings- en Voorlichtingsdienst

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	2 223
Realisatie 1998	2 771
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	+ 548

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Door de toename van het aantal deelnemers aan voorlichtings- en promotionele activiteiten zijn de ontvangsten hoger dan was geraamd.

08.00 WET INVESTERINGSREKENING

Artikel 08.01 Investeringsbijdragen en investeringstoeslagen

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	30 000
Realisatie 1998	24 579
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 5 421

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Bij tweede suppletore begroting is de raming met f 20 mln verhoogd tot f 50 mln op grond van de realisatie tot september 1998. Als gevolg van

een aantal terugboekingen in de laatste maanden van 1998 blijft de jaarrealisatie achter bij de desbetreffende raming.

09.00 ENERGIEBELEID

Artikel 09.01 Inkomsten uit aardgas

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	4 800 000
Realisatie 1998	4 642 603
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 157 397

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Per saldo is in 1998 f 157,4 mln minder aan aardgasbaten ontvangen dan geraamd.
In verband met een licht lagere Nederlandse productie en hogere winningskosten, vanwege de verschuiving van de productie van het Groningenveld naar de kleine velden, is de raming bij eerste suppletore begroting met f 200 mln verlaagd.
Vanwege lagere olieprijzen is bij tweede suppletore begroting nog eens f 300 mln van de raming afgegaan. Deze verlaging betekende tevens een verlaging van de afdracht aan het Fonds Economische Structuur (Fes) van f 240 mln. Realisatie van de Fes-bijdrage 1998 leidde tot een kleine aanvullende bijstelling van – f 3,3 mln. Per saldo bedroeg de neerwaartse bijstelling dus f 63,3 mln.
Vanwege meevallende aardgasbaten «niet-belasting opbrengsten» is bij Slotwet de raming met f 106 mln verhoogd. Van dit bedrag kwam f 43 mln uit extra opbrengsten van de export.
Uiteindelijk is een bedrag van f 763,3 mln in het FES gestort.

Raming versus realisatie per artikelonderdeel (x f 1000)

Artikelonderdeel		Ontvangsten	
		raming	realisatie
010	Aardgasbaten MOR Groningen	3 000 000	2 431 857
020	Aardgasbaten via EBN B.V.	1 950 000	1 849 314
030	Opbrengsten mijnwetgeving	930 000	
031	Winstaandeel		856 502
032	Cijns		205 841
033	Oppervlakterechten		42 312
034	Verkenningsvergunningen		30
040	Dividend Gasunie via EBN	12 000	12 000
050	Dividend Gasunie	8 000	8 000
060	Bijdrage aan het Fes	– 1 100 000	– 763 252
Totaal		4 800 000	4 642 603

Ramingskengetallen aardgas

	begroting	realisatie	verschil
Prijsgegevens			
dollarkoers (in f)	1,95	1,98	0,03
olieprijs (in $) per vat	18	12,7	– 5,3
Hoeveelheidsgegevens (mld m^3)			
afzet binnenland	45,4	43,4	– 2,0
afzet export	39,7	36,4	– 3,3
Totaal	85,1	79,8	– 5,3

Artikel 09.02 Uitkering van Energiebeheer Nederland B.V.

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	139 000
Realisatie 1998	138 846
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	– 154

Toelichting realisatie 1998

De realisatie op dit artikel betreft de winstuitkering van EBN BV aan de Staat ten behoeve van de NV DSM. Zie ook uitgavenartikel 09.22.

Artikel 09.03 Ontvangsten voorraadheffing in verband met financiering Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	150 000
Realisatie 1998	163 282
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	13 282

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Omdat de voorraadheffing in verband met de financiering van de Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten per 1 juni 1998 van 1,25 cent naar 1,1 cent daalde, is bij tweede suppletore begroting de raming verlaagd (– f 3,5 mln). Omdat in het najaar het heffingsplichtige volume was gestegen, is de raming bij tweede suppletore begroting met f 10,5 mln verhoogd. Bij de Slotwet bleek het heffingsplichtig volume nog hoger te zijn, zodat de uiteindelijke ontvangsten uitkwamen op f 163,3 mln.
Zie ook uitgavenartikel 09.21 Stichting Centraal Orgaan Voorraadvorming Aardolieprodukten.

Ramingskengetallen ontvangsten COVA

	begroting	realisatie	verschil
Heffingplichtig volume (mln hectoliter)	118	137	19
Tarief (in guldens)	1,25/1,35	1,25/1,10	
Raming (x 1 mln)	150	163	13

Artikel 09.04 Dividend Ultra-Centrifuge Nederland N.V.

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	13 000
Realisatie 1998	21 983
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	8 983

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op grond van de resultaten 1997 van UCN is de dividendraming bij eerste suppletore begroting met f 5 mln verhoogd. Op basis van de vastgestelde winst over 1997, is uiteindelijk f 22 mln uitgekeerd aan de Staat. Bij tweede suppletore begroting is de raming aan de realisatie aangepast en zijn de ontvangsten nog eens met f 4 mln verhoogd.

Artikel 09.05 Ontvangsten zoutwinning

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	3 000
Realisatie 1998	3 467
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	467

Toelichting realisatie 1998

Op basis van de overeenkomst van 13 juli 1918, behorende bij de mijnbouwconcessie voor de winning van zout heeft de Staat over 1997 in 1998 f 3,5 mln ontvangen (4 280 kiloton a f 0,8)

Artikel 09.06 Diverse ontvangsten Energie

Ontvangstenraming vastgestelde begroting versus realisatie (x f 1000)

	ontvangsten
Stand vastgestelde begroting 1998	1 250
Realisatie 1998	2 935
Verschil (+ = meer gerealiseerd dan oorspronkelijk geraamd)	1 685

Belangrijke mutaties in suppletore begrotingen en toelichting realisatie 1998

Op dit artikel is het ontvangen dividend van Novem verantwoord ad f 1,1 mln. De resterende ontvangsten betreffen met name verrekeningen met Novem in verband met in het verleden teveel betaalde voorschotten.

AGENTSCHAP SENTER

Deze toelichting bevat de balans per 31 december 1998, de rekening van baten en lasten over 1998 en het kasstroomoverzicht 1998 van het agentschap Senter, alsmede een toelichting.

Missie

Senter is sinds 1 januari 1994 een agentschap van het Ministerie van Economische Zaken. De taak van het agentschap is de uitvoering van overheidsbeleid op het terrein van technologie, energie, milieu, export en internationale samenwerking. Doelstelling hierbij is het duurzaam versterken van de positie van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen in ons land.
De missie is vertaald in een aantal strategische (middellange-termijn) doelstellingen. Als uitgangspunt dient het perspectief van de opdrachtgevers, van de eigenaar, van de bedrijven en kennisinstellingen en van de interne organisatie. De doelstellingen van Senter zijn:
– Het kunnen inspelen op de wensen en doelstellingen van de opdrachtgevers;
– Het kunnen inspelen op de wensen en doelstellingen van de eigenaar van het agentschap Senter, het Ministerie van Economische Zaken;
– Het verbeteren van de dienstverlening van Senter aan de gebruikers van het instrumentarium;
– Het verbeteren van de interne kwaliteit van de primaire processen.

Financieel beheer

In 1997 is Senter gestart met het maandelijks genereren van managementinformatie. Vanuit de filosofie van *learning by doing* heeft deze geleidelijk vorm en inhoud gekregen, waardoor dit instrument effectief kan bijdragen aan de sturing en beheersing van Senter door het management. In 1998 is gebleken dat een goede afstemming van de managementinformatie met het Jaarwerkplan en het Budgetplan van Senter de herkenbaarheid van deze instrumenten én de effectiviteit ervan als stuur- en beheersinstrumenten vergroot.

Samenvoeging afdelingen

Ten opzichte van 1998 is een wijziging in de organisatiestructuur opgetreden. In de loop van 1998 zijn de afdelingen Administratieve Organisatie/Interne Controle en Financieel Economische Zaken samengevoegd tot de afdeling F&C. De werkzaamheden van de beide afdelingen waren de afgelopen jaren naar elkaar toe gegroeid en met de samenvoeging is nu bereikt dat de financiële functie binnen Senter opnieuw eenduidig is gepositioneerd, met inbegrip van adequate controlemechanismen.

Balans per 31 december 1998

(x f 1 000)	31-12-1998	31-12-1997
Activa		
Materiële vaste activa	5 203	4 181
Onderhanden werk	4 398	6 543
Debiteuren	533	1 034
Nog te ontvangen en vooruitbetaald	529	1 212
Liquide middelen/Rekening Courant RHB	31 757	13 165
Totaal activa	**42 420**	**26 135**
Passiva		
Agentschapsvermogen		
* algemene reserve	3 355	3 332
* bestemmingsreserve	1 360	0
* saldo exploitatie boekjaar	8 339	1 777
Lening Ministerie van Economisch Zaken	471	471
Voorzieningen	6 020	5 961
Crediteuren	3 823	2 664
Overige schulden en nog te betalen kosten	19 052	11 930
Totaal passiva	**42 420**	**26 135**

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, dan wel op lagere economische bedrijfswaarde onder aftrek van lineaire afschrijvingen.
De afschrijvingstermijn is gelijk aan de geschatte economische levensduur van de betreffende activa. Voor automatiseringsgoederen (hardware) is de economische levensduur geschat op drie jaar, voor de overige materiële vaste activa op vijf jaar.

Out-of-pocket of opdrachtgebonden kosten zijn externe kosten van bijvoorbeeld adviescolleges en seminars welke Senter, naast de overeengekomen reguliere opdrachtvergoeding, separaat kan declareren bij de opdrachtgever. De via out-of-pocketkosten gefinancierde investeringen worden, gezien hun specifieke opdrachtafhankelijkheid, volledig afgeschreven in het jaar van aanschaf.
De specificatie van de materiële vaste activa luidt als volgt (x f 1 000):

	Automatisering	Meubilair	Overige	Totaal
Aanschafwaarde	4 378	1 467	2 223	8 068
Cumulatieve afschrijvingen	– 2 543	– 678	– 666	– 3 887
Boekwaarde 1 januari 1998	**1 835**	**789**	**1 557**	**4 181**
Investeringen	2 315	595	525	3 435
Investeringen out-of-pocket	46	–	26	72
Aanschafwaarde desinvesteringen	– 541	– 18	– 42	– 601
Afschrijvingen	– 1 311	– 318	– 784	– 2 413
Afschrijvingen out-of-pocket	– 46	–	– 26	– 72
Cum. afschrijvingen desinv.	541	18	42	601
Totaal mutaties	**1 004**	**277**	**– 259**	**1 022**
Aanschafwaarde	6 198	2 044	2 732	10 974
Cumulatieve afschrijvingen	– 3 359	– 978	– 1 434	– 5 771
Boekwaarde 31 december 1998	**2 839**	**1 066**	**1 298**	**5 203**

In 1998 heeft met terugwerkende kracht afschrijving van bepaalde verbouwingskosten van geringe omvang aan de huurpanden in Den Haag en Zwolle volledig op moment van ingebruikname plaatsgevonden. De

hieruit voortvloeiende extra afschrijving bedraagt f 0,3 mln. Door deze aanpassing wordt aansluiting verkregen met algemeen gebruik.

Onderhanden werk

De post onderhanden werk wordt gedefinieerd als de waarde van reeds verrichte, maar nog niet gedeclareerde activiteiten. Onderhanden werk uit hoofde van in behandeling zijnde aanvragen en declaraties of in uitvoering zijnde overige opdrachten, wordt gewaardeerd op de contractuele opbrengstwaarde, in evenredigheid met de geleverde produktie en reeds bestede uren. Met mogelijke verliezen wordt rekening gehouden door het treffen van een beperkte voorziening, in 1998 werd een voorziening getroffen van f 0,6 mln.

Debiteuren

De post debiteuren betreft voornamelijk openstaande vorderingen op opdrachtgevers.
De afname van de positie wordt veroorzaakt door een afname van vorderingen op opdrachtgevers.
In 1998 werd een voorziening wegens mogelijke oninbaarheid getroffen van f 0,08 mln.

Nog te ontvangen en vooruitbetaalde kosten

Vorderingen zijn gewaardeerd op nominale waarde, onder aftrek van een per vordering bepaalde voorziening voor mogelijke oninbaarheid.
De afname van deze post wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat ultimo 1998 geen huur voor het Haagse pand is vooruitbetaald (omvang vooruitbetaalde huur ultimo 1997 was f 0,6 mln).

Liquide middelen/Rekening-courant bij de RHB

Voor de ontwikkeling van het saldo van de rekening-courant wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Agentschapsvermogen

Het agentschapsvermogen bestaat uit een aantal reserves en het nog onverdeelde resultaat over 1998. Tezamen vormen deze het eigen vermogen van Senter. De algemene reserve is bedoeld voor het opvangen van algemene bedrijfsrisico's, die voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering van Senter.
Bestemmingsreserves kunnen zelfstandig door de algemeen directeur van Senter worden aangewend, mits de bestemming in overeenstemming is met het omschreven doel van de reserve. De bestemmingsreserve ad f 1,4 mln is gedoteerd uit de door de plv. Secretaris-Generaal vastgestelde resultaatbestemming 1997 en betreft een herhuisvestingsreserve.
De balans geeft een presentatie van omvang en samenstelling van het vermogen vóór resultaat-bestemming. Het nog onverdeelde resultaat over 1998 bedraagt f 8,4 mln. Tot 1998 werd, volgens afspraak met het Ministerie van Economische Zaken, door het agentschap Senter na opstelling van de financiële verantwoording een voorstel tot resultaatbestemming gedaan. In 1998 is, in overeenstemming met Richtlijn 2.71–109 uit de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, het voorstel voor resultaatbestemming aan het personeel (f 0,5 mln) reeds in de exploitatie opgenomen. Senter heeft bij de Secretaris-Generaal het volgende voorstel tot resultaatbestemming ingediend (x f 1 000):

	Voorstel 1998
Vorming herhuisvestingsreserve	3 339
Algemene reserve	2 500
Resultaatuitkering aan eigenaar EZ	2 029
Aflossing lening EZ	471
Totaal	8 339

Lening Ministerie van Economische Zaken

Deze renteloze lening is door het kernministerie bij aanvang van het agentschap aan Senter verstrekt ter financiering van materiële vaste activa. Op de lening wordt afgelost nadat de departementsleiding en de directie van Senter daartoe in gezamenlijkheid hebben besloten.

Voorzieningen

Voor specifieke risico's die zijn verbonden aan bepaalde activa of passiva of die verband houden met activiteiten van Senter, worden voorzieningen gevormd voor zover deze risico's op balansdatum bekend zijn en voortvloeien uit gebeurtenissen in het verslagjaar of voorgaande verslagjaren.
Voor de kosten inzake investeringen in materiële vaste activa en de kosten met betrekking tot de uren van de eigen medewerkers wordt geen voorziening gevormd.

De voorzieningen zijn gesplitst naar hun aard. In de toelichting is zoveel mogelijk aangegeven in welke mate de voorzieningen als langlopend zijn te beschouwen.

De samenstelling en het verloop van de voorzieningen waren in 1998 als volgt (x f 1 000):

	voorziening 1 jan 98	dotatie	onttrekking	vrijval	voorziening 31 dec 98
Personeel	2 088	662	– 504	–	2 246
Informatisering	3 623	1 937	– 2 267	–	3 293
Millennium	250	–	–	–	250
Herhuisvesting	–	231		–	231
Totaal	**5 961**	**2 830**	**– 2 771**	**0**	**6 020**

De voorziening personeel dient voor circa f 1,7 mln ter dekking van zogenaamde schaalformatie-verschillen. Deze verschillen zijn met name ontstaan als gevolg van de per 1 januari 1997 doorgevoerde reorganisatie doordat een aantal medewerkers op een lager niveau wordt ingezet dan ingeschaald. De naar verwachting hieruit voortvloeiende meerkosten zijn in de voorziening opgenomen. De voorziening personeel strekt daarnaast ter dekking van in de toekomst ten laste van Senter komende kosten bij langdurige ziekte, wachtgeld en claims van personeel. De onttrekking betreft met name de loonkosten van langdurig zieken, de kosten verband houdend met de schaalverschillen en betaalde wachtgelden. De dotatie van f 0,7 mln betreft het bedrag dat aanvullend nodig is voor de per 31 december 1998 ingeschatte risico's ter hoogte van f 2,2 mln.

De voorziening informatisering is bestemd voor afronding en implementatie van de nieuwe informatie-huishouding voor Senter en in dat kader benodigde opleidingen. De onttrekkingen in 1998 betreffen de kosten van de speciaal hiervoor extern ingehuurde medewerkers, de kosten voor de

aanschaf van de benodigde software en de kosten voor opleidingen. De dotatie van f 1,9 mln betreft met name de meerkosten van de implementatie van de gemeenschappelijke projectadministratie (BAS-SIRIUS).

In 1997 is een aanvang gemaakt met een inventarisatie van eventuele problemen met hard- en software ten gevolge van de overgang naar een nieuw millennium. Voor financiering van het boekhoudsysteem voor de apparaatsadministratie en voor eventuele overige kosten ten gevolge van de overgang naar een nieuw millennium is ten laste van 1997 een voorziening gevormd van f 0,3 mln.

In 1998 is een start gemaakt met het onderzoek naar het kantoorconcept en kantoorkeuze van de Haagse vestiging. De kosten van de externe ondersteuning van het daartoe ingestelde project Herhuisvesting-2001 zijn in 1998 ten laste van de daarvoor gevormde voorziening gedoteerd.

Crediteuren

De crediteuren betreffen hoofdzakelijk normale handelscrediteuren. Onder de crediteuren worden ook de nog aan personeelsleden uit te betalen declaraties van reis- en verblijfkosten verantwoord.

Overige schulden en nog te betalen kosten

De toename van deze post betreft een toename in een aantal posten. De belangrijkste posten zijn: te verrekenen met opdrachtgevers (f 1,1 mln), te verrekenen beleidsgelden (f 2,9 mln), afrekening inleenkosten (f 0,9 mln), nog aan het personeel uit te keren resultaatuitkering (f 0,5 mln) en een schuld voor nog niet opgenomen vakantiedagen (f 0,5 mln). Het saldo (f 2,2 mln) van de door Senter voor het projectbureau CO2 ontvangen en vergoedingen en betaalde kosten staat ook onder deze post vermeld.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Hieronder volgt een opsomming van de verplichtingen die uit oogpunt van kostentoerekening niet in de balans zijn opgenomen, maar die vanwege aard en/of omvang wel vermelding behoeven om tot een juist oordeel te kunnen komen over de vermogenspositie van Senter.

Belangrijke financiële verplichtingen
- De door Senter benodigde kantoorruimten worden gehuurd. Het huurcontract voor de Zwolse vestiging loopt tot 1 februari 2003. De huur per 1 januari 1999 bedraagt op jaarbasis f 1,4 mln.
  Het huurcontract voor de Haagse vestiging heeft een looptijd tot en met 1 juli 2001. Per 1 januari 1999 bedraagt de jaarhuur, inclusief voorschot servicekosten, f 3,0 mln.
- Senter heeft leasecontracten afgesloten voor haar kopieerapparatuur, met een looptijd tot 1 januari 2000. Het werkelijke kopieerverbruik wordt in rekening gebracht op basis van nacalculatie. De kopieerkosten bedragen circa f 0,5 mln per jaar.
- Voor het niet ambtelijk personeel heeft Senter een detacheringsovereenkomst afgesloten met een extern detacheringsbureau met een opzegtermijn van zes maanden. Over de door dit bureau te hanteren tarieven worden jaarlijks afspraken gemaakt.
- Senter heeft een contract afgesloten voor cateringactiviteiten met een opzegtermijn van zes maanden. De cateringkosten bedragen circa f 0,5 mln per jaar.
- Voor aankoop van meubilair en hardware bestaat een niet in de balans opgenomen verplichting tot een bedrag van f 0,4 mln.

Voorwaardelijke verplichtingen

– Senter voert in samenwerking met Novem een viertal opdrachten uit, namelijk Infomil, E.E.T. (Economie, Ecologie & Technologie), MOVE (programmabureau voor mobiliteit) en het CO_2-reductieplan. Senter en Novem hebben samenwerkingsovereenkomsten gesloten, waarin is bepaald dat beide organisaties deze opdrachten voor gemeenschappelijke rekening en verantwoording uitvoeren in een 50/50-verhouding. Jegens opdrachtgevers en eventuele derden geldt voor partijen echter een hoofdelijke aansprakelijkheid.
– Samen met de KEMA voert Senter de opdracht JIRC uit, waarbij Senter voor de opdrachtgever fungeert als formeel aanspreekpunt en hoofdaannemer. Senter en KEMA zijn ten opzichte van derden hoofdelijk verbonden voor verplichtingen welke door hen zijn aangegaan uit hoofde van de uitvoering van de opdracht.
– Samen met de Nuffic voert Senter de opdracht Azië-faciliteit uit, waarbij Senter voor de opdrachtgever fungeert als formeel aanspreekpunt en hoofdaannemer. Senter en Nuffic zijn ten opzichte van derden hoofdelijk verbonden voor verplichtingen welke door hen zijn aangegaan uit hoofde van de uitvoering van de opdracht.

Rekening van baten en lasten over 1998 (x f 1000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie[1]	Slotwetmutatie (+ of -) (+ = tekortschietend t.o.v. geraamd bedrag)
Baten			
omzet moederdepartement	51 700	62 670	– 10 970
omzet overige departementen	6 600	8 642	– 2 042
omzet overig	3 500	2 901	599
rentebaten	100	494	– 394
overige baten	100	73	27
Totaal baten	**62 000**	**74 780**	**– 12 780**
Lasten			
apparaatskosten			
* personeel	41 300	52 033	– 10 733
* materieel	16 700	11 012	5 688
rentelasten	–	–	–
afschrijvingskosten			
* materieel	1 700	2 413	– 713
* immaterieel	–	–	–
dotaties voorzieningen	1 200	2 881	– 1 681
onttrekkingen voorzieningen	–	– 2 358	2 358
buitengewone lasten	–	460	– 460
Totaal lasten	**60 900**	**66 441**	**– 5 541**
Saldo van baten en lasten	**1 100**	**8 339**	**– 7 239**

[1] De realisatie van de omzet en de materiële apparaatkosten wordt gepresenteerd exclusief de opdrachtgebonden kosten. De realisatie van de omzet opdrachtgebonden kosten bedroeg in 1998 f 6,77 mln, de kosten bedroegen f 6,84 mln waardoor f 0,075 mln. ten laste komt van het resultaat van Senter. De raming opdrachtgebonden kosten voor zowel omzet als materiële kosten bedroeg f 4,72 mln.

Baten algemeen

Omdat de tarieven ten opzichte van 1997 gelijk zijn gebleven is de omzetgroei volledig het gevolg van autonome volume ontwikkelingen.Ten tijde van de opstelling van de begroting waren veel opdrachten óf nog niet bekend óf nog onzeker waardoor de realisatie hoger is dan de raming. Met ingang van 1998 wordt de omzet gepresenteerd exclusief de out-of-pocketkosten. De realisatie is derhalve exclusief out-of-pocketkosten, de raming inclusief. Voorheen werd de integrale

doorbelasting van deze kosten aan de opdrachtgever gepresenteerd als omzet out-of-pocket en werden de kosten gepresenteerd onder de lasten als kosten out-of-pocket. Een eventueel verschil tussen omzet out-of-pocket en kosten out-of-pocket (onder meer budgetoverschrijding) wordt nu onder de lasten gepresenteerd.

Omzet EZ

De in 1998 bij EZ gerealiseerde omzet is met f 14,5 mln gestegen ten opzichte van raming (raming exclusief out-op-pocket kosten bedroeg f 48,2 mln). De al eerder genoemde onzekerheid omtrent de opdrachten leidt tot het verschil tussen raming en realisatie. Het aandeel van DG I&D binnen de totale omzet van Senter is gedaald. Dit is met name het gevolg van het relatief hoge bedrag voor minderwerk bij de WBSO opdracht, als gevolg van de sterke vermindering van het aantal bezwaarschriften voor software-projecten.
Het omzetaandeel van het DG-BEB en van het DG-E nam toe als gevolg van een aantal aanvullende en nieuwe opdrachten (PSO, PSI en PESP respectievelijk EIA, EINP en Projectbureau CO2).

Omzet overige departementen

De in 1998 bij de overige departementen gerealiseerde omzet is met 12,5% gestegen ten opzichte van 1997 en f 3,0 mln hoger dan de raming (exclusief out-of-pocketkosten). Omzetgroei is gerealiseerd door opdrachten voor de nieuwe opdrachtgever, het Ministerie van Ontwikkelingssamenwerking/Buitenlandse Zaken en door uitbreiding van de opdracht Pomphouders Grensstreek van het Ministerie van Financiën. De omzet van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen en van het Ministerie van Verkeer & Waterstaat nam licht toe, die van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties nam af en die van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bleef gelijk.

Overige omzet

De gevolgen van de uitkomsten van het onderzoek van de commissie Cohen, waardoor Senter niet meer voor derden kan werken, zijn zichtbaar in dalende omzetten voor de overige opdrachten die onder deze categorie vallen, deze is f 0,4 mln (exclusief out-of pocketkosten) lager dan de raming.
In deze post heeft wel een verschuiving plaatsgevonden: het aandeel van opdrachten voor de Europese Commissie is in 1998 ten opzichte van 1997 gestegen.

Personele kosten

De hogere realisatie ten opzichte van de raming is het gevolg van de omzetgroei. Senter stelt nieuw personeel meestal aan door tussenkomst van een uitzend- of detacheringsbureau (BDG/TAD). Dit heeft tot gevolg dat bij een omzetgroei veelal een verslechtering van de verhouding tussen ambtenaren (A) en inleenkrachten van BDG/TAD (I) optreedt. Door aan 58 personen een ambtelijk contract aan te bieden, is de A:I-verhouding beperkt teruggelopen, van 58:42 in 1997 naar 56:44 in 1998. De stijging van de totale personeelskosten (26%) is minder dan de omzetstijging (exclusief out-of-pocketkosten, 30%).

Materiële kosten

Indien de raming wordt gecorrigeerd voor de out of pocket (opdracht-

gebonden) kosten bedraagt de raming voor materiële lasten f 12,0 mln. De realisatie (f 11,0 mln) blijft daarbij achter ondanks de omzetgroei. Dit is het gevolg van een lagere realisatie op de posten huisvesting-en automatiseringskosten. De huisvestingskosten zijn lager omdat door de groei van Senter de kosten door steeds meer fte's worden gedragen.
De automatiseringskosten zijn gedaald omdat de kosten van de standaardisatie van de personal computers binnen Senter ten laste van de voorziening Informatisering is gebracht. Daarnaast is sprake van een vertraging in de overgang naar Windows NT in 1998.

Dotatie voorzieningen

De dotaties aan voorzieningen in 1998 zijn als volgt te specificeren (x f 1 000):

	Realisatie 1998	Begroting 1998
Dotaties		
Voorziening personeel	662	
Voorziening informatisering	1 937	
Herhuisvesting	231	
Voorziening onderhanden werk	630	
Voorziening debiteuren	67	
Vrijval		
Voorziening onderhanden werk	– 646	
Ten laste van de exploitatie	2 881	1 200

Voor een toelichting op deze voorzieningen wordt kortheidshalve verwezen naar de toelichting bij de balans.

Onttrekking voorzieningen

In 1998 hebben de volgende onttrekkingen van voorzieningen plaatsgevonden die als een aparte bate in het exploitatieoverzicht zijn opgenomen.

	Realisatie 1998	Begroting 1998
BAS-Sirius	– 1 925	
Professionalisering Facilitair beheer	– 323	
OBER	– 110	
	– 2 358	0

In 1997 is door Senter een voorziening Informatisering gevormd voor onder andere de interne projecten SIRIUS en Professionalisering Facilitair Beheer. Daarnaast is in 1997 een schuld opgenomen voor het interne project OBER.
Bij de vorming van deze voorziening respectievelijk schuld zijn daarin de begrote kosten meegenomen van de daarvoor speciaal extern ingehuurde medewerkers. Door middel van de onttrekking is zichtbaar welke kosten in 1998 zijn onttrokken aan de voorziening respectievelijk schuld voor de inhuur van personeel ten behoeve van deze interne projecten. De kosten zijn dus niet in mindering gebracht op de loonkosten ingehuurd personeel.

Buitengewone lasten

De buitengewone last betreft een eenmalige last van de per 31 december 1998 gevormde schuld voor niet opgenomen verlofdagen.

Kasstroomoverzicht over 1998 (x f 1000)

Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Slotwetmutatie (+ of -) (+ = tekortschietend t.o.v. geraamd bedrag)
Rekening Courant RHB en overige liquide middelen per 1 januari	**5 000**	**13 165**	**– 8 165**
1a saldo van baten en lasten	1 100	8 339	– 7 239
1b aanpassing voor afschrijvingen en mutaties voorzieningen	2 900	2 150	750
1c aanpassing voor veranderingen in het werkkapitaal	– 2 200	11 610	– 13 810
Kasstroom uit operationele activiteiten (1)	**1 800**	**22 099**	**– 20 299**
2b investeringen	– 1 700	– 3 507	1 807
2c desinvesteringen	0	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten (2)	**– 1 700**	**– 3 507**	**1 807**
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (3)	**0**	**0**	**0**
Rekening Courant RHB en overige liquide middelen per 31 december	**5 100**	**31 757**	**– 26 657**

Het kasstroomoverzicht geeft een analyse van de in het verslagperiode gerealiseerde liquiditeits-ontwikkeling. Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Dit houdt in dat voor de weergave van kasstromen het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening wordt gecorrigeerd voor posten die in het boekjaar niet tot ontvangsten en/of uitgaven hebben geleid.
Het betalingsverkeer van Senter ten behoeve van de middelen in eigen beheer is gekoppeld aan de concernrekening van 's-Rijks Schatkist bij de verschillende banken. Zowel positieve als negatieve saldi, die ontstaan als gevolg van het betalingsverkeer van Senter ten behoeve van middelen in eigen beheer bij deze banken, worden periodiek verrekend via het bij de Rijkshoofdboekhouding aangehouden rekening-courantsaldo.

Het saldo liquide middelen bestaat uit het bij de Rijkshoofdboekhouding aangehouden rekeningcourantsaldo van f 31,8 mln. De hieraan gekoppelde bank- en girorekeningen hebben zowel in 1998 als in 1997 per ultimo boekjaar een saldo van nihil.

Kengetallen

Gemiddelde personeelsbezetting verdeeld naar ambtelijk en inhuur

	1998 realisatie		1998 begroting		1997 realisatie		1996 realisatie	
	fte's	%	fte's	%	fte's	%	fte's	%
ambtelijk	235	56	250	65	205	58	184	66
inhuur	182	44	134	35	150	42	96	34
overig	59				54		34	
Totaal	**476**	**100**	**384**	**100**	**409**	**100**	**314**	**100**

Senter streeft naar een flexibele bedrijfsvoering om de schommelingen in de omvang van de opdrachtenportefeuille goed te kunnen opvangen. Omwille van deze flexibiliteit wordt een deel van het personeelsbestand extern ingehuurd. Senter streeft hierbij naar een verhouding ambtelijk

versus ingehuurd personeel van 70/30. Door de omzetgroei ontwikkelde de verhouding ambtelijk/inhuur zich niet naar de raming 1998: nieuwe medewerkers worden veelal aangetrokken via het detacheringsbureau BDG/TAD. Gelet op de relatieve terugloop van het aantal ambtenaren vond in 1998 tweemaal een hertaxatie plaats van de in het personeelsbestand benodigde flexibiliteit die ertoe heeft geleid dat in totaal 58 medewerkers een ambtelijke aanstelling hebben gekregen.

Gemiddelde loonkosten per fte naar ambtelijk en ingehuurd personeel

	1998 realisatie		1998 begroting		1997 realisatie		1996 realisatie	
	loonkosten (* f 1 000)	loonk per fte	loonkosten (* f 1 000)	loonk per fte	loonkosten (* f 1 000)	loonk per fte	loonkosten (* f 1 000)	loonk per fte
ambtelijk	23 350	99 370	24 200	96 800	20 413	99 580	16 654	90 500
inhuur	27 280	113 170	15 400	114 900	23 224	113 840	13 859	106 600
totaal	**50 630**	**106 360**	**39 600**	**103 100**	**43 637**	**106 690**	**30 513**	**97 200**

De ambtelijke loonkosten per fte stijgen meer ten opzichte van de raming dan werd voorzien. Dit is het gevolg van diverse CAO ontwikkelingen en een aantal bij het opstellen van de begroting niet voorziene wijzigingen in de werkgeverslasten. De realisatie 1998 is echter lager dan de realisatie 1997. Dit wordt veroorzaakt door onttrekkingen uit de voorziening personeel (zie de tabel dotatie voorzieningen) en het effect van de mix samenstelling van het personeel.
De loonkosten per fte bij ingeleend personeel dalen ten opzichte van de raming met 1,5% en ten opzichte van 1997 met 0,6%. Dit is het gevolg van de daling van de gemiddelde loonkosten van BDG/TAD, grotendeels veroorzaakt door de vernieuwde contractafspraken per 1 januari 1998. Hoewel de loonkosten per fte bij inleen (0,6%) meer dalen dan bij de ambtenaren (0,2%), blijven ingeleende medewerkers door BTW-effecten en bemiddelingsvergoeding duurder dan een vergelijkbare ambtenaar. In perioden van groei hebben zij een groter aandeel in het personeelsbestand, wat een verhogend effect heeft op de gemiddelde loonkosten.

Omzet per fte

1998[1] realisatie		1998[1] begroting		1997[1] realisatie		1996 realisatie	
omzet (*f 1 000)	omzet per fte	omzet (*f 1 000)	omzet per fte	omzet (*f 1 000)	omzet per fte	omzet (*f 1 000)	omzet per fte
74 213	**155 910**	**57 080**	**148 650**	**63 704**	**155 760**	**48 954**	**155 900**

[1] presentatie exclusief out-of-pocketkosten. Inclusief oop-kosten luidt de omzet per fte als volgt: realisatie '97: 170,7, begroting '98: 160,9 en realisatie '98: 170,1

Het kengetal omzet per fte wordt in de zakelijke dienstverlening veel gebruikt en maakt daardoor vergelijking met andere uitvoeringsorganisaties mogelijk. De omzet per fte ligt in lijn met 1997 en ligt hoger dan de raming en voorgaande jaren.

Toegevoegde waarde per fte

1998 realisatie		1998 begroting		1997 realisatie		1996 realisatie	
toeg w (*f 1 000)	toeg w per fte	toeg w (*f 1 000)	toeg w per fte	toeg w (*f 1 000)	toeg w per fte	toeg w (*f 1 000)	toeg w per fte
60 265	**126 610**	**41 200**	**109 900**	**46 362**	**113 350**	**33 047**	**105 250**

De toegevoegde waarde is het bedrag dat beschikbaar is voor de belanghebbenden van de organisatie, in casu het beschikbare bedrag voor de beloning van de geleverde prestaties. Hiermee worden bedoeld de beloning van medewerkers voor verrichte arbeid en van de eigenaar voor het verstrekte vermogen. Het geeft inzicht in de waarde die het personeel door de uitvoering van de activiteiten toevoegt aan de organisatie. De toegevoegde waarde per fte geeft een eerste indicatie van de doelmatigheid van het agentschap (voor inflatiecorrectie en nog zonder meeweging van de ontwikkeling in de personele kosten).
De stijging van de toegevoegde waarde per fte ten opzichte van de raming 1998 en de realisatie 1997, vindt haar grondslag in een terughoudend uitgavenbeleid en het feit dat een aantal kosten, zoals bijvoorbeeld huisvestingskosten, niet volledig afhankelijk zijn van het omzetniveau, waardoor bij groei de ontwikkeling van de materiële kosten relatief bezien iets achterblijft.

Doelmatigheid

(x f 1 000)	1998[1] realisatie	1998[1, 2] begroting	1997[1, 2] realisatie	1996[1, 2] realisatie
Omzet	74 213	57 080	63 704	44 745
Gemiddeld tarief	1 190	1 190	1 190	1 139
Voor tariefontwikkeling gecorrigeerde omzet	**74 400**	**56 936**	**63 685**	**46 866**
Totale lasten	65 981	56 180	62 287	43 890
Dotatie voorzieningen	– 2 881	– 1 200	– 4 846	– 1 606
Lasten exclusief dotatie voorzieningen	63 100	54 980	57 441	42 284
Inflatie	2,0%	2,5%	2,2%	2,0%
Voor inflatie gecorrigeerde lasten. exclusief dotatie voorzieningen	**58 181**	**50 446**	**54 022**	**40 642**
Doelmatigheidskengetal	**127,9%**	**112,9%**	**118,2%**	**115,3**

[1] presentatie exclusief out-of-pocketkosten
[2] het gemiddelde tarief is nu zonder rekening te houden met de bezetting per tariefgroep weergegeven. In de rijksbegroting 1998–2002 was het gewogen tarief f 1120. Omdat de tarieven ten opzichte van 1997 niet zijn gewijzigd, is als ongewogen tarief f 1 190 voor de rijksbegroting 1998–2002 ingevuld.

Per jaar wordt de omzet gecorrigeerd voor de tariefontwikkeling vanaf 1994. Het jaar 1994 is het eerste jaar van Senter als agentschap en geldt als basisjaar. Het gemiddeld ongewogen tarief (zonder rekening te houden met de bezetting) bedroeg toen f 1 193.
Ook de kosten worden gecorrigeerd. Ten eerste wordt gecorrigeerd voor de per jaar sterk wisselende dotaties aan voorzieningen. Vervolgens wordt gecorrigeerd voor de inflatie, wederom met 1994 als basisjaar. Een stijging in het kengetal weerspiegelt een gunstige, een daling een ongunstige ontwikkeling van de doelmatigheid.
Uit de tabel blijkt dat de stijgende trend van het doelmatigheidskengetal vanaf 1994 ook in 1998 verder wordt voortgezet. In 1998 is de doelmatigheid ten opzichte van 1997 gestegen met 8,2% ((127,9–118,2)/118,2). De in 1997 gerealiseerde doelmatigheidsverbetering bedroeg 2,5%.

Bijlage 1 bij de toelichting

Saldibalans van het Ministerie van Economische Zaken per 31 december 1998

(bedragen x mln)

1)	Uitgaven ten laste van begroting	7 178,9	2)	Ontvangsten ten gunste van begroting	13 175,9
3)	Liquide middelen	4,5			
4)	Rekening-courant Rijkshoofdboekhouding	6 040,0			
5)	Uitgaven buiten begrotingsverband	– 9,7	6)	Ontvangsten buiten begrotingsverband	37,8
8)	Extra-comptabele vorderingen	4 252,9	8a)	Tegenrekening extra-comptabele vorderingen	4 252,9
9a)	Tegenrekening extra-comptabele schulden	0,5	9)	Extra-comptabele schulden	0,5
10)	Voorschotten	4 682,1	10a)	Tegenrekening voorschotten	4 682,1
11a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	5 059,0	11)	Garantieverplichtingen	5 059,0
12a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	5 159,0	12)	Openstaande verplichtingen	5 159,0
13)	Deelnemingen	1 015,4	13a)	Tegenrekening deelnemingen	1 015,4
Totaal		**33 382,6**		**Totaal**	**33 382,6**

Toelichting op de saldibalans per 31 december 1998

1) Uitgaven ten laste van de begroting (f 7 178,9 mln)

Deze post bevat de nog niet met het Ministerie van Financiën verrekende begrotingsuitgaven over 1997 (f 3 648,1 mln) en 1998 (f 3 530,8 mln). Verrekening van de begrotingsuitgaven zal plaatsvinden nadat de Slotwet van het desbetreffende jaar door de Staten-Generaal is vastgesteld. Voor de begrotingsuitgaven over 1997 kan dit op korte termijn plaatsvinden omdat de slotwet 1997 is vastgesteld.

2) Ontvangsten ten gunste van de begroting (f 13 175,9 mln)

Deze post betreft de nog niet met het Ministerie van Financiën verrekende begrotingsontvangsten over 1997 (f 7 675,1 mln) en 1998 (f 5 500,8 mln). Verrekening van de begrotingsontvangsten zal plaatsvinden nadat de Slotwet van het desbetreffende jaar door de Staten-Generaal is vastgesteld. Voor de begrotingsontvangsten over 1997 kan dit op korte termijn plaatsvinden omdat de slotwet 1997 is vastgesteld.

3) Liquide middelen (f 4,5 mln)

De post liquide middelen is als volgt opgebouwd:

saldo 31–12–98	(x f 1 000)
Saldo liquide middelen kasbeheerder EZ	–/– 172
Saldo liquide middelen overige kasbeheerders	2 795
Saldo rekening-courant TWA/CBIN	1 830
Totaal	4 453

4) Rekening-courant RHB (f 6 040,0 mln)

De rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding geeft de financiële verhouding met het Ministerie van Financiën weer. Het bedrag op de saldibalans is overeenkomstig de saldo-opgave per 31 december 1998 van genoemd ministerie. Bij de vaststelling van dit saldo is rekening gehouden met de valutaposten 1998 welke door de Rijkshoofdboekhouding in 1999 zijn verwerkt maar gevaluteerd op 1998.

5) Uitgaven buiten begrotingsverband (= intra-comptabele vorderingen) (–/– f 9,7 mln)

Onder de uitgaven buiten begrotingsverband zijn posten opgenomen, die met derden moeten worden verrekend. De nadere specificatie van deze post is als volgt:

saldo 31–12–98	(x f 1 000)
a) Vorderingen op andere ministeries	900
b) Intra-comptabele vorderingen EZ op derden	-/- 11 659
c) Intra-comptabele vorderingen diensten	1 050
Totaal	-/- 9 709

Het negatieve bedrag van f 11,659 mln is het saldo van vooruitontvangen bedragen van de Europese Gemeenschap van f 12,981 mln en van het Centraal Bestuur Arbeidsvoorziening van f 0,742 mln en een nog te ontvangen bedrag van het NITG van f 1,164 mln vermeerderd met een bedrag van f 0,900 mln in verband met een groot aantal kleinere vorderingen. Het bedrag van f 1,050 mln betreft de vorderingen die door de diensten van EZ dienen te worden ontvangen.

6) Ontvangsten buiten begrotingsverband (= intra-comptabele schulden) (f 37,8 mln)

Onder de ontvangsten buiten begrotingsverband zijn de posten opgenomen, die aan derden moeten worden betaald. De specificatie van de onder deze posten opgenomen bedragen is als volgt:

Saldo 31–12–98	(x f 1 000)
Schulden aan andere ministeries	86
Intra-comptabele schulden EZ aan derden	16 850
Intra-comptabele schulden diensten	20 893
Totaal	37 829

Het bedrag van f 16,850 mln betreft met name de per 31 december af te dragen loonbelasting en premies sociale lasten. De intra-comptabele schulden van de diensten betreft met name een depot van octrooigemachtigden bij het Bureau voor de Industriële Eigendom.

8) Extra-comptabele vorderingen (f 4 252,9 mln)
8a) Tegenrekening extra-comptabele vorderingen (f 4 252,9 mln)

De extra-comptabele vorderingen worden bij ontvangst ten gunste van de ontvangsten-begroting geboekt. Het verloop van de extra-comptabele vorderingen in 1998 binnen EZ was als volgt:

		(x f 1 000)
Stand vorderingen eind 1997		4 447,6
Bij: In 1998 ontstane vorderingen	176,4	
Bijgeschreven dividend/rente	69,2	
		+ 245,6
		4 693,2
Af: Ontvangen betalingen	135,1	
Ontvangen dividend/rente	88,2	
Buiteninvorderingstelling c.q. kwijtschelding	217,0	
		– 440,3
Stand vorderingen eind 1998		4 252,9

Uit het bovengenoemd verloop van de extra-comptabele vorderingen blijkt dat het bedrag van de definitief buiteninvorderingstelling/ kwijtschelding in 1998 f 217,0 mln bedraagt. Dit bedrag is als volgt over de onderstaande begrotingsartikelen verdeeld:

	(x f 1 nln)
Art. 02.09 Technische ontwikkelingskredieten	15,3
Art. 05.03 Borgstellingsregelingen MKB	71,4
Art. 07.05 Economische hulp aan Oost-Europa	5,8
Art. 09.11 Bijdragen ten behoeve van de mijnindustrie	124,5
Totaal	217,0

De extra-comptabele vorderingen zijn per hoofdbeleidsterrein, het agentschap Senter en IZ onderverdeeld naar de mate van liquiditeit (opeisbaarheid) van de vorderingen. (x f 1000).

	Vordering soort				
Omschrijving	direct opeisbaar	op termijn opeisbaar	gecondi-tioneerd	niet invorder-baar	Totaal
Algemeen	18 165	632			18 797
Ind. en Alg. Techn. Beleid	132	5 699		362 707	368 538
Industrie- en Diensten-beleid		35 000	712 500	1 504	749 004
Regionaal Beleid	33 275		86 484	12 521	132 280
Diensten MKB en Ordening	381	10 532	556 895	603	568 411
Buitenl. Ecn. Betr. en Exp.	5 120	374 067	219 779	2 523	601 489
Energiebeleid	53 726		73 558	3 901	131 185
Senter	100 000	527 532	1 055 064		1 682 596
Dir. IZ		629			629
Totaal	210 799	954 091	2 704 280	383 759	4 252 929

De kolom direct opeisbare vorderingen van het voorgaande overzicht is op artikelniveau gerubriceerd naar ouderdom. (x f 1000)

Art.	Omschrijving	vóór 1997	1997	1998	Totaal
01.01	Apparaatskosten EZ			18 165	18 165
02.02	Specifieke bedrijfsger. techn. stimuler.			31	31
02.06	Subs. ihkv ind. ontwikkeling		101		101
04.08	Bevord. region. bedr. invest.	13 118	180	19 601	32 899
04.09	Regio-programma's			376	376
05.01	voorlichting en advisering MKB			51	51
05.12	Toeristisch beleid			330	330
07.03	Stimulering exportactiviteiten			5 120	5 120
09.00	Energiebeleid algemeen			53 726	53 726
	Senter			100 000	100 000
Totaal		13 118	281	197 400	210 799

Onderstaand wordt per categorie vorderingen die in verhouding tot het totaal van de vorderingen een grote omvang hebben, een nadere toelichting gegeven. Per post is aangegeven aan welk artikel de vordering is gekoppeld.

Direct opeisbare vorderingen (x f 1000)

Artikel 04.08 Bevordering regionale bedrijfsinvestering (13 118)

Dit betreft een tweetal direct opeisbare vorderingen, groot f 3240 en f 9878, die ontstaan zijn in het kader van de IPR. De definitieve vaststelling van de subsidies is het onderwerp van een beroepsprocedure.

Op termijn opeisbare vorderingen (x f 1000)

Artikel 03.07 Bijdrage aan KSG (35 000)

Dit betreft een in het kader van dit begrotingsartikel via de NIB verstrekte lening.

Artikel 07.03 Stimulering export activiteiten (80 633)

Dit betreft onder andere twee op termijn opeisbare en inbare vorderingen inzake door EZ verstrekte kredieten in het kader van de stimulering van exportactiviteiten die door de NIO (f 38 133) en door SENO (een verstrekte achtergestelde lening 1997 in het kader van de garantiefaciliteit opkomende markten van f 42 500) worden geadministreerd en beheerd.

Artikel 07.05 Economische hulp Oost-Europa (291 604)

Dit betreft een vordering inzake een aan de Stichting SENO verstrekte achtergestelde lening (f 291 604) ten behoeve van de dekking van de SENO-faciliteit.

Geconditioneerde vorderingen (x f 1000)

Artikel 03.08 Bijdrage auto-ontwikkeling NedCar B.V. (700 000)

In het kader van de NedCar-deal is door de Staat een achtergestelde renteloze lening verschaft ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe automodellen bij NedCar.

Artikel 04.01 Bijdrage ten behoeve van Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen en overige (71 484)

Deze vordering betreft een renteloze lening aan de NOM in het kader van het Aramide-project die ontstaan is bij de herfinanciering van de ROM's. Te zijner tijd wordt de lening mogelijk afgelost door de verkoop van haar belang in het Aramide-project.

Artikel 05.03 Borgstellingsregelingen MKB (548 007)

Dit betreft vorderingen inzake door de banken verstrekte kredieten in het kader van de borgstellingsregelingen MKB, waarvan inmiddels bekend is dat deze naar alle waarschijnlijkheid niet zullen worden terugontvangen.

Artikel 07.05 Economische hulp Oost-Europa (219 749)

Dit bedrag is gestort op een rekening-courant bij de Rijkshoofd-boekhouding ten behoeve van de dekking voor de uitvoering van de investeringsfaciliteit door de NIB.

Artikel 09.12 Garanties energiebeleid (66 246)

Deze vordering betreft een renteloze lening (een zogenaamde regresvordering) aan de Nederlandse Pijpleiding Maatschappij (NPM), die is ontstaan uit een afgegeven garantie. Enerzijds heeft dit betrekking op rente- en aflossingsverplichtingen en anderzijds op de overige exploitatiekosten. Bijschrijving op de lening vindt per kwartaal plaats naar rato van de door de NPM te betalen verplichtingen.

Niet invorderbare vorderingen (x f 1000)

Artikel 02.11 Garanties technologiebeleid (361 284)

Betreft een aangesproken garantie die is afgegeven in het kader van de ontwikkelingsfinanciering van een drietal vliegtuigtypen. Van deze vordering (Fokker) zal naar verwachting slecht een zeer klein deel worden ontvangen.

Vorderingen van het agentschap Senter (x f 1000)

Vorderingen Senter (1 682 596)

Het merendeel van de vorderingen Senter heeft betrekking op de Regeling Technische ontwikkelingskredieten (97%).

9) Extra-comptabele schulden (f 0,5 mln)
9a)Tegenrekening extra-comptabele schulden (f 0,5 mln)

Dit betreft een aantal kleine schulden.

10) Voorschotten (f 4 682,1 mln)
10a) Tegenrekening voorschotten (f 4 682,1 mln)

Op grond van de comptabele regelgeving kunnen door EZ vooruitbetalingen (voorschotten) worden verstrekt. Deze voorschotten zijn gebaseerd op EZ-subsidieregelingen danwel op door EZ gesloten contracten. Voor wat betreft subsidies wordt in principe betaald op basis van gemaakte en betaalde kosten. De definieve vaststelling van de subsidie danwel de afwikkeling van het contract geschiedt na indiening van de einddeclaratie. In 1998 is voor f 1 936,4 mln aan voorschotten afgerekend.

Het saldo openstaande voorschotten van EZ is als volgt opgebouwd (x f mln):

Stand per 31 december	1998	1997	1998	1997	1998	1997
Ontstaansjaar	Kerndepartement		Senter		Totaal	
t/m 1994	822,9	1 319,9	64,0	128,5	886,9	1 448,4
1995	433,0	632,3	64,1	107,6	497,1	739,9
1996	613,2	911,2	99,8	179,9	713,0	1 091,1
1997	813,5	1 388,3	192,3	280,6	1 005,8	1 668,9
1998	1 285,2		294,1		1 579,3	
Totaal	3 967,8	4 251,7	714,3	696,6	4 681,1	4 948,3

De toelichting van de voorschotten groter dan f 50 mln en/of van vóór 1995 is als volgt.

Toelichting op individuele voorschotten groter dan f 50 mln:

Artikel 02.03 (f 141,2 mln)

In het kader van de micro-electronica stimulering zijn jaarlijks convenanten afgesloten met Philips. Ultimo 1998 staat uit hoofde van deze convenanten f 106,7 mln (76%) aan voorschotten uit. Het resterende gedeelte aan openstaande voorschotten betreft voor het leeuwendeel subsidies, toegezegd aan ASM international en ASM Lithography, in het kader van het Medea-programma of het daaraan flankerende beleid.

Artikel 02.05 (f 127,0 mln)

Dit betreft de EZ-bijdrage aan het voormalige InnovatieCentra Netwerk Nederland (ICNN) en Syntens (ontstaan uit de fusie tussen ICNN en IMK-voorlichting). Definitieve vaststelling van de bijdrage over 1997 en 1998 vindt plaats na ontvangst van een jaarrekening met accountantsverklaring alsmede een inhoudelijke en financiële rapportage over het uitgevoerde activiteitenplan.

Artikel 02.06 (f 52,8 mln)

Van de op dit artikel openstaande voorschotten heeft f 52,8 mln betrekken op de EZ bijdrage aan de Stichting Technische Wetenschappen (STW). Het betreft de subsidie bijdragen over de periode 1992 tot en met 1995 welke nog niet definitief zijn vastgesteld.

Artikel 02.08 (f 95,7 mln)

Dit betreft een bijdrage aan het NIVR en omvat een in 1997 verstrekt voorschot op de uitgaven 1998 en een voorschot ten behoeve van het luchtvaartcluster samen groot f 95,5 mln.

Artikel 04.08 (f 142,7 mln)

Dit betreft met name voorschotten in het kader van de centrale IPR (Investeringspremieregeling). Afrekening van de verstrekte voorschotten (f 142,7 mln) vindt plaats na een verificatieonderzoek van de rechtmatigheid en daadwerkelijke betaling van de opgevoerde kosten.

Artikel 04.09 (f 525,5 mln)

Op dit artikel staan voorschotten ad f 271,4 mln open in het kader van het Integraal Structuurplan Noorden des Lands, hiervan is f 29,9 mln aan voorschotten van voor 1995. Daarnaast staan op dit artikel voorschotten open in het kader van de EFRO-cofinanciering (f 96,1 mln) en de PNL-regeling (f 58,0 mln). Van de voorschotten uit hoofde van de PNL-regeling is een bedrag van f 43,9 mln van voor 1995. De definitieve vaststelling van deze voorschotten kan pas plaatsvinden na afronding van de verschillende programma's.

Artikel 05.07 (f 108,4 mln)

Naar aanleiding van de wateroverlast in 1995 zijn aan de Stichting Watersnood Bedrijven Nederland 1995 voorschotten verstrekt ter afwikkeling van de schadeclaims uit hoofde van de Subsidieregeling waterschade 1995 conform de met de stichting gesloten uitvoeringsovereenkomst. Verwacht wordt dat afrekening van de voorschotten in 1999 kan plaatsvinden.

Diverse artikelen NOVEM

Ultimo 1998 staat er in totaal een bedrag van f 1 294,3 mln uit op de Novem als nog af te rekenen voorschotten, waarvan f 36,2 mln betaalbaar is gesteld ten laste van artikel 02.02. Het restant van f 1 258,1 mln werd uitbetaald ten laste van diverse artikelen binnen hoofdbeleidsterrein 09 Energiebeleid. Van dit laatste bedrag heeft f 518,8 mln betrekking op openstaande voorschotten van voor 1995. Een en ander is het gevolg van de wijze waarop de programma-overeenkomsten worden afgerekend. Een en ander vindt pas plaats nadat de laatste bijdrage van het programma aan een derde is verstrekt.

Toelichting op individuele voorschotten van voor 1995

Artikel 02.07 (f 0,5 mln)

Betreft het restant van de nog met het NIVR af te rekenen voorschotten in het kader van het Eurosim project. Van de verstrekte subsidie van f 5 mln is reeds f 4,5 mln afgerekend.

Artikel 02.12 (f 4,2 mln)

Een bedrag van f 2,0 mln betreft voorschotten betaald door EZ in 1992 en1993 in het kader van een toegezegde subsidie aan het Science en Technology Center New Metropolis. Genoemde instelling verkeert momenteel in surseance van betaling.
De overige voorschotten hebben betrekking op bijdragen aan onderzoeksscholen (f 1,5 mln) en de door het ICNN uitgevoerde KIM-regeling (f 0,7 mln). Definitieve vaststelling van de subsidies wacht op de indiening van de hiervoor benodigde financiële rapportages.

Artikel 03.03 (f 0,4 mln)

In 1992 is een subsidie toegezegd aan de Nederlandse Vereniging van Informatiediensten aanbieders (NVI) in het kader van een door de NVI te houden informatiedienstenonderzoek. In 1993 is een eerste voorschot verstrekt van f 0,4 mln.

Artikel 04.04 (f 4,6 mln)

De openstaande voorschotten betreffen bijdragen uit hoofde van «Infra-structuur 1973–1976».
In dit kader zijn omvangrijke (ook in de tijd gezien) infrastructuurprojecten, waaronder de aanleg van wegen en kanalen, in Oost-Groningen gefinancierd. De eindafrekening bij Rijkswaterstaat heeft enige vertraging opgelopen, zodat de afwikkeling van de projecten naar verwachting in 1999 zal plaatsvinden.

Artikel 04.05 (f 14,2 mln)

Dit betreft openstaande voorschotten die voor 1990 in het kader van de BRT-gelden zijn verstrekt. De afwikkeling zal in ieder geval niet vóór het jaar 2000 plaatsvinden.

Artikel 04.08 (f 58,5 mln)

Dit betreft openstaande voorschotten van projecten uit hoofde van de IPR-regeling, die om uiteenlopende geldige redenen nog niet tot definitieve vaststelling zijn gekomen. De einddata van de verplichtingen voor 1993 liggen in 1999.

Artikel 04.10 (f 0,8 mln)

In het kader van het bedrijfsomgevingsbeleid (BOB) zijn voorschotten verstrekt aan de gemeenten Heerlen en Tilburg. De einddatum van deze projecten is voorzien in 2000.

Artikel 05.11 (f 0,1 mln)

Dit betreft een voorschot aan de Stichting ter Bevordering van het Telematicaonderwijs in het kader van het instellen van een leerstoel telematica. Het voorschot is in februari 1999 afgerekend.

Artikel 05.12 (f 0,2 mln)

Dit betreft een bijdrage aan het NBT in het kader van het kustproject «Frisse Neuzen». Dit project is gericht op de verbetering en innovatie van het Nederlandse «kustproduct». Het project loopt tot 31 december 1999.

Artikel 05.21 (f 1,6 mln)

Dit betreft de subsidie verstrekt bij de privatisering van Swoka. Aan deze subsidie zijn een aantal voorwaarden verbonden waarvan de einddatum nog niet is verstreken. Pas na het verstijken van deze einddatum kan definitieve vaststelling van de subsidie plaatsvinden.

Artikel 07.02 (f 0,2 mln)

In 1991 is door EZ een bijdrage (f 0,5 mln) toegezegd aan het ministerie van OCW in het kader van het nationale actieplan moderne vreemde talen. Hierop is tot nu toe een voorschot betaald van f 0,2 mln. Definitieve afrekening heeft nog niet kunnen plaatvinden omdat OCW de door EZ gewenste financiële rapportages nog niet heeft opgeleverd.

Artikel 07.05 (f 34,6 mln)

In het kader van het Midden- en Oost-Europa beleid zijn middelen beschikbaar gesteld voor diverse internationale hulpprogramma's. Definitieve vaststelling van de subsidie kan pas plaatsvinden na afloop van deze hulpprogramma's

11) Garantieverplichtingen (f 5 059,0 mln)
11a) Tegenrekening garantieverplichtingen (f 5 059,0 mln)

Dit betreft de garantieverplichtingen die door EZ zijn aangegaan. Het verloop van de garantieverplichtingen in 1998 was als volgt:

		(x f 1 mln)
Saldo garantieverplichtingen tot en met 1997	5 054,4	
Bij: Intrekkingen, terugbetalingen en correcties	– 716,1	
Bij: Aangegane garantieverplichtingen in 1998	+ 771,9	
		5 110,2
Af: Betalingen op garantieverplichtingen in 1998		– 51,2
Saldo garantieverplichtingen ultimo 1998		5 059,0

De helft van dit bedrag ad f 2,5 mld betreft de garanties van de borgstellingsregeling BBMKB, artikel 05.03. Het uitstaande garantiebedrag voor deze regeling is verhoogd in verband met afgegeven garanties van

circa f 770 mln en verlaagd in verband met negatieve bijstellingen van circa f 670 mln. Aan verliesafdekking is ruim f 40 mln betaald.
Ten behoeve van COVA (artikel 09.12) en Oost-Europa (art 07.05) zijn garanties van respectievelijk f 1,6 mld en f 0,7 mld afgegeven.

Ten opzichte van 31 december 1997 zijn de garantieverplichtingen met f 5 mln toegenomen. Zoals blijkt uit de voorgaande toelichting is de garantiestand van de borgstellingsregeling per saldo met ongeveer f 60 mln verhoogd. De verlaging van de garantiestand is het gevolg van betalingen op garanties van ongeveer f 10 mln en intrekkingen van ongeveer f 45 mln.
In de artikelsgewijze toelichting worden de garanties afzonderlijk toegelicht.

12) Openstaande verplichtingen (f 5 159,0 mln)
12a) Tegenrekening openstaande verplichtingen (f 5 159,0 mln)

Het verloop van de verplichtingen in 1998 was als volgt:

		(x f 1 mln)
Saldo aangegane verplichtingen tot en met 1997	5 061,4	
Af: Intrekkingen, terugbetalingen en correcties	– 50,8	
Bij: Aangegane verplichtingen in 1998	+ 3 721,8	
		8 732,4
Af: Betalingen op verplichtingen in 1998		– 3 573,4
Saldo openstaande verplichtingen ultimo 1998		5 159,0

Dit saldo is opgebouwd uit een bedrag van f 4 791,1 mln aan verplichtingen binnen begrotingsverband en f 367,9 mln aan verplichtingen buiten begrotingsverband

Omvangrijke negatieve bijstellingen.

In 1998 is het saldo verplichtingen van de Bedrijfsbeëindigingsregeling, artikel 05.05, met f 84 mln naar beneden bijgesteld. Verder zijn saldi verplichtingen van artikel02.02 (Specifieke bedrijfsgerichte technologiestimulering) ad f 13 mln, artikel 02.03 (Internationale algemene technologie stimulering) ad f 8 mln, artikel 04.08 (IPR) ad f 24 mln en 05.12 (Toeristisch Beleid) ad f 4 mln verlaagd.
Ook het saldo verplichtingen Novem en het saldo verplichtingen van Senter Zwolle zijn met f 7 respectievelijk f 17 mln verlaagd.

13) Deelnemingen (f 1 015,4 mln)
13a) Tegenrekening deelnemingen (f 1 015,4 mln)

Het verloop van deze post over 1998 was als volgt:

		(x f 1 mln)
Stand saldibalans ultimo 1997		992,1
Mutaties 1998:		
– Domaniale Mijn Maatschappij N.V.	– 2,4	
– Twinning Holding B.V.	+ 25,7	+ 23,3
Stand saldibalans ultimo 1998		1 015,4